

SUMARNO-ANALITIČKI INVENTAR FONDA *BILJEŽNIČKI ARHIV U PULI (1645/1954)*

Iva Grdinić, prof.
Državni arhiv u Pazinu

UDK 930.255:347.961.4>(497.5 Pula)»1645/1954«
Stručni članak

U fondu Državnog arhiva u Pazinu HR-DAPA-903 Bilježnički arhiv u Puli (1645/1954) čuva se gradivo nastalo radom prve samostalne i u cijelosti profesionalizirane arhivske ustanove za skrb o bilježničkom gradivu – talijanskog Arhiva bilježničkog kotara Pula (1929/1947.) te gradivo pohranjeno u tome Arhivu (1645/1954.). Iako je gradivo talijanskog bilježničkog arhiva fragmentarno sačuvano, ono u cijelosti pruža kvalitetan uvid u postupke obrade i zaštite pohranjenog gradiva i način poslovanja Arhiva te pruža uvid u poslovanje austrijskog bilježničkog arhiva i komore, koji su djelovali pri Okružnom sudu u Rovinju/Puli u razdoblju od 1854. do 1929. godine. U fondu se nalaze i dijelovi gradiva o kojem je Arhiv skrbio, dok je ostalo gradivo pohranjeno u Arhivu, danas pohranjeno unutar drugih fondova DAPA te u Državnom arhivu u Rijeci.

Unutar višerazinskog sustava arhivističkih opisa, poseban naglasak stavljen je na povijest arhivskih ustanova koje su skrbile o bilježničkom gradivu u ovome fondu od 1854. do danas te na postupke obrade koji su se odrazili na cjelovitost fonda.

Ključne riječi: bilježništvo/notarijat, notari/bilježnici, arhivi, bilježnički arhivi, pravosuđe, obrada arhivskog gradiva, povijest institucija.

Keywords: notaryship, notaries, archives, notarial archives, judiciary, processing archives, history of institutions.

Parole chiave: notariato, notai, archivi, archivi notarili, potere giudiziario, elaborazione del materiale d'archivio, storia delle istituzioni.

I. ARHIVISTIČKI OPIS FONDA BILJEŽNIČKI ARHIV U PULI

OSNOVNI PODACI O FONDU – Identifikacija

Signatura

HR-DAPA-903

Naslov

Bilježnički arhiv u Puli

Povijesni nazivi

Notarski arhiv Istre (Historijski arhiv Rijeka, 1957.)¹

Notarski arhiv u Puli (Historijski arhiv Pazin)²

Pokrajinski notarski arhiv u Puli (Povijesni arhiv Pazin, 1998.)³

Napomena

Pri oblikovanju naslova fonda prednost je pred odabirom posljednjeg naziva stvaratelja (Arhiv bilježničkog kotara Pula / *Archivio Notarile Distrettuale Pola*) dana sekundarnom pravilu koje dopušta da naslov fonda bude onaj naziv pod kojim je stvaratelj poznatiji. S jedne strane, uzeta je u obzir raznolikost prijevoda naziva stvaratelja koji su supostojali do obrade, a s druge strane različitost značenja pojma kotar/distrikt (*distretto*), koji je, ovisno o tome smjestimo li ga u kontekst upravne, sudbene ili bilježničke podjele Istre u razdobljima druge austrijske i talijanske vladavine, pokrivaio različito zemljopisno područje.

Povijesni naslovi, slični u onome dijelu koji sadržava temeljnu informaciju o djelatnosti stvaratelja fonda (bilježnički/notarski arhiv), razlikuju se u dijelu nastalom prevođenjem atributa *distrettuale*, koji opisuje stvarateljevu mjesnu nadležnost (kotar/distrikt). Budući da se u ovom slučaju područje bilježničkog kotara Pula razlikuje od istoimenih političkih i sudbenih kotareva, svaki je od povijesnih naslova na svoj način nastojao minimalizirati mogućnost poistovjećivanja zemljopisnog područja bilježničkog kotara (*distretto notarile*) s područjima koje su pokrivali kotarevi kao jedinice upravne i pravosudne podjele Istre u talijanskom i austrijskom razdoblju, tijekom kojih je nastajalo gradivo fonda. Naime, u austrijskom razdoblju područje bilježničkog kotara Rovinj/Pula nije bilo jednako ni području sudbenog, a ni političkog kotara, već je odgovaralo području u nadležnosti Okružnog suda, odnosno sudbenog okruga (*circolo*). U talijanskom

¹ *Izujestaj o stanju fondova istarskih arhiva u Državnom arhivu u Rijeci* od 17. lipnja 1957. godine. Vidi i bilj. 48.

² Kartoteka arhivskog savjetnika Jakova Jelinčića i kratak historijat stvaratelja, najvjerojatnije iz 1980-ih godina. Vidi bilješke 58 i 59.

³ Vlahov, Eda. *Sumarni inventar arhivskog fonda Bilježnici Pule za vrijeme mletačke uprave (1626-1797/1826)*. Vidi: *Dopunski izvori*, 3.7.

sustavu nadležnosti bilježničkih arhiva, koji je bio neovisan o upravnoj i sudbenoj podjeli istarskog prostora, bilježnički distrikt Pula određen je područjem koje je bilo veće od područja u nadležnosti kotarskih upravnih i sudbenih tijela, ali i manji od područja u nadležnosti Građanskog i kaznenog suda u Puli (*Regio tribunale civile e penale di Pola*).

Budući da je u razdoblju modernog notarijata na području Istre kao samostalna pravna osoba i ustanova specijalizirana za pohranu i skrb nad bilježničkim gradivom bilježnički arhiv djelovao jedino u Puli, zauzet je stav da općenitost odabranog naziva, koji je uobičen na rješenjima koje su ranije ponudili povijesni nazivi, neće utjecati na identifikaciju ili korištenje gradiva.

Vrijeme nastanka gradiva

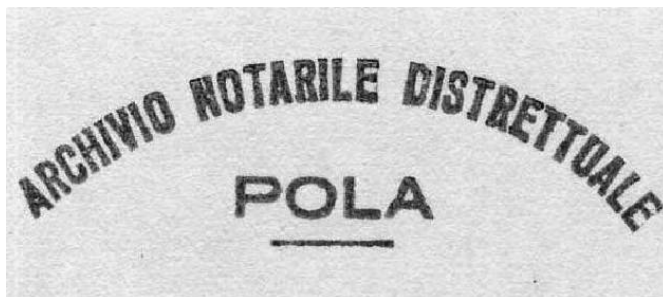
1645/1954

Razina opisa

Fond

Količina i nosač jedinice opisa

Kut. 99, knj. 1; 11,20 d/m.

KONTEKST

Upravna povijest stvaratelja

Naziv stvaratelja

Arhiv bilježničkog kotara Pula

Paralelni naziv

Archivio Notarile Distrettuale Pola

Vrijeme djelovanja

1929–1947

Arhiv bilježničkog kotara Pula osnovan je na temelju Dekreta od 6. svibnja 1929. godine br. 972⁴ kojim se i na području Istre, pripojenom Italiji 1918. godine, uvode talijanski propisi o bilježništvu te se osnivaju bilježnički arhivi. Arhiv je započeo djelovati 1. srpnja 1929. godine.

Djelatnost arhiva održala se i nakon uspostave narodnih vlasti u Istri te pripojenja Istre Narodnoj Republici Hrvatskoj 1945. godine. Posljednji ovjeren dokument koji potvrđuje djelovanje Arhiva datiran je na 1. ožujka 1947. godine.⁵

Sjedište

Pula; Parco Marina (Via Sonnino) 192 (danas: Mornarički park).

Mjesna nadležnost

Mjesna nadležnost definirana je kao bilježnički distrikt Pula (*distretto notarile Pola*), koji se podudara s područjem nadležnosti Okružnog suda u Puli (*Reggio Tribunale Civile e Penale di Pola*).

Bilježnički distrikt Pula obuhvaćao je općine: Labin, Cres, Vodnjan, Lošinj, Poreč, Pazin, Pulu i Rovinj.

Pravni status

Arhiv je bio samostalna pravna osoba, a u sustavu državne uprave nalazio se unutar resora Ministarstva pravosuđa (*Ministero della Grazia e Giustizia*). Pri Upravi za građanske poslove i pravna zanimanja (*Direzione generale degli affari civili e delle professioni legali*) Ministarstva djelovala je uprava za bilježničke arhive.

Arhiv je svoje poslovanje financirao dijelom iz vlastitih prihoda, a dijelom iz državnih sredstava.

Nakon 1937. godine, sistematizacijom mreže bilježničkih arhiva u dvije skupine – nadređene (*superiore*) regionalne arhive (*archivi regionali*) i kotarske arhive (*archivi distrettuali*) Arhiv bilježničkog kotara Pula, zajedno s riječkim i zadarskim, potpada u nadležnost Regionalnog bilježničkog arhiva u Veneciji (*Archivio notarile regionale di Venezia*).

Djelatnost / Funkcije

1929. – 1944.

Djelatnost stvaratelja od osnutka pa do sredine 1944. godine obuhvaćala je sljedeće stručne funkcije:

1. Nadzor nad bilježničkim gradivom izvan Arhiva

⁴ R. D. 6 maggio 1929 n. 972 – *Attuazione, nei territori annessi al Regno, della legge 16 febbraio 1913, n. 89 riguardante l'ordinamento del notariato e degli archivi notarili*. Raccolta ufficiale delle Leggi e decreti del Regno d'Italia [Dalje: Leggi e decreti], str. 4446. Za prikaz sadržaja dekreta vidi: *Opći kontekst*.

⁵ Opisivani fond: Objava oporuke s priložima od 10.3.1947. (signatura komada: HR-DAPA-903/1.5.3.2.19, kut. 2).

2. Preuzimanje gradiva nastalog radom bilježnika s područja nadležnosti Arhiva i njihovih prednika
3. Obrada i zaštita pohranjenog gradiva
4. Izdavanje ovjerenih prijepisa gradiva pohranjenog pri Arhivu.

1944. – 1947.

Opći povijesni uvjeti u drugoj polovini 1944. godine, nakon kapitulacije Italije i ulaska njemačke vojske u Pulu, u doba završnih ratnih operacija i početka dekonstrukcije funkcija talijanskog državnog sustava odrazile su se i na djelatnost Arhiva. Unatoč fragmentarnoj sačuvanosti, gradivo nastalo u razdoblju nakon sredine 1944. godine kvalitetno dokumentira promjene u intenzitetu odvijanja pojedinih djelatnosti:

- nadzor nad radom bilježnika i bilježničkim gradivom, najvjerojatnije uslijed opće institucionalne nesigurnosti, zamire;
- poslovi u svezi prijepisa bilježničkog gradiva glede imovinsko-pravnih poslova iz registarskih ureda s područja Istre odvijaju se u bitno smanjenu opsegu: posljednja dokumentacija koja potvrđuje preuzimanje gradiva bilježnika u Arhiv nastala je u lipnju 1943. godine,⁶ a kasnija primopredajna dokumentacija odnosi se na preuzimanje oporuka prethodno pohranjenih uglavnom pri preturama. Evidencije Arhiva te sačuvano gradivo potvrđuju da sredinom 1944. u potpunosti zamiru poslovi u svezi postupaka upravljanja dokumentacijom nastalih u sklopu stručnih poslova.⁷
- Obrada pohranjenog gradiva u potpunosti prestaje nakon 1944., a unutar funkcija skrbi o pohranjenom gradivu obavljaju se samo poslovi u svezi zaštite arhivskog gradiva.
- I nakon 1944. godine, sve do ožujka 1947. godine, gradivo potvrđuje izvršavanje poslova u svezi objave oporuka i izdavanja ovjerenih prijepisa.

Upravljanje gradivom

Uz gradivo bilježnika s područja svoje nadležnosti, koje je preuzimao po službenoj dužnosti nakon što su bilježnici prestali s radom, ili su promijenili sjedište, Arhiv je od registarskih ureda u kotarskim središtima, pri kojima su se evidentirali bilježnički akti u svezi imovinsko-pravnih i financijskih poslova građana, a za koje se naplaćivala državna upravna pristojba, preuzimao prijepise i ovjerene preslike bilježničkih akata.

⁶ Opisivani fond: Podserija 1.4.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika: Zapisnik br. 58 od 16.6.1943. Kut. 1.

⁷ Opisivani fond: Opći pregled pohranjenog gradiva: dio B, glava 1. i Podserija 1.5.3 Objava Oporuka: Objava oporuke s priložima br. 9 od 13.7.1944. Kut. 2. Posljednji dokument označen u upravljanju dokumentacijom Arhiva. Kut. 2.

Na samom početku djelovanja Arhiva, 31. srpnja 1929. preuzeto je sve gradivo koje je bilo pohranjeno u austrijskome bilježničkom arhivu pri Okružnom sudu u Puli. U toj akviziciji preuzeta je cjelina gradiva bilježnika nastala u Rovinju od mletačkog razdoblja nadalje te velik dio gradiva bilježnika Pule. Među gradivom nastalim nakon 1850. godine u Arhiv je istom prilikom preuzeto i gradivo nastalo na području bilježničkog kotara Pula definiranog prema austrijskim propisima u razdoblju između 1854. i 1929. godine, odnosno i gradivo Buja, Motovuna i Buzeta, koji su se nakon 1929. godine nalazili izvan talijanskog bilježničkog distrikta Pula. Prema podacima iz primopredajnog popisa, koji se dijelom razlikuju od podataka dobivenih nakon inventarizacije gradiva, radilo se otprilike o 1572 tehničke jedinice pohranjene pri austrijskom bilježničkom arhivu i komori.⁸

U razdoblju od osnivanja Arhiva pa do sredine 1930-ih godina u Arhiv je iz talijanskih pretura, pravnih sljednica austrijskih kotarskih sudova i ureda civilnog sudstva prikupljena većina oporuka u formi službenih akata izrađenih u razdoblju između 1814. godine i obnove notarijata 1850. godine te vlastoručnih oporuka položenih u kotarske sudove i preture od 1850. godine do osnutka Arhiva.

Nakon što je preuzeo većinu gradiva, a prema podacima iz 1940. godine, u Arhivu je bilo pohranjeno ukupno 2 376 knjiga i svežnjeva gradiva nastalih u razdoblju od 1441. pa do 1929. godine.

U Arhivu bilježničkog kotara Pula provedena je prva sustavna inventarizacija notarskog gradiva pristiglog iz austrijskog bilježničkog arhiva i nastalog prema propisima važećim tijekom Mletačke, Prve austrijske i Francuske uprave te detaljna arhivistička obrada bilježničkog gradiva nastalog nakon 1850. godine.

Na temelju zakonskih odredbi provedeno je i prvo dokumentirano izlučivanje u povijesti bilježničkih fondova.

Izvori ovlasti/Zakoni

Nadležnost, djelatnost i ustroj stvaratelja te stručni profil zaposlenika u bilježničkim arhivima bili su uređeni sljedećim propisima:

- Zakon od 16. veljače 1913. br. 89 o ustroju bilježništva i bilježničkim arhivima;⁹
- Pravilnik o provedbi Zakona od 16. veljače 1913. br. 89; donesen Dekretom od 10. 9. 1914. br. 1326.¹⁰

⁸ Podserija 1.4.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika: Zapisnik br. 16 od 31.7.1929. Kut. 1. Primopredajni popis navodi: 472 volumena (*volumi*) gradiva starih notara (1600. – 1800.); 347 knjiga i 342 volumena spisa bilježnika koji su djelovali nakon 1850. godine te 394 svežnja (*buste*) oporuka i 7 filzi s ukupno 2732 oporuke.

⁹ *R. D. Legge 16 febbraio 1913 n. 89 sull'ordinamento del notariato e degli archivi notarili*. Leggi e decreti, 1913., str. 126.

¹⁰ *R. D. Legge 10 settembre 1914 n. 1326 col quale e approvato il regolamento per l'esecuzione della legge 16 febbraio 1913 n. 89 riguardante l'ordinamento del notariato e degli archivi notarili*. Leggi e decreti, str. 4359.

- Zakon od 31. prosinca 1923. br. 3138 o novom ustroju bilježničkih arhiva;¹¹ s dopunskim normama za provođenje novog ustroja propisanim zakonom od 23. 10. 1924. br. 1737¹² te izmjenama i dopunama donesenim dekretima od 12. prosinca 1926. br. 2143¹³, od 6. svibnja 1929. br. 832¹⁴, od 25. 4. 1932. br. 477¹⁵ i od 27. 6. 1935. br. 1336¹⁶ te Zakonom od 22. 1. 1934. br. 64¹⁷.
- Pravilnik o financijskom poslovanju bilježničkih arhiva, donesen dekretom od 6. svibnja 1929. br. 970.¹⁸
- Dekret od 27. listopada 1937. br. 1875 o izlučivanju iz bilježničkih arhiva.¹⁹
- Zakon od 27. listopada 1937. br. 1876 o preustroju bilježničkih arhiva i zaposlenicima bilježničkih arhiva s programom stručnih ispita za stupanje u stručna zvanja.²⁰

Unutrašnji ustroj

1929. – 1944.

Odgovorna osoba, zadužena za opće, financijske i kadrovske poslove bio je upravitelj Arhiva (*reggente dell'archivio*), se u dijelu gradiva navodi i kao *capo dell'archivi*, odnosno čelnik Arhiva. Funkciju odgovorne osobe obnašao je konzervator. Nositelj svih stručnih poslova bio je konzervator (*conservatore*).

Sve zaposlenike Arhiva imenovalo je Ministarstvo pravosuđa. Dok je upravitelj Arhiva imenovan ministrovim dekretom, ostali su zaposlenici zapošljavani na temelju prijedloga upravitelja Arhiva.

Od osnutka Arhiva pa do 1943. godine dokumentacija potvrđuje kako su u Arhivu bila stalno zaposlena dva stručna djelatnika (konzervator i arhivist). Prema statističkom izvještaju za 1941. godinu pomoćne poslove čišćenja i održavanja obavljala je jedna osoba.

¹¹ R. D. 31 dicembre 1923 n. 3138 – *Nuovo ordinamento degli archivi notarili*. Leggi e decreti, str. 9782.

¹² R. D. Legge 23 ottobre 1924 n. 1737 – *Norme complementari per l'attuazione del nuovo ordinamento degli archivi notarili*. Leggi e decreti, str. 5028.

¹³ R. D. 12 dicembre 1926 n. 2143 – *Disposizioni sull'ordinamento degli archivi notarili*. Leggi e decreti, 1926., str. 9402.

¹⁴ R. D. 6 maggio 1929 n. 832 – *Disposizioni sull'ordinamento degli archivi notarili*. Leggi e decreti, 1929., str. 3966.

¹⁵ R. D. 25 aprile 1932 n. 477 – *Disposizioni sull'ordinamento degli archivi notarili*. Leggi e decreti, 1932., str. 1171.

¹⁶ R. D. 27 giugno 1935 n. 1336 – *Modificazioni all'ordinamento degli Archivi notarili*. Leggi e decreti, 1935., str. 3146.

¹⁷ R. D. Legge 22 gennaio 1934 n. 64 – *Norme complementari sull'ordinamento del notariato*. Leggi e decreti, 1934., str. 256.

¹⁸ R. D. Legge 6 maggio 1929 n. 970 – *Approvazione del regolamento sui servizi contabili degli archivi notarili*. Leggi e decreti, 1929., str. 4670.

¹⁹ R. D. 27 ottobre 1937 n. 1875 – *Scarti di atti negli Archivi notarili del Regno*. Leggi e decreti, 1937., str. 5322.

²⁰ R. D. 27 ottobre 1937 n. 1876 – *Riordinamento degli archivi notarili e del relativo personale*. Leggi e decreti, 1937., str. 5325.

Imena

IASCHI, Francesco²¹

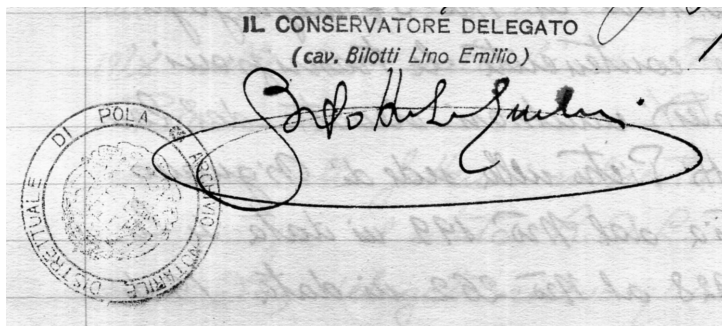
– upravitelj (*regente*): 1929. – 1936.

BILOTTI, Lino Emilio:

– arhivist (*volontario archivista*): 1929. – 1936.

– upravitelj (*regente/capo d'archivio*): 1936. – 1943.

– konzervator (*conservatore*): 1937. – 1943.

Oba upravitelja bila su predložena za odlikovanje zbog zasluga u radu bilježničkog arhiva.²²

1944. – 1947.

U listopadu 1944. godine mijenja se upravitelj Arhiva, a od ožujka 1945. godine bilježnički je arhiv kao ovlaštenu upravitelj (*reggente delegato dell'Archivio*) vodio pulski bilježnik, koji je istovremeno nastavio obavljati i bilježničku praksu.

Imena

FRANCHI, Carlo, bilježnik

– upravitelj: 1944. – 1945.; ovlaštenu upravitelj: 1945. – 1947.²³

Zgrada/Prostor

Arhiv je Prefekturi Istre u Puli 8. kolovoza 1929. podnio molbu za dodjelu prikladnog prostora,²⁴ a od najkasnije 1. siječnja 1930. godine pa sve do pre-

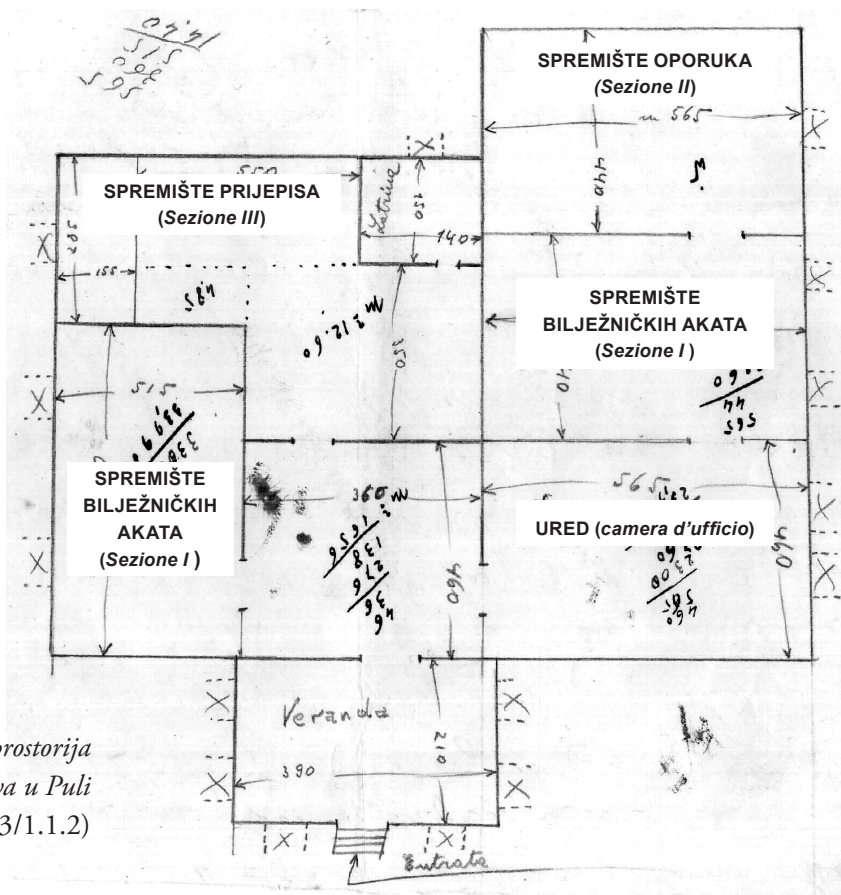
²¹ Fond HR-DAPA-55 Prefektura Istre u Puli (*Prefettura dell'Istria a Pola*), 1923–1943 [1943–1945]: Odlikovanja (*Onorificenze*), 1930.: Predmet XXIII-2/7 *Iaschi, dr. Francesco Saverio*. Kut. 114. Predmet sadrži stručnu i političku biografiju Francesca Iaschija.

²² ISTI fond: Odlikovanja (*Onorificenze*), 1933.: Predmet XXIII-2/2-54 *Dr. Iaschi Francesco Saverio*. Kut. 181. Odlikovanja (*Onorificenze*), 1939.: Predmet XXIII-2/4 *Lino Emilio Bilotti*. Kut. 349.

²³ Opisivani fond: Podserija 1.5.3 Objava oporuka. Prvi dokument iz kojeg je vidljiva promjena upravitelja Arhiva je Objava oporuke s priložima br. 3 od 2. 10. 1944. Zapis u Objavi oporuke s priložima od 9. 3. 1945. potvrđuje promjenu statusa Franchija u ovlaštenog upravitelja.

²⁴ Fond HR-DAPA-55 Prefektura Istre u Puli (*Prefettura dell'Istria a Pola*), 1923–1943 [1943–1945]: Dopis od 8. kolovoza 1929., klasa: XV-A/2, broj: 1845. Kutija 110.

stanka njegova djelovanja smješten je u unajmljenom dijelu kuće u državnom vlasništvu. Uz Arhiv, u istoj zgradi bile su smještene još četiri obitelji službenika Kraljevske mornarice.

Skica plana prostorija
Bilježničkog arhiva u Puli
(HR-DAPA-903/1.1.2)

I uredi i spremišni prostori nalazili su se u prizemnom stanu, sa zasebnim ulazom te verandom. U svrhu zaštite pohranjenog gradiva vanjska vrata i prozori bili su ojačani željeznim rešetkama. U statističkim se izvještajima (vidi: II/1.1 OPĆI POSLOVI) i evidencijama o pohranjenom arhivskom gradivu (II/1.5.1 EVIDENCIJE O POHRANJENOM GRADIVU) u 4 prostorije s ukupno 110 četvornih metara navode 3 spremišta gradiva.

Opći kontekst

PREDNICI STVARATELJA I PRETHODNI SKRBNICI O GRADIVU
POHRANJENOM U ARHIVU BILJEŽNIČKOG KOTARA PULA

1200. – 1814. – Od Mletačke do kraja Francuske uprave / OPĆINSKI ARHIVI

Za Mletačke, Prve austrijske uprave (1200. – 1806.), odnosno u vrijeme tijekom kojeg su bilježnici djelovali unutar sustava lokalne uprave, pri istarskim općinama i gradovima, prema odredbama utvrđenim zasebno u statutima općina, gradova i kaštela, funkcija pohrane i skrbi o bilježničkom gradivu izvršavala se pri općinskim/gradskim arhivima.

Cjelovit koncept bilježničkog arhiva, kao izvršno autonomnog tijela koje pohranjuje, obrađuje i daje na korištenje gradivo bilježnika, ujedno i koncept ustanove specijalizirane za skrb o notarskom gradivu nakon prestanka djelovanja njegova stvaratelja, naslijeđe je Napoleonova razdoblja.

Prve korjenite promjene u organizaciji bilježništva na europskoj (tada globalnoj) razini najavljene su u Francuskoj Zakonom o ustroju bilježništva (*Loi contenant organisation du Notariat*) od 16. ožujka 1803. godine. Na temelju ovog Zakona, nastalog u sklopu koncepta izgradnje moderne građanske države s uređenim sustavom javnih službi, izrađen je i 1807. godine donesen i talijanski Pravilnik o bilježništvu (*Regolamento sul notariato*).²⁵ Ovaj je Pravilnik na području Istre vrijedio od donošenja pa do ponovne uspostave austrijske vlasti 1814. godine. Među odredbama u svezi upravljanja bilježničkim gradivom tijekom cijeloga njegova životnog ciklusa, osobito su bitne one koje propisuju da se u sjedištu svakog departmana ima osnovati opći bilježnički arhiv (*archivio generale*) te predviđaju osnivanje pomoćnih arhiva (*archivi sussidiari*) i u glavnim općinama. U vrijeme Napoleonove uprave Istra je upravno podijeljena u dva departmana sa sjedištima u Kopru i Rovinju, a cijelo istarsko područje bilo je u nadležnosti koparske komore i arhiva, a od 1773. godine, s nešto užim ovlastima te i dalje povezana s Koprom, djeluje komora u Rovinju. U općem kontekstu skrbi o bilježničkom gradivu, bitno je naglasiti kako odredbe Pravilnika iz 1807. nisu bile u primjeni dovoljno dugo da se tradicionalni arhivi u većim općinskim središtima, u kojima se pohranjivalo bilježničko gradivo nastalo u sklopu poslovanja uprave, profiliraju u aktivne i moderne pomoćne arhive ustrojene prema francuskome modelu.

1814. – 1918. – Druga austrijska uprava / UREDI GRAĐANSKIH SUDOVA; BILJEŽNIČKI ARHIV I KOMORA

S uspostavom Druge austrijske uprave istarsko se bilježništvo našlo u prostoru izvan posebne pravne regulative. Pravni legitimitet notarijata, zajamčen od početaka njegova novovjekog djelovanja najprije mletačkim odredbama, tradicionalno ukorijenjenim u statutima istarskih općina, gradova i kaštela, a potom i recentnim francuskim državnim propisima, ukinut je promjenom državno-pravnog poretka i reintegracijom Istre u državno-pravni poredak Austrijske Monarhije,

²⁵ HR-DAPA-795 Zbirka plakata i drugih tiskovina. *Regolamento sul notariato*, 1807. (signatura komada: HR-DAPA-799/95).

koja je 1781. godine ukinula institut bilježništva, priznajući status javnih dokumenata u građanskim poslovima samo mjeničnim protestima (*protesti cambiali*).²⁶ Od 1814. pa sve do obnove bilježništva u svim svojim zemljama 1850. godine, austrijske su vlasti u Istri postupno i dosljedno pasivizirale notarijat i njegove aktivne pripadnike, uključivši funkcije koje su do 1814. obavljali bilježnici unutar tijela državnog upravno-pravosudnog mehanizma.

Iako upravo zbog snažne i dugotrajne ukorijenjenosti istarsko bilježništvo nije potpuno zamrlo, razdoblje u kojem ovaj institut nije samostalno djelovao, već su bilježnici radili najčešće kao službenici pri uredima civilnog sudstva ili uprave, ostavilo je povijesno čitljiv trag u potpunoj odsutnosti bilježničkog gradiva unutar razdoblja od 1821. do 1852. godine te znatnu prorijeđenost gradiva tijekom prvog dijela 1850-ih godina. Funkcija pasivnog skrbništva nad bilježničkim gradivom uglavnom se nastavlja izvršavati u sklopu općina, a dijelom preuzimaju kotarski komesarijati, koji, kao mješovita upravno-pravosudna tijela zadužena za cjelovitu uspostavu austrijskog sustava, izravno nadziru odvijanje procesa tranzicije u onome dijelu u kojem su se najizraženije očitovale razlike između ranijih i novouspostavljenog austrijskog sustava, a među njima i nadzor nad preostalim notarima.²⁷

Iako su već 1817. godine (Patente Sovrana od 19. listopada 1817.), 1821. godine (Decreto Aulico od 9. lipnja 1821.) te 1833. godine (Decreto Aulico od 16. travnja 1833.) izdani dekreti i uredbe koje se, regulirajući pitanja u svezi državnih službenika i rada upravnih i pravosudnih tijela primjenjuju i na funkcije koje su ranije izvršavali bilježnici, obnova i ustroj bilježničke službe unutar Austrijske Monarhije započinje tek u drugoj polovini 19. stoljeća, nakon ustavnih promje-

²⁶ Vladimiro PAPPÀFAVA, *Manuale illustrativo dell'ordinamento notarile Austriaco*, Innsbruck: Libreria Accademica Wagneriana, 1880., str. 74 – 75.

²⁷ U fondu HR-DAPA-32 Općine Buje iz razdoblja Druge austrijske uprave, pohranjeno je gradivo koje osvjetljava način upravnog nadzora nad pasiviziranom službom u razdoblju od 1814. godine do obnove notarijata u drugoj polovini 19. stoljeća. U dopisu što su ga 30. listopada 1814. godine piranske vlasti uputile Bujama, od Općine se traži da pošalje popis bilježnika koji djeluju na njezinu području, a Općina izvještava o radu 3 notara. Prema bilježničkom gradivu koje se čuva unutar fonda HR-DAPA-525 Bilježnici Buja, najvjerojatnije se radilo o bilježnicima Giovanniju Locateliju (1812. – 1815.); Bortolomeu Toniniju (1765. – 1816.) i Domenicu Cervatu (1769. – 1817.). Da je prikupljanje dijela bilježničkog gradiva u kotarske komesarijate započelo u prvom dijelu 1820-ih, potvrđuje predmet iz lipnja 1822. godine u kojem Općina, na zahtjev Kotarskog komesarijata u Bujama (*Commissariato Distrettuale di Buie*) da se dostave sve oporuke i ostalo bilježničko gradivo, dostavlja ukupno 192 zatvorene i 682 otvorene oporuke. Dostupan nam je i podatak da je Općina Buje 15. lipnja 1823. godine na upit Komesarijata odgovorila kako na njezinu području više nema živućih bivših bilježnika, osim jednog, koji sada radi kao pisar u Komesarijatu, a isti odgovor ponavlja i 15. kolovoza 1824. godine. Prema: Jakov JELINČIĆ, *Općina Buje 1801-1850: arhivski analitički popis*, Historijski arhiv Pazin, 1972., str. 13. Obavijesno je pomagalo uvezano, u rukopisu, a dostupno je u Čitaonici DAPA; Sonja FILIPLIĆ, *Bilježnici Buja, 1612/1817: sumarni inventar*, Državni arhiv u Pazinu, 1998.; ISTA, *Bilježnici Buja u vrijeme Druge austrijske i Talijanske uprave: sumarni inventar*, Državni arhiv u Pazinu, 1998.

na. Nakon Carskog patenta (Patente Sovrana) od 31. prosinca 1851. kojime se ukidaju ustavne odredbe od 4. ožujka 1849. godine te donošenja Načela za temeljni ustroj u krunovinama Austrijske Monarhije,²⁸ u razdoblju od početka Bachova apsolutizma pa do 1855. godine donesen je i utvrđen paket novih zakona za područje upravnog i pravosudnog ustroja te kaznenog, građanskog i procesnog prava.

Sistematizacija upravnih i pravosudnih tijela proglašena je u siječnju 1853. godine na području cijele Austrijske Monarhije Naredbom Ministarstava unutrašnjih poslova, pravosuđa i financija koja je za područje Primorja razrađena i definirana 6. prosinca 1853., a proglašena 9. siječnja 1854. godine.²⁹

Uz definiranje funkcija i ovlasti upravnih tijela (namjesništava, okružja i kotarskih poglavarstava), za rad bilježnika i tumačenje pravosudne infrastrukture pri kojoj djeluju bilježnici Istre u drugoj polovini 19. stoljeća osobito je bitna pravosudna sistematizacija: kao i za ostale krunovine Monarhije, mjesto višeg / prizivnog suda (*corte superiore di giustizia / tribunale d'appello*) određuje se u sjedištu namjesništava (*luogotenenze*) pa se nadležnost suda u Trstu za prizivne postupke (*Tribunale d'appello (Corte superiore di giustizia) di Trieste*) prostire na područje cijelog Primorja. Status prvostupanjskih sudova (*tribunale di prima istanza*) dodijeljen je Zemaljskom sudu u Trstu (*Tribunale provinciale (Corte di giustizia) di Trieste*), Trgovačkom i pomorskom sudu u Trstu (*Tribunale di commercio e marittimo di Trieste*) te okružnim sudovima u Gorici (*Tribunale di Circolo di Gorizia*) i Rovinju (*Tribunale di Circolo di Rovigno*).

Istarsko je okružje u prvostupanjskoj pravosudnoj nadležnosti podijeljeno između tršćanskog suda (*Tribunale provinciale (Corte di giustizia) di Trieste*) i Okružnog suda u Rovinju (*Tribunale di Circolo / Tribunale Circolare di Rovigno*) pa uz Piran i Kaštel te Volosko nadležnosti suda u Trstu pripada i Novigrad, dok je cijeli preostali dio Istarskog okružja (područje Buzeta, Motovuna, Buja; Poreča, Rovinja, Vodnjana, Pule, Labina i Pazina) u nadležnosti Okružnog suda u Rovinju. Novoosnovana kotarska poglavarstva (*bezirksamt, pretura politica*), kao pravni sljednici kotarskih komesarijata i kapetanata, dalje ostaju mješovita upravno-pravosudna tijela, s izuzetkom poglavarstava u Gorici i Rovinju (*preture urbane*), čije pravosudne funkcije u cijelosti preuzimaju okružni sudovi pa stoga Kotarsko poglavarstvo u Rovinju djeluje isključivo kao tijelo uprave.

²⁸ *Principii fondamentali per le istituzioni organiche nei Dominii del Impero austriaco*, u: Bollettino generale delle leggi e degli atti del Governo per L'Impero d'Austria, 1852., str. 25 – 32.

²⁹ *Ordinanza dei Ministeri dell' interno, della giustizia e delle finanze del 6 dicembre 1853*, u: Bollettino Provinciale della Regenza per la città di Trieste col suo Territorio e pel Litorale, 1853., str. 761.

Istovremeno sa sistematizacijom pravosudnih i upravnih tijela, tijekom 1853. i 1854. godine pod okriljem je Općeg austrijskog građanskog zakonika³⁰ razvijena i proglašena cjelina zakona u svezi civilnog postupka u sklopu kojeg će nakon 1850. godine započeti djelovati bilježnici.

Zbog važnosti za rad ove službe, posebno treba istaknuti Zakon o unutrašnjoj sistematizaciji i radu austrijskog sudstva³¹ iz 1853. koji definira uvjete za rad pri sudovima na vodećim i službeničkim mjestima te oblike disciplinskog i upravnog nadzora.

Godine 1854. donesen je Zakon o sudskom postupku u civilnim neparničnim poslovima³² kojim su definirane redovne procedure u građanskim poslovima pri uredima civilnog sudstva u kotarskim poglavarstvima (*uffici distrettuali come giudizi distrettuali/giudizi di sedia/preture*) te oblik i sadržaj službene dokumentacije i način upravljanja dokumentacijom nastalom u civilnim neparničnim postupcima. Na rad bilježnika, koji mogu raditi i kao povjerenici, u izvršenju civilnih poslova iz nadležnosti ureda civilnog sudstva (*fedecomessi/commisari giuridicali*) izravno se reflektira propisana procedura u postupcima proglašenja smrti, ostavinama, ovrhama i utvrđivanju imovine te postupcima koji uključuju osobe s posebnim pravnim statusom (stranci, maloljetnici, siročad) pri ostvarivanju prava nasljeđivanja, sklapanja braka ili skrbništva.

Uspostavi modernog notarijata u austrijskim zemljama također je prethodilo donošenje Privremenog zakona o nadležnosti za dokumentaciju nastalu u građanskim poslovima, koji je stupio na snagu Carskim patentom u veljači 1850. godine (*Patente Sovrana del 9 Febbraio 1850*)³³ kako bi se privremeno uredio način upravljanja dokumentacijom proizašlom iz redovnih građanskih neparničnih postupaka.

Donošenje prvih austrijskih posebnih propisa o bilježništvu nakon 1850. godine treba, dakle, promatrati u kontekstu cjelokupne sistematizacije austrijskog upra-

³⁰ *Opći austrijski građanski zakonik* objavljen je u Austrijskoj monarhiji 1811. godine, a na snagu je stupio 1. siječnja 1812. godine. Na području je Primorja primjena Općeg austrijskog građanskog zakonika stupila na snagu Proglasom od 17. svibnja 1815. godine. Izvornik Proglasa nalazi se u *Zbirci plakata i drugih tiskovina* pod signaturom komada HR-DAPA-799/159.

³¹ *Legge sulla sistemazione interna delle Autorità giudiziarie, e sulla trattazione degli affari presso le medesime*, u: Bollettino Provinciale della Regenza per la città di Trieste col suo Territorio e pel Litorale, 1853., str. 270 – 348. U kontekstu povijesti arhivskih fondova pravosudne provenijencije osobito je bitan drugi dio Zakona kojim se propisuje sadržaj i upravljanje dokumentacijom nastalom u radu sudova te mjesto i uvjeti trajne pohrane dokumentacije, u sklopu kojih se nalaze i odredbe u svezi vrednovanja i izlučivanja gradiva koje ne treba čuvati trajno.

³² *Legge sulla procedura giudiziaria in affari civili non contentozzi*, u: Bollettino Provinciale della Regenza per la città di Trieste col suo Territorio e pel Litorale, 1854., str. 521 – 599.

³³ *Legge Provisoria delle competenze per atti civili, documenti, scritti ed atti d'ufficio*, u: Bollettino generale delle leggi e degli atti del Governo dell'Impero d'Austria, 1850., str. 455 – 489.

vnog i pravosudnog aparata, reformiranja mreže pravosudnih tijela i, posebno, odvajanja pravosudnih i upravnih funkcija na višim razinama državnog ustroja te intenzivnijeg definiranja nadležnosti, procedura i kompetencija za provođenje građanskih pravnih poslova.

Gotovo dva desetljeća dug proces ponovne uspostave notarijata na području Austrijske Monarhije omeđen je Pravilnikom iz 1850. i Zakonom iz 1871. godine. Prvi Pravilnik o bilježništvu (*Regolamento sul notariato*) donesen je Carskim patentom 20. rujna 1850. godine (*Patente Sovrana del 29 Settembre 1850*),³⁴ a za područje Primorja stupio je na snagu 1851. godine.³⁵ Njegova temeljna zadaća bila je obnoviti i na moderan način definirati bilježnički institut te stvoriti upravnu i pravosudnu infrastrukturu za cjelovitu uspostavu bilježničke službe na području Austrijske Monarhije. Opsežan posao redefiniranja tradicionalnog instituta sukladno zahtjevima birokratizirane, centralizirane i nadasve velike države u vremenu opsežnih upravnih i pravosudnih sistematizacija uskoro je nametnuo zahtjev za izmjenama i dopunama pa je novim Carskim patentom 1855. godine i donesen drugi izmijenjeni Pravilnik o bilježništvu,³⁶ odmah važeći i na području Istre. Treći propis, Zakon iz 1871.,³⁷ ostao je u Istri na snazi i u vrijeme talijanske uprave, sve do 1929. godine, a u odnosu na prethodne propise, zajamčio je uvjete za profesionalizaciju bilježničke službe te joj omogućio visok stupanj strukovne samostalnosti.

Osnivanje bilježničkih arhiva pri sudovima (višim/prizivnim i prvostupanjskim/okružnim) propisano je već 1850. godine, a prijelazne odredbe određuju da se pri višem sudu imaju obavljati sve funkcije bilježničkih arhiva i komora do osnutka ovih tijela na način propisan istovremeno donesenim pravilnikom. Predsjedniku višeg suda prenesena je obveza dodjeljivanja funkcije ravnatelja bilježničkog arhiva jednom od svojih savjetnika. Također, do osnutka bilježničkih komora, pri višim sudovima imao se osnovati kolegij koji bi imao ulogu bilježničke komore, a koji bi sačinjavali ravnatelj bilježničkog arhiva u funkciji predsjednika bilježničke komore te još dva suca u ulozi stalnih članova. Bilježnički arhiv pri Okružnom sudu u Rovinju (*Tribunale circolare di Rovigno*) zasigurno je osnovan 1854. godine. Na čelu Arhiva nalazio se ravnatelj Arhiva (*direttore/cappo di archivio*). Ti-

³⁴ *Patente Sovrana del 29 Settembre 1850 – Regolamento sul Notariato*, u: Bollettino generale delle leggi e degli atti del Governo dell'Impero d'Austria, 1850., str. 1627 – 1667.

³⁵ *Decreto del Ministero di giustizia dell' 8 settembre 1851*, u: Bollettino generale delle leggi e degli atti del Governo per L'Impero d'Austria, 1851., str. 655.

³⁶ *Patente Imperiale del 21 maggio 1855 – Regolamento sul notariato*, u: Bollettino Provinciale degli atti ufficiali per la città di Trieste col suo Territorio e pel Litorale, 1855., str. 286.

³⁷ *Legge 25 luglio 1871 concernente l'attivazione di un nuovo regolamento sul notariato*, u: Bollettino delle leggi d'Impero pei Regni e Paesi rappresentati nel Consiglio dell'Impero, 1871., str. 161 – 203.

jekom cijelog razdoblja na snazi je uvjet da ravnatelj Arhiva, njegov pomoćnik (*aggiunto*) i tajnik Arhiva (*segretario*) budu priznati bilježnici (*notai benemeriti*).

Iz primopredajnog zapisnika od 4. ožujka 1872. godine saznajemo da je nakon 1872. godine Antonio Springholz, tituliran kao *direttore dell'archivio notarile*, obnašao funkciju ravnatelja Arhiva. Već iz sljedećeg zapisnika, datiranog na 16. kolovoza 1872. godine, donedavni bilježnik Antonio Quarantotto naveden je u funkciji savjetnika (*consigliere*) te u ulozi zamjenika ravnatelja Bilježničkog arhiva (*Consigliere Prov.le Quarantotto qual sostituto direttore dell'Archivio Notarile*). Iz vremena talijanske uprave, a prije ukinuća Bilježničke komore 1929. godine, odnosno u vremenu kada su Bilježnička komora i Bilježnički arhiv nastavili djelovati pri talijanskome Okružnom sudu (*Tribunale Civile e Penale di Pola*), dostupno nam je i ime Venturina Alborghettija, službenika kancelarije Arhiva 1923. godine. Prema prijelaznim odredbama iz 1850. također je 1854. osnovana Bilježnička komora u Rovinju, koja je zasigurno sve do sredine 1860-ih godina³⁸, a moguće i kasnije, bila u statusu *privremene* bilježničke komore (*Camera Notarile Provisoria di Rovigno*). Nakon 1871. godine, na tragu razdvajanja funkcija Arhiva i komore na područjima je u kojima djeluje više od 15 bilježnika predviđeno razdvajanje funkcija Arhiva i komore, pri čemu predsjednika komore biraju članovi kolegija, a izbor i imenovanje čelne osobe Arhiva ostaje u nadležnosti Ministarstva pravosuđa. Uvodi se i odredba u svezi obavljanja bilježničke prakse kojom nositelji funkcija u bilježničkim arhivima više ne smiju raditi kao bilježnici, za razliku od članova bilježničke komore, koji bez zapreka mogu nastaviti praksu u bilježničkim uredima. Odredbe o osamostaljivanju komore nisu, međutim, primijenjene u slučaju rovinjskog kolegija, koji nije premašio broj od 15 službujućih bilježničkih mjesta. Stoga je rovinjska, a od 1918. godine pulska komora i dalje, sve do ukinuća 1929. godine, ostala povezana s Okružnim sudom.

Prema istom Zakonu, Arhiv je i dalje upravno i kadrovski uklopljen u strukturu suda, a austrijski model nije predvidio ni propisao stvarno osamostaljivanje bilježničkih arhiva. Upravo zbog snažne ustrojbene povezanosti sa sudom pri kome djeluje te uslijed tek deklarativne izvršne samostalnosti, status austrijskog bilježničkog arhiva u Rovinju – Puli može se usporediti sa statusom pravosudnih ureda (funkcionalno, ali ne stvarno samostalne ustrojbene jedinice, kakvi su, u isto vrijeme, bili arhivi katastra). Zbog isprepletenosti komorinih funkcija s funkcijama Bilježničkog arhiva u Puli, tijekom cijelog razdoblja njegova djelovanja (posebno u pitanju akvizicijske politike i provođenju postupka preuzimanja građiva u Arhiv), status austrijskog bilježničkog arhiva također je moguće interpretirati u kontekstu navoda u Zakonu iz 1850. godine, koji na jednom mjestu

³⁸ Vidi: *Dopunski izvori*, 1.2.

na bilježnički arhiv referira kao na »*archivio speto alla camera*«, odnosno navoda konzervatora Bilottija koji na austrijski bilježnički arhiv referira kao na »*archivio della camera*«.

Usljed potpune strukturne preobrazbe konteksta u kojem djeluju notari druge polovine 19. stoljeća, među sjedištima bilježničkih ureda više nećemo pronaći Bale, Grožnjan, Kanfanar, Kostanjicu, Momjan, Plomin, Roč, Svetvinčenat, Umag, Višnjan i Završje. Umjesto komunalnih središta, u središta bilježničkog djelovanja profiliraju se isključivo kotarska upravna središta pa toponimi sjedišta bilježnika ovog razdoblja – Buje, Buzet, Labin, Motovun, Pazin, Pula, Poreč, Rovinj i Vodnjan te Cres i Lošinj – u potpunosti korespondiraju sa sjedištima ureda civilnog sudstva.

– TALIJANSKA UPRAVA: RAZDOBLJE TRANZICIJE (1918. – 1929.) I RAZDOBLJE CJELOVITE INTEGRANOSTI U TALIJANSKI PRAVO-SUDNI USTROJ (1929. – 1943./5.).

1918. – 1929.

Premda se promjena državno-pravnog poretka 1918. godine odrazila na upravni i pravosudni ustroj Istre, već nakon potpisivanja Rappalskog ugovora, institut bilježništva i bilježnička tijela ostali su ustrojeni prema austrijskim zakonima sve do 6. svibnja 1929. godine. No, iako se promjena režima nije odmah izravno odrazila na ustroj samog instituta, političke pripreme za infrastrukturnu promjenu notarijata započele su u drugoj polovini 1920-ih godina donošenjem dekreta i zakona kojima se rad bilježnika postupno prilagođavao uvjetima talijanskog političkog sustava.

U siječnju 1926. donesen je dekret o sistematizaciji bilježničkih mjesta u pripojenim područjima³⁹ kojim su po prvi puta izravno modificirani uvjeti rada službe čiji su pripadnici nakon potpisivanja Ugovora o miru iz 1920. nastavili djelovati na način utvrđen austrijskim zakonima. Dana 31. prosinca 1926. godine određuje se rok u kojem se iz službe otpuštaju bilježnici koji zbog nedovoljnog poznavanja talijanskog jezika ili drugih razloga (*per i altri motivi*) ne mogu obavljati službu u svojim uredima. Za provjeru služenja talijanskim jezikom utvrđena je obaveza polaganja pisanog i usmenog ispita pri povjerenstvu Ministarstva pravosuđa u Rimu. Provjeru drugih mogućih zapreka za obavljanje službe provodila su politička tijela u pripojenim krajevima. U gradivu se Prefektura Istre u Puli čuva predmet⁴⁰ o provjeri političke podobnosti (*idoneità politica*) ukupno 12

³⁹ R. D. Legge 10 gennaio 1926 n.14 – Sistemazione delle sedi notarili nei territori annessi al Regno, u: Leggi e decreti, str. 207.

⁴⁰ Fond HR-DAPA-55 Prefektura Istre u Puli (*Prefettura dell'Istria a Pola*), 1923–1943 [1943–1945]: Pravosuđe, 1926. Predmet: *Notari, otpust iz službe (Notai, dispensa dal servizio)*, klasa: XV-A-2/1. Kut. 49.

bilježnika koji su djelovali na njezinu području. Na zahtjev prizivnog suda, procjene o političkoj podobnosti bilježnika združeno su osiguravala lokalna politička i policijska tijela (podprefektura i kvestura), a zasnivale su se na ocjeni ukupnog vladanja (*condotta morale*) bilježnika te sklonosti talijanskoj političkoj opciji u vrijeme prethodnog, austrijskog, režima i ratnog razdoblja (*fedele italiana durante la cessata dominazione austro-ungarica, sentimenti politici attuali e precedenti durante l'armistizio, la guerra e prima...*). Iz pulske prefektura odaslana je negativna ocjena za dva bilježnika, od kojih je jedan bio nepodoban zbog starosti, dok je razlog nepodobnosti drugog bio isključivo politički. Dekret o sistematizaciji bilježničkih mjesta preimenovan je u Zakon te dopunjen,⁴¹ a konačan rok za ispunjenje uvjeta određen je datumom 15. srpnja 1927. godine.

Zakonom od 31. svibnja 1928. godine⁴² utvrđena je obaveza talijanske vlade da osigura preduvjete za cjelovitu uspostavu paketa talijanskih bilježničkih zakona u novopripojenim područjima te koordinira način njihove implementacije.

Za područje Istre, Rijeke i Dalmacije paket talijanskih propisa o bilježništvu stupio je na snagu Dekretom br. 972 od 6. svibnja 1929. godine.

Ovim propisom raspuštene su bilježničke komore. Područje bivše koparske bilježničke komore pripaja se području nadležnosti tršćanskog bilježničkog savjeta, a u bilježničkim distriktima Pula, Rijeka i Zadar određeno je da funkcije bilježničkog savjeta trajno izvršava predsjednik okružnog suda ili po njemu ovlašten sudac. U Puli funkciju predsjednika bilježničkog savjeta preuzima sudac Francesco Ferlan, posljednji predsjednik ukinute Bilježničke komore u Puli.⁴³

Talijansko zakonodavstvo priznalo je pravnu valjanost svim dokumentima nastalim prema prethodno važećim propisima, a bilježnici za koje su nakon 1926. godine utvrđeni uvjeti prikladnosti ostali su raditi na istim mjestima. Služba je prekinuta samo onim bilježnicima koji su s datumom donošenja Dekreta navršili 75 godina starosti.

⁴¹ R. D. Legge 10 febbraio 1927 n. 133 – Prorogha del termine stabilito dall'art. 1 del R. decreto-legge 10 gennaio 1926 n. 14 per la sistemazione delle sedi notarili nei territori annessi al Regno, Leggi e decreti, str. 1489; Legge 18 dicembre 1927 n. 2322 – Conversione in legge del Regio decreto-legge 10 gennaio 1926 n. 14 per la sistemazione delle sedi notarili nei territori annessi al Regno, Leggi e decreti, str. 9659.

⁴² Legge 31 maggio 1928 n. 1235 – Autorizzazione al Governo del Re di provvedere alla revisione ed ai coordinamento delle disposizioni relative al notariato ed agli archivi notarili ed alla estensione delle norme medesime alle nuove Provincie, Leggi e decreti, str. 3850.

⁴³ Fond HR-DAPA-55 Prefektura Istre u Puli (*Prefettura dell'Istria a Pola*), 1923–1943 [1943–1945]: Dopis Bilježničkog savjeta Pula od 26. 5. 1930., klasa: XV-A-1, bez broja. Kutija 125. Dopis potpisuje predsjednik bilježničkog savjeta, sudac Francesco Ferlan. Ovaj je sudac okružnog suda u Zapisniku o preuzimanju gradiva austrijskog bilježničkog arhiva br. 16 od 31. srpnja 1929. godine naveden kao posljednji predsjednik ukinute Komore.

Bilježničkim su arhivima u Puli, Rijeci i Zadru za osnivanje dodijeljena namjenska sredstva, a određeno je da sve do pronalaženja prikladnog prostora arhivi djeluju u sklopu Okružnih sudova.

Iako je utvrđivanje broja i sjedišta bilježnika najavljeno u roku od godine dana, konačna sistematizacija bilježničkih mjesta u novopripojenim krajevima više je puta odgađana te je definirana tek 1937. godine, u sklopu sistematizacije bilježničkih mjesta u cijeloj Kraljevini. Za područje pulskog distrikta (Labin, Cres, Vodnjan, Lošinj, Poreč, Pazin, Pula i Rovinj) određeno je ukupno 10 bilježničkih mjesta, od čega u Puli 3. Uz Novigrad, koji je još iz vremena austrijske uprave bio u sastavu koparskog distrikta, području objedinjenog distrikta Trst – Kopar pripojeno je područje Motovuna i Buzeta, u kojima je određeno djelovanje po 1 bilježnika.⁴⁴

TALIJANSKI BILJEŽNIČKI ARHIVI

Iako su prvi moderni bilježnički arhivi u Italiji također osnovani u drugoj polovini 19. stoljeća (1875. godine),⁴⁵ njihov ustroj i profil je, dijelom zahvaljujući i kontinuitetu bilježničkog instituta u Italiji, bitno drugačiji od profila bilježničkih arhiva unutar austrijskog područja. Deset godina po stupanju Zakona iz 1913. godine Italija je započela redefinirati ustroj i poslovanje bilježničkih arhiva: od 1923. do 1929. godine donesen je niz odredbi u svezi financijskog poslovanja i sistematizacije radnih mjesta u arhivima te je dijelom izmijenjen formalni oblik dokumentacije Arhiva. Preustroj talijanskih bilježničkih arhiva dovršen je najvećim dijelom 1937. godine, redefiniranjem mreže bilježničkih arhiva, provedbom nadziranog postupka izlučivanja na državnoj razini te donošenjem nove sistematizacije bilježničkih mjesta.

Ustroj i mreža arhiva

I u Italiji, kao i u Austriji, bilježnički su arhivi pod ingerencijom Ministarstva pravosuđa. No, dok je austrijska mreža bilježničkih arhiva u potpunosti zasnovana na ustroju prvostupanjskih/okružnih (*tribunale di prima istanza/tribunale circolare*) drugostupanjskih/prizivnih (*tribunale d'appello/tribunale superiore*) sudova, pri čemu je svaki arhiv upravno podređen sudu pri kojem djeluje, na višim razinama državnog ustroja ne postoji zasebna uprava ili odjel za bilježničke arhive, od 1913. Italija ima relativno autonomnu mrežu bilježničkih arhiva kategoriziranih u 2 skupine (kotarski – *distrettuali* i pomoćni/općinski – *mandamentali/sussidari*). Hijerarhiziranjem mreže u drugoj polovini 1937. dio većih kotarskih

⁴⁴ R. D. 9 dicembre 1937 n. 2141 – *Revisione generale della tabella che determina il numero e la residenza dei notari del Regno*, Leggi e decreti, 1937., str. 6014.

⁴⁵ Legge 25 luglio 1875 n. 2786 – *Istituzione degli archivi notarili; Regolamento per l'esecuzione della legge sul Rioridamento del Notariato*, Roma: Stamparia Reale, 1875.

arhiva promaknut je u nadređene regionalne arhive (*archivio notarile regionale*), kojima je dodijeljena funkcija stručnog nadzora nad kotarskim arhivima, dok je dio pomoćnih arhiva (*mandamentali/sussidari*) pripojen kotarskim arhivima. U Italiji od tada djeluje ukupno 120 bilježničkih arhiva, od čega je 13 regionalnih, a među njima je, po području i broju okružnih arhiva u svojoj nadležnosti, najveći Regionalni bilježnički arhiv u Veneciji, unutar čije nadležnosti, uz riječki i zadar-ski, djeluje i Arhiv bilježničkog kotara Pula.

Financiranje

Nasuprot talijanskim arhivima, austrijski su bilježnički arhivi svoj rad financirali samo iz sredstava državne riznice. U razdoblju od donošenja Zakona o ustroju bilježništva i bilježničkim arhivima pa do 1923. godine, kada započinje razdoblje redefiniranja načina poslovanja bilježničkih arhiva, u potpunosti je bila predviđena financijska samostalnost i neovisnost Arhiva. Prema broju stanovnika u sjedištu arhiva i prosječnom prihodu, arhivi su bili podijeljeni u 5 kategorija, na temelju kojih se određivao broj i vrsta radnih mjesta te plaće zaposlenika. Odredbe iz 1913. godine omogućavale su, ali i ograničavale, mogućnost financijske potpore poslovanju, pa ukoliko arhiv nije mogao iz vlastitih sredstava podmiriti izdatke za plaće zaposlenika, Ministarstvo bi nadoknađivalo razliku, ali u razdoblju koje u kontinuitetu nije moglo biti dulje od dvije godine. U slučaju da je razdoblje tijekom kojeg je arhivu bila potrebna financijska potpora bilo dulje, arhiv bi na temelju ostvarenih prihoda bio svrstan u nižu kategoriju, odnosno ukinut, a njegovo bi područje bilo pripojeno drugom bilježničkom arhivu. Učestalost državne financijske potpore poslovanju bilježničkih arhiva u razdoblju od 1913. do 1923. godine pridonijela je modificiranju sustava pa u novom modelu financijskog poslovanja bilježničkih arhiva, čije je formiranje započelo 1923. donošenjem odredbi o ujednačavanju načina iskazivanja bilance, a dovršeno 1929. godine donošenjem Pravilnika o financijskom poslovanju bilježnika, bilježnički arhivi posluju na temelju doznačenih sredstava i sredstava ostvarenih vlastitim radom (vidi: II/1.2 FINANCIJSKO POSLOVANJE I UPRAVLJANJE IMOVINOM).

Profil i struktura zaposlenika

Za razliku od austrijskih vlasti, koje tijekom obnove i razvoja notarijata nisu razvijale odredbe u svezi bilježničkih arhiva, niti su sistematizirale radna mjesta u njima, Italija je već 1913. godine donijela prvu sistematizaciju radnih mjesta u bilježničkim arhivima te je s vremenom vrlo detaljno definirala formalne zahtjeve u svezi kompetencije stručnog osoblja.

Opći profil zaposlenika u talijanskim bilježničkim arhivima u cijelosti je različit od profila zaposlenika koji su pri austrijskim sudovima radili u bilježničkim arhivima: dok su zaposlenici austrijskih bilježničkih arhiva pravosudne struke, u pravilu

ugledni ili bilježnici ili suci bez propisane subspecijalizacije povezane sa stručnim arhivističkim znanjem, osoblje je talijanskih bilježničkih arhiva uz stručna znanja glede rada bilježničke službe trebalo posjedovati specijalistička znanja pomoćnih povijesnih znanosti: arhivistike, diplomantike i paleografije.

Zvanja su podijeljena u dvije skupine: skupinu A činili su stručni zaposlenici, dijelom s izvršnim ovlastima (*carriera amministrativa*): konzervatori i arhivisti, skupinu C ostali zaposlenici (*carriera d'ordine*): pomoćnici (*coadiutori*) i asistenti (*assistenti*) stručnih zaposlenika. Broj i stručna sprema pomoćnog osoblja (*uscieri*) također je propisan na razini svih arhiva. Iako se nazivi radnih mjesta mijenjaju nakon 1924., dvije osnovne skupine zaposlenika ostaju očuvane, a precizno se definira da zaposlenici iz skupine A moraju imati univerzitetsko obrazovanje društvenoga smjera (*laurea di giurisprudenza*) te položen stručni ispit, dok zaposlenici skupine C moraju imati srednjoškolsku diplomu.

Opis je specijalističkih znanja za pojedina zvanja u razdoblju između 1923. i 1937. više puta nadograđivan i dopunjavan, a za skupinu A (arhivisti i konzervatori) detaljan i opsežan program državnih stručnih ispita koji su polagani pri Ministarstvu pravosuđa objavljen je 1937. godine. Ispit se sastojao od usmenog i pisanog dijela. Diplomantika i latinska paleografija teorijski i praktično su se provjeravale prilikom transkripcije i prikaza sadržaja dokumenta na latinskome jeziku nastalog od 14. do 16. stoljeća, a uz područje građanskog i trgovačkog prava kandidati za skupinu A zaposlenika trebali su poznavati opće funkcije i djelatnost arhiva, razlika između pismohrana i arhiva te aktivnog i pasivnog skrbništva i depozita, principe zaštite arhivskog gradiva i skrbničke poslove, principe evidentiranja stručnih poslova u arhivu, principe izlučivanja gradiva te načine izrade arhivističkih obavijesnih pomagala. Za promociju u viša zvanja (konzervatori) arhivistički dio programa proširen je poznavanjem povijesti, ustroja i djelatnosti državnih arhiva i ustroja bilježničkih arhiva te odredbi u svezi zaposlenika i financijskog poslovanja arhiva. Program je također obuhvaćao poznavanje načela provenijencije, oblikovanja arhivističkih jedinica i različitih kriterija sređivanja (*sistema per materia e sistema per funzioni, serie annuali e serie continue*).

Povijest fonda

Nakon prestanka djelovanja Arhiva bilježničkog kotara Pula, gradivo je dvaput promijenilo skrbnika: nakon preuzimanja gradiva iz sjedišta stvaratelja u Puli, najvjerojatnije u razdoblju između 1954. i 1957. godine pa do najkasnije 1991. godine o gradivu fonda skrbio je Historijski (danas: Državni) arhiv u Rijeci, a nakon 1991. godine Historijski/Povijesni (danas: Državni) arhiv u Pazinu.

Gradivo je u DAPA iz riječkog arhiva preuzeto u sklopu fondova Istarski notari i fonda Okružni sud u Puli (*Regio Tribunale Civile e Penale di Pola*). Fond je frag-

mentarno sačuvan, a uvjeti pohrane i korištenja gradiva nakon prestanka djelovanja stvaratelja bitno su utjecali na njegovu cjelovitost i obrađenost. U Općem inventaru DAPA fond je evidentiran 2008. godine.

1954./7. – 1991. Razdoblje riječkog skrbništva

Gradivo Arhiva bilježničkog kotara Pula, zajedno s pri njemu pohranjenim gradivom pravnih prednika, preuzeo je Državni arhiv u Rijeci, koji je sve do osnutka Historijskog arhiva u Pazinu 1958. godine, bio nadležan za prikupljanje i obradu gradiva s područja Istre. Premda točan podatak o preuzimanju gradiva u Historijski arhiv u Rijeci nije poznat, sa sigurnošću se može ustvrditi da je riječki arhiv započeo preuzimati gradivo istarske provenijencije 1948. godine⁴⁶ te da je gradivo fonda u riječki arhiv preuzeto najvjerojatnije u razdoblju između 1954. i 1957. godine.

S obzirom da gradivo potvrđuje djelovanje Arhiva sve do ožujka 1947. godine, a posebno s obzirom na spise iz 1951. i 1954. godine, koji su pronađeni unutar gradiva bilježnika Carla Franchija, upravitelja Arhiva nakon 1944. godine, gradivo fonda najvjerojatnije je preuzeto u razdoblju nakon 1954. godine, a prije 1957. godine, kada se gradivo prvi put spominje u dokumentaciji riječkog arhiva.

Da se gradivo prije 1954. godine najvjerojatnije još uvijek nalazilo u Puli, upućuje *Opći inventar Državnog arhiva Rijeka*, objavljen 1953. godine,⁴⁷ u kojem se navodi samo gradivo talijanskog Okružnog suda u Puli nastalo u razdoblju od 1919. do 1929. godine, što odgovara vremenu do osnutka stvaratelja. Isti izvor ne navodi ni bilježnički arhiv ni bilježnike/notare.

No, četiri godine kasnije, u *Izveštaju se o stanju fondova istarskih arhiva u Državnom arhivu u Rijeci* od 17. lipnja 1957. godine,⁴⁸ upućenom iz Historijskog arhiva Rijeka Savjetu za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora Kotara Pula među podacima o drugim fondovima i zbirkama istarske provenijencije navodi fond *Notarski arhiv Istre (1682. – 1947.)*.

S obzirom da su se i pismohrana i spremišta talijanskog bilježničkog arhiva tijekom cijelog razdoblja njegova djelovanja nalazila na istoj adresi, odvojeno od pismohrane i arhiva talijanskog Okružnog suda, te s obzirom na upravnu povijest ovih tijela, do razdvajanja gradiva talijanskog bilježničkog arhiva u dvije cjeline, od kojih je jedna pripojena fondu talijanskog Okružnog suda u Puli, a druga je

⁴⁶ *Vodič Historijskog arhiva Rijeka*, Posebna izdanja historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu, sv. 7, Rijeka – Pazin, 1980. Uvjeti otpremanja gradiva iz Istre u riječki arhiv, a koji su se zacijelo odrazili na strukturu i cjelovitost fondova opisani su na str. 32.

⁴⁷ »Opći inventar Državnog arhiva u Rijeci«, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci* 1 (1953.), str. 360 – 367.

⁴⁸ Državni arhiv u Pazinu. Pismohrana *Izveštaj o stanju fondova istarskih arhiva u Državnom arhivu u Rijeci od 17. 6. 1957.*

ostala među gradivom bilježnika pohranjenim pri stvaratelju, najvjerojatnije je došlo u prvom desetljeću riječkog skrbništva.

Obrada znatne količine gradiva fonda prijavljenog 1957. kao Notarski arhiv Istre (*Izvjestaj* navodi 1 300 svežnjeva) najvećim je dijelom dovršena 1964. godine, kojom je datirano prvo obavijesno pomagalo fonda: arhivski popis – *Istarski notari br. 98/34-1964*.⁴⁹

Ovo obavijesno pomagalo pokazuje kako je pristup cjelini gradiva notarske provenijencije bio s jedne strane uvjetovan neprocjenjivom baštinskom vrijednošću starijeg bilježničkog gradiva, a s druge strane zahtjevima za korištenjem onog novijeg bilježničkog gradiva koje je još uvijek imalo javno-pravnu dokaznu snagu.⁵⁰ Stoga se obrada fonda *Notarski arhiv Istre* uglavnom fokusirala samo na gradivo bilježnika s područja Istre, Cresa i Lošinja, nastalo u razdoblju od 15. do gotovo sredine 20. stoljeća, o kojem je stvaratelj ovog fonda skrbio, dok je gradivo nastalo radom stvaratelja fonda tijekom godina intenzivne obrade fondova istarske provenijencije ostalo neprepoznato i razjedinjeno.

U prilog tvrdnji o neprepoznavanju gradiva ovog stvaratelja govori činjenica da je nakon obrade cjelini gradiva koje je 1957. nazvano *Notarski arhiv Istre* promijenjen naslov te je ono evidentirano kao fond *Istarski notari*.

Dok se izmjena naziva nije bitnije odrazila na status gradiva bilježnika, brisanje dijela povijesne veze iz naziva značajno je utjecalo na povijest gradiva nastalog radom talijanskog bilježničkog arhiva te status njegove kasnije obrađenosti i cjelovitosti. Inventar (arhivski popis) iz 1964. godine uopće ne spominje pulski bilježnički arhiv iz kojeg je preuzeto gradivo istarskih notara. Ovo obavijesno pomagalo trodijelne strukture na kraju prvog od tri zasebna popisa navodi cjelinu neidentificiranog gradiva nazvanu *nepoznati notari*, unutar koje će sredinom 1990-ih, u Državnom arhivu u Pazinu, biti identificiran dio gradiva Bilježničkog arhiva u Puli.

⁴⁹ Državni arhiv u Pazinu. Odjel za dokumentacijsko-informacijske poslove [dalje: INDOK]. *Inventar Istarski notari (1597-1947) br. 98/34-1964*. Državni arhiv Rijeka, 1964. Oznaka HR DAPA ObP-BILJ/III-1.

⁵⁰ Isti izvor uvodno navodi: *ISTARSKI NOTARI: 1597-1947 – U ovom fondu sakupljeno je djelovanje 167 istarskih notara. Ti notari još i danas – većim dijelom služe operativi, jer se još uz njihove spise nalaze zapečaćene oporuke, darovnice, ugovori i ostali notarski spisi. Djelovanje tih notara odnosi se na mjesta Pulu, Poreč, Pazin, Rovinj, Motovun, Cres, Lošinj, Vodnjan, Peroj, Valle i Galižan, te Buzet. Na koncu fonda ima manja količina spisa nepoznatih notara, notarskog sadržaja. Notari su u ovom fondu poredani alfabetskim redom, a uz svakog notara označeno je mjesto njegovog sjedišta i djelovanja, vremensko razdoblje i broj svežanja koji pripadaju dotičnom notararu (...) Taj je fond složen tako da su skupljeni svi notari iz jednog mjesta /napr. Pula/ i njihov redosljed djelovanja i nasljedstva notarske službe. – Pri koncu fonda nalazi se poseban popis notara čije se još neotvorene oporuke nalaze u posebnim kutijama i služe povremeno operativi. Za taj je fond izrađena i kartoteka.*

Način obrade gradiva koje je bilo pohranjeno pri kotarskom bilježničkom arhivu u Puli opisan je u povijesti podfonda pohranjenog gradiva (vidi: *III/2 Povijest podfonda*).

Od 1980-ih godina zbirka Istarski notari u riječkom je arhivu evidentirana pod signaturom JU 32.

Ni kasniji arhivistički pregledi koji referiraju na fondove iz kojih je izdvojeno gradivo Bilježničkog arhiva u Puli nastali 1980. u Rijeci,⁵¹ 1983. u Rijeci i Pazinu⁵² te 1984. na saveznoj razini⁵³ ne navode gradivo Bilježničkog arhiva u Puli.

1967./91. – 2008. Razdoblje istarskog skrbništva

Prvi dio gradiva Bilježničkog arhiva u Puli preuzet je u Historijski arhiv u Pazinu 5. svibnja 1967. godine unutar gradiva talijanskog Okružnog suda (*Reggio Tribunale Civile e Penale di Pola*).⁵⁴ Zajedno s fondom u osnovno sređenom stanju preuzet je i arhivski popis u kojem se ne navodi gradivo fonda.⁵⁵

Ipak, da je gradivo stvaratelja u Pazinu identificirano najkasnije 1980-ih godina, potvrđuje kartoteka arhivskog gradiva nastala zaključno s 1989. godinom⁵⁶ u kojoj se navodi 0,07 d/m gradiva.

Podatak da je gradivo koje se čuvalo u sklopu fonda *Okružni sud u Puli* identificirano tijekom 1980-ih, potvrđuju i dvije arhivske košuljice Historijskoga arhiva Pazin, djelomice ispisane arhivističkim opaskama u svezi provenijencije i sadržaja uložениh komada.⁵⁷ Isto potvrđuje nacrt upravne povijesti stvaratelja, također na kartotečnom listiću, koji se čuva u sklopu kartoteke arhivskog savjetnika i ravnatelja Državnog arhiva u Pazinu Jakova Jelinčića⁵⁸ te kratak historijat stvaratelja, zapisan na istom arku s arhivskim popisom fonda *Okružni sud u Puli* tijekom 1980-ih godina.⁵⁹

⁵¹ Vodič HAR, 1980: 111 – 114.

⁵² Nikola CRNKOVIĆ – Mirjam HINIĆ – Ines KROTA – Ive ZURAK, »Arhivski fondovi i zbirke u Historijskom arhivu Rijeka« i Jakov JELINČIĆ – Ljiljana RADALJAC, »Pregled arhivskih fondova i zbirki u Historijskom arhivu Pazin«, *Vjesnik Historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. XXIII (1983.), str. 65 – 196.

⁵³ Savez arhivskih radnika Jugoslavije. *Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ: SR Hrvatska*, Beograd, 1984., str. 199 – 218.

⁵⁴ Državni arhiv u Pazinu. Pismohrana. *Popis arhivskog materijala koji je dne 5. svibnja 1967. preuzeo Historijski arhiv u Pazinu od Historijskog arhiva u Rijeci br. 02-99/1-1967 od 19. 5. 1967.*

⁵⁵ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. *Okružni sud Pula: 1917-1932 (R. Civile e Penale di Pola): Inventar br. 98/42. Historijski arhiv Rijeka, 1964.* Oznaka INDOK-a: HR DAPA ObP-244/AP-1.

⁵⁶ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. *Kartoteka arhivskog gradiva Historijskog arhiva u Pazinu.* Oznaka INDOK-a: III-B-6/1.

⁵⁷ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. Dosje fonda HR-DAPA-903.

⁵⁸ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. *Kartoteka Jelinčić.* Oznaka INDOK-a: III-B-6/4.

⁵⁹ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. *[S.N]. Arhivski popis: 1930-1947. DAPA, s.a.* Oznaka: HR DAPA ObP-244/AP-3.

Za razliku od većine fondova istarske provenijencije, koji su vraćeni iz Rijeke do početka 1970-ih godina (fondovi sudova i većine općina, fondovi austrijske i talijanske kotarske uprave i dr.), gradivo fonda *Istarski notari*, među kojem se nalazio drugi dio fonda, vraćeno je Historijskom arhivu Pazin dvadesetak godina kasnije. O povratu najvrjednijega i najstarijega gradiva s područja Istre, u kojem su, uz gradivo dijela ovog fonda te dijela fondova bilježnika Istre, iz Rijeke vraćene istarske srednjovjekovne isprave te statuti istarskih gradova, općina i kaštela, odlučio je Arhivski savjet Hrvatske, nakon višegodišnjeg postupka među dvama arhivima.⁶⁰

Primopredaja je izvršena 1. srpnja 1991. godine. Gradivo zbirke *Istarski notari* u ukupnoj količini od 408 svezaka (knjiga) i 1598 svežnjeva popisano je u primopredajnom *Popisu notara (istarskih) prema zahtjevu Historijskog arhiva Pazin* od 25. lipnja 1991., priloženom primopredajnom zapisniku.⁶¹ Pri kraju se primopredajnog popisa pod rednim brojem 148. navodi cjelina nepoznati notari, u ukupnoj količini od 16 svežnjeva.

Obrada je započela ubrzo nakon primopredaje, osnovnim sređivanjem gradiva koje je i u arhivskom popisu iz 1964. i primopredajnom popisu iskazano kao neidentificirano.

U uvodnom dijelu nenaslovljene i nepotpisane zabilješke⁶² u kojoj su opisani postupci identifikacije 16 svezaka nepoznatih notara navodi se: »*Između nepoznatih notara Pule nalazila se i građa Notarskog arhiva Pula (2 svežnja) koja je pripojena pripadajućem fondu*«. Isti dokument također iskazuje vrijednu informaciju o tome kako je već u prvome razdoblju arhivističke obrade konzultiran Opći pregled pohranjenog gradiva (*Stato riassuntivo del materiale di Archivio*), preuzet također iz Historijskog arhiva Rijeka, ali s gradivom *Okružnog suda u Puli*: »*Prilikom sređivanja građe bilježnika trebalo bi i dalje uspoređivati postojeće stanje s inventarom Notarskog arhiva Pula, kako bi se moglo utvrditi koja građa još nedostaje*.«

U evidencijama o arhivskom gradivu Državnog arhiva u Pazinu Bilježnički arhiv u Puli spominje se još samo jedanput, 1994. godine, kao *Pokrajinski notarski arhiv u Puli*, u objavljenom sumarnom inventaru fonda HR-DAPA-531 *Bilježnici Pule*⁶³ Ede Vlahov. Uz podatke o osnutku i djelovanju ovog arhiva te njegovoj bitnoj ulozi u povijesti skrbi i obrade bilježničkog gradiva nastalog u Istri unutar se dvije bilješke navode podaci koji svjedoče o oblikovanju hrvatskog oblika naziva stvaratelja te o statusu obrađenosti do tada identificiranih dijelova

⁶⁰ Državni arhiv u Pazinu. Pismohrana. *Odluka Arhivskog savjeta Hrvatske od 9. srpnja 1990. Klasa: 612-06/90-18/03, Urbroj: 565-90-1.*

⁶¹ Državni arhiv u Pazinu. Pismohrana. *Zapisnik o izvršenoj primopredaji arhivske gradje br. 01-314/1-1991 od 1. srpnja 1991.*

⁶² Državni arhiv u Pazinu. INDOK. [Bez naslova]: *Uvod. Državni arhiv u Pazinu, s.a.* Oznaka: DF-903/II-2.

⁶³ Vidi: *Dopunski izvori*, 3.7.

ovog fonda: »*Pokrajinski notarski arhiv u Puli, nesređeni fragmentarni fond (čuva se u Povijesnom arhivu u Pazinu)*«.

Reference iz 1994. godine, koje potvrđuju izravan kontakt s dijelovima fonda koji su preuzeti zajedno s fondom *Istarski notari* 1991. godine, sve do 2008. godine ostaju jedini objavljeni izvor o fondu tijekom cijelog razdoblja skrbništva u istarskome arhivu.

Obrada gradiva o kojem je stvaratelj fonda skrbio u razdoblju od sredine 1990-ih do sredine 2000-ih opisana je u povijesti podfonda pohranjenog gradiva (vidi: *III/2 Povijest podfonda*).

Tijekom izrade topografskog inventara spremišta u upravnoj zgradi DAPA 2009. godine, među gradivom bilježnika Pule iz talijanskog razdoblja, preuzetim 1991., identificiran je preostali dio fonda, uložen u izvorne arhivske mape, u kakve je stvaratelj ulagao i gradivo bilježnika.

2008.

Arhivistička obrada započeta je 2008. godine, objedinjavanjem gradiva koje je preuzeto u sklopu fonda *Istarski notari* 1991. i gradiva koje je pohranjeno u sklopu fonda talijanskog *Okružnog suda u Puli*. Godine 2008. dio je gradiva digitaliziran. U 2009. godini dovršen je analitički inventar fonda.

Način preuzimanja ili predaje

Gradivo je preuzeto iz Historijskog arhiva Rijeka 5. svibnja 1967. godine (br. akvizicije 37) i 1991. godine (br. akvizicije 206).

SADRŽAJ I USTROJ FONDA

Sadržaj

Fond sadrži gradivo nastalo radom stvaratelja te dijelove arhivskog gradiva o kojem je stvaratelj skrbio u sklopu svoje djelatnosti.

Sadržaj gradiva nastalog radom Arhiva bilježničkog kotara Pula odnosi se na stručne poslove preuzimanja gradiva te obrade, pohrane i korištenja gradiva u razdoblju od osnutka Arhiva do 1947. godine.

Iz cjeline gradiva koje je Arhiv preuzeo od austrijskog bilježničkog arhiva u fondu se nalaze kazala i prijepisi oporuka nastali pri Općini Rovinj (1645. – 1815.). Ostalo gradivo pohranjeno pri stvaratelju čine prijepisi i preslike bilježničkih akata između živih nastali u imovinsko-pravnim i financijskim poslovima, a koji su u Arhiv preuzeti iz registarskih ureda (*uffici registro e bollo*) te oporuke s područja Pazina (1814./1929.), koje je Arhiv preuzeo iz pazinske preture, a bile su prethodno pohranjene u uredima pazinskog civilnog sudstva.

Značaj

1. Fond osigurava reprezentativan i neposredan izvor informacija za povijest institucionalnog čuvanja dijela istarskog bilježničkog gradiva od druge polovine 19. stoljeća do sredine 20. stoljeća. Osim što pruža djelomičan uvid u konkretne odluke s područja akvizicijske politike, fond je vrijedan i vrlo detaljan izvor informacija o postupcima arhivističke obrade i sređivanja te načinima evidentiranja provedenih postupaka odabiranja i izlučivanja arhivskog gradiva u talijanskom razdoblju.
2. Fond je značajan izvor informacija o povijesti i ustroju bilježničkog instituta i bilježničkih tijela u Istri u razdoblju od prve polovine 1850-ih do 1929. godine, a unutar fonda čuvaju se dijelovi gradiva austrijske bilježničke komore, koje je ujedno i jedini za sada obrađen izvor podataka o članovima Bilježničke komore i nositeljima dužnosti unutar funkcija Bilježničkog arhiva uređenog prema austrijskim propisima o bilježništvu.
3. Dijelovi fonda (zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika u Arhiv i Opći pregled pohranjenog gradiva) dopunski su izvor za povijest djelovanja pojedinih bilježnika čije se gradivo danas čuva u fondovima DAPA jer sadrže podatke o promjeni sjedišta, smrti ili prestanku djelovanja bilježnika te su ujedno važna referentna točka u rekonstrukciji cjeline gradiva pojedinih bilježnika, ukoliko se ona nije očuvala do danas.
Veze prema gradivu pojedinih bilježnika (drugim fondovima DAPA) istaknute su u inventarnim popisima gradiva.
4. Dijelovi fonda dopunski su izvor u proučavanju razdoblja od 1945. do 1947. godine te procesa postupne dekonstrukcije funkcija talijanskih državnih tijela.

Odabiranje i izlučivanje

S obzirom na odredbe o odvojenom evidentiranju i pohrani izvornika i prijepisa (preslika), postupci odabiranja provodili su se u sklopu označavanja i pohrane gradiva.

Arhiv bilježničkog kotara Pula je u temeljnim evidencijama dokumentirao izlučivanje provedeno na temelju Dekreta br. 1875 od 27. listopada 1937. godine. Propisani su rokovi ili uvjeti pod kojima se mogu izlučiti upisnici mjeničnih protesta (stariji od 20 godina), mjesečni izvodi/prijepisi upisnika bilježničkih spisa između živih (za gradivo onih bilježnika koji su promijenili sjedište ili su umrli, a ukoliko su izvorni upisnici prošli provjeru i potvrdu), preslike bilježničkih akata u svezi građanskih imovinskih poslova dostavljene iz registarskih ureda te dokumentacija nastala na temelju usmenih izjava pohranjena u Arhivu (*le denunzie, contratti verbali*). Upravitelji bilježničkih arhiva trebali su Ministarstvu dostaviti popis gradiva predloženog za izlučivanje s podacima o vremenu nastanka i količini

za svaku cjelinu (*un elenco di proprio edemplare delle carte da eliminare con l'indicazione delle date iniziale e terminale di ciascuna serie e della loro quantità*). Popisom je trebalo biti obuhvaćeno i gradivo pohranjeno u Arhivu i gradivo koje se nalazilo pri bilježnicima. Pregled i odobrenje za izlučivanje davao je središnji državni arhiv, a zatim su se popisi vraćali bilježničkim arhivima koji su provodili postupak izlučivanja. Arhiv je izlučivanje proveo postupno, tijekom 1938. i 1939. godine, a izlučeni su upisnici mjeničnih protesta (*repertorii degli protesti cambiari*) nastali prema austrijskim zakonima te prijepisi/izvodi iz bilježničkih upisnika, koje su prema austrijskim propisima bilježnici bili dužni dostavljati Komori tromjesečno. U Općem pregledu pohranjenog gradiva uz izlučene cjeline (*protesti, copie annotamenti ex-regime*), stoji napomena »*eliminati, RD 27-10-1937, n. 1875*«. Djelomični uvid u gradivo koje je od pojedinih bilježnika bilo preuzeto 1938. i 1939. godine zbog provedbe postupka izlučivanja pruža primopredajna dokumentacija.⁶⁴

6	~	~	3	~
Eliminati		Eliminato		
2	18	18	1	29
R.D.P. 27-10-		R.D.P. 27/10		
1937 n: 1875		1937 n: 1875		

Ostali podaci o izlučivanjima nisu dostupni, iako se pretpostavlja da je tijekom povijesti fonda bilo kasnijih nedokumentiranih izlučivanja.

Dopune

Očekuju se dopune gradiva fonda nakon sređivanja fonda Okružnog suda u Puli. Moguće su i dopune gradivom koje se uslijed povijesti ovog fonda čuva u drugim neobrađenim fondovima DAPA.

Plan sređivanja

Kriteriji

Arhivističke su jedinice oblikovane prema sljedećim kriterijima:

⁶⁴ Opisivani fond. Predmet HR-DAPA-903/1.4.1.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika: dokumenti iz 1939. godine, izvorno označeni brojevima 45 – 49.

– *Podfondovi:*

S obzirom na upravnu povijest (temeljna djelatnost stvaratelja u svezi je funkcije aktivnog skrbništva nad bilježničkim gradivom), povijest fonda (tijekom većeg dijela povijesti gradiva pohranjenog pri stvaratelju, gradivo je bilo objedinjeno i povezano uzajamnim evidencijskim i dokumentacijskim vezama) te povijest arhivističkih postupaka koji su se izravno odrazili na cjelovitost i obrađenost fonda, oblikovana su dva podfonda: prvi podfond čini gradivo nastalo u sklopu poslovanja stvaratelja, a drugi podfond čini gradivo o kojem je stvaratelj skrbio.

– *Serije:*

Unutar podfonda 1, koji sadrži gradivo nastalo radom Arhiva bilježničkog kotara Pula, u 5 serija objedinjeno je gradivo nastalo obavljanjem istih funkcija, pri čemu su, svugdje gdje je to bilo moguće, poštivane naznake prvobitnog reda.

Unutar podfonda 2, koji sadrži dijelove gradiva o kojem je Arhiv skrbio, na temelju reda dokumentiranog u Općem pregledu pohranjenog gradiva iz 1937. godine oblikovane su dvije serije unutar kojih je objedinjeno gradivo preuzeto iz austrijskog bilježničkog arhiva i ostalo gradivo preuzeto u talijanski bilježnički arhiv.

Kriteriji oblikovanja nižih arhivističkih jedinica (podserija, predmeta i komada) prikazani su u opisima podfondova ili njihovih nižih razina.

Struktura

1 Arhiv bilježničkog kotara Pula: 1 knjiga, 2 kutije

1.1 Opći poslovi: 1934–1941

1.2 Financijsko poslovanje i upravljanje imovinom: 1929–1932

1.3 Nadzor nad poslovanjem i gradivom bilježnika: 1934–1944

1.4 Preuzimanje gradiva: 1863–1944

1.5 Obrada, zaštita i korištenje pohranjenog gradiva: 1937–1954

2 Pohranjeno gradivo: 1645–1932: 97 kutija

2.1 Gradivo austrijskog bilježničkog arhiva: 1645–1815

2.2 Ostalo gradivo preuzeto u Arhiv: 1815–1932

DOSTUPNOST I KORIŠTENJE

Uvjeti dostupnosti i korištenja

Radi se o javnom arhivskom gradivu koje je dostupno sukladno *Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima* (NN 105/97, 64/00) i *Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva* (NN 67/99).

Na korištenje predmeta koji se odnose na objave oporuka (HR-DAPA-903/1.5.3.2 i HR-DAPA-903/1.5.3.3) primjenjuju se odredbe Zakona i Pravilnika u svezi zaštite osobnih podataka pa je stoga gradivo dostupno 70 godina od nastanka. Uvjeti prijevremene dostupnosti propisani su čl. 11. – 18. Pravilnika i navedeni u opisu zaštićenog gradiva.

Zbog znatne oštećenosti te zbog zaštite od daljnjeg oštećivanja, a sukladno čl. 10. Pravilnika, Kazalo oporuka Općine Rovinj, 1645–1776 (HR-DAPA-903/2.1.1.5.1) nije dostupno za korištenje do dovršetka restauracije.

U slučaju postojanja digitalnih preslika arhivskog gradiva, sukladno čl. 19. na korištenje se ne izdaju izvornici.

Uvjeti objavljivanja i umnožavanja

Dopušteno je objavljivanje i umnažanje dostupnog gradiva. Sukladno navedenim propisima, uvjeti umnožavanja digitaliziranog gradiva te uvjeti objavljivanja određuju se Ugovorom između DAPA i korisnika arhivskog gradiva.

Jezik i pismo

Jezik: talijanski. Dio gradiva unutar podserije oporuka preuzetih iz pretura (HR-DAPA-903/2.2.2) pisan je hrvatskim.

Pismo: latinica u rukopisu i strojopisu.

Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Gradivo je u cijelosti zapisano na papiru.

Gradivo nastalo radom talijanskog Arhiva bilježničkog kotara Pula dobro je i bez većih oštećenja. Neuvezana dokumentacija nastala je na papiru lošije kvalitete (uredskom papiru i tiskanim obrascima) te je uslijed neprikladne pohrane uglavnom mehanički oštećena (iskrzanih rubova i/ili izbljedjela tamo gdje je bila presavijena). Papir je u knjigama vrlo dobre kvalitete, a zapisi su nastali trajnom tintom. Prisutna su manja oštećenja na stranicama koje su spajane ili lijepljene. Ne predlaže se restauriranje.

Među gradivom koje je bilo pohranjeno u Arhivu, knjige su vrlo dobro sačuvane, osim Kazala oporuka Općine Rovinj, 1645. – 1776., za koju se zbog znatnih oštećenja korica i listova predlaže restauracija. Za oporuke i ugovore koji su se čuvali u svežnjevima predložena je dezinfekcija i dezinsekcija.

Obavijesna pomagala

Razina fonda

GRDINIĆ, Iva. *HR-DAPA-903 Bilježnički arhiv u Puli: sumarno-analitički inventar*. Državni arhiv u Pazinu, 2009.

Podfond 2. Pohranjeno gradivo

- ARHIV BILJEŽNIČKOG KOTARA PULA. *Opći pregled pohranjenog gradiva*, 1937. (HR-DAPA-903/1.5.1.1).
- DRŽAVNI ARHIV U RIJECI. *Inventar Istarski notari (1597-1947) br. 98/34-1964*. Državni arhiv u Rijeci, 1964.

DOPUNSKI IZVORI

Mjesto čuvanja izvornika

Izvornici se čuvaju u Državnom arhivu u Pazinu.

Mjesto čuvanja preslika

Digitalizirana je serija 1.4.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika. Digitalne preslike čuvaju se u Državnom arhivu u Pazinu.

Dopunski izvori

O ustroju bilježništva u razdoblju nakon 1850. godine, o radu stvaratelja te tijelima i ustanovama s kojima je bio povezan, izvori se nalaze u sljedećim fondovima:

- 1. Fondovi u kojima se čuva gradivo o ustroju bilježništva u Istri u razdoblju talijanske uprave (1918. – 1953./5.)**
 - 1.1. HR-DAPA-244 Okružni sud u Puli (*Reggio Tribunale Civile e Penale di Pola*) 1868/1947 [1948–1949].

Fond je osnovno sređen, arhivistički neobrađen i djelomice popisan. U sklopu fonda najvjerojatnije se čuva i gradivo u svezi rada austrijske bilježničke komore i Bilježničkog savjeta Pula (1929. – 1918.). Dio gradiva iste provenijencije nalazi se u sjedištu Općinskog suda u Puli.
 - 1.2. HR-DAPA-55 Prefektura Istre u Puli (*Prefettura dell'Istria a Pola*), 1923–1943 [1943–1945].

Fond je arhivistički sređen i obrađen te analitički popisan.

JELINČIĆ, Jakov. *Prefektura Istre u Puli: analitički arhivistički popis fonda HR-DAPA-55*. Historijski arhiv Pazin, 1975., sv. 1 – 22, str. 2721. Dostupno u digitalnom obliku.
 - 1.3. Gradivo koje se odnosi na djelatnost Arhiva bilježničkog kotara Pula čuva se u fondovima Državnog arhiva u Veneciji (Archivio di Stato di Venezia).
- 2. Fondovi u kojima se čuva gradivo bilježničkih tijela iz austrijskog razdoblja (prethodnih skrbnika o notarskom gradivu pohranjenom pri Arhivu bilježničkog kotara Pula):**
 - 2.1. HR-DAPA-252 Kotarski sud u Rovinju (*Bezirksgericht in Rovigno, Giudizio Distrettuale di Rovigno*) 1813/1945.

U sklopu fonda čuva se gradivo Okružnog suda u Rovinju pri kojem su djelovala austrijska bilježnička tijela (1854. – 1918.). Fond je nesređen, arhivistički neobrađen i djelomice popisan. Dio gradiva iste provenijencije nalazi se u sjedištu Općinskog suda u Rovinju.

BRAJKOVIĆ, Antun. MILIČEVIĆ, Marija. *Kotarski sud u Rovinju, 1772-1929: sumarni inventar fonda HR-DAPA-252*. Historijski arhiv Pazin, s.a. Dostupno u digitalnom obliku.

2.2. HR-DAPA-914 Bilježnička komora u Rovinju – Puli, 1864/1872.

Fond je fragmentarno sačuvan, osnovno sređen i arhivistički neobrađen. Sadrži 4 košuljice korespondencije iz godina 1864./5. i 1871./2.

Dopunski izvori o gradivu bilježnika pohranjenom u Bilježničkom arhivu u Puli, a koje se danas čuva u drugim fondovima DAPA, navedeni su u opisu podfonda pohranjenog gradiva.

II. ARHIVISTIČKI OPISI I POPISI NIŽIH RAZINA FONDA

II/1 Podfond ARHIV BILJEŽNIČKOG KOTARA PULA

Signatura

HR-DAPA-903/1

Naslov

Arhiv bilježničkog kotara Pula

Vrijeme nastanka gradiva

[1863/1927] 1929/1947 [1951.1954]

Razina opisa

Podfond

Količina i nosač jedinice opisa

Knj. 1, kut. 2; 0,25 d/m

Stvaratelj

Arhiv bilježničkog kotara Pula

Usporedni naziv

Archivio Notarile Distrettuale Pola

Sadržaj

Uz gradivo talijanskog Arhiva bilježničkog kotara Pula nastalo u razdoblju od 1929. do 1947., podfond sadrži primopredajne zapisnike austrijskog bilježničkog arhiva i komore (*predspisi*: 1863. – 1927.) te zapisnike o objavljivanju oporuka Regionalnog bilježničkog arhiva u Veneciji (*postspisi*: 1951. i 1954. godina).

Koncepti statističkih izvještaja i radne verzije odgovora na upitnike poslane Ministarstvu pravosuđa ili nadređenom Regionalnom arhivu u Veneciji (1934. – 1941.) osiguravaju sažet i vrlo informativan pregled uvjeta rada Arhiva. Zapi-

snici o preuzimanju gradiva bilježnika u austrijski i potom talijanski bilježnički arhiv (1863. – 1944.) značajan su prilog u rekonstrukciji upravne povijesti austrijskih bilježničkih tijela i djelovanja pojedinih bilježnika. Sačuvan je manji dio računovodstvene dokumentacije (mjesečni obračuni prihoda i rashoda za razdoblje od 1929. do sredine 1932.) te s njom povezanih mjesečnih i tromjesečnih izvoda (prijepisa) iz bilježničkih upisnika, nastalih na otisnutim obrascima u sklopu funkcije nadzora nad bilježničkim gradivom.

Evidencije i dokumentacija o pohranjenom gradivu pružaju analitički uvid u sve gradivo preuzeto iz austrijskog bilježničkog arhiva te izravno od bilježnika koji su djelovali u razdoblju nakon 1929. godine, a osiguravaju i sumarni pregled drugog gradiva bilježničke provenijencije (oporuka, pohranjenih u urede građanskih sudova s područja Istre u razdoblju od 1814. do 1929. godine te bilježničkih spisa nastalih u građanskim imovinskim poslovima) o kojem je Arhiv skrbio.

U podföndu se nalaze i dva predmeta korespondencije (1938. i 1941.) u svezi skrbnštva nad gradivom bilježnika nastalim od vremena mletačke uprave do početka 19. stoljeća, a koji najavljuju promjenu strategije upravljanja starim bilježničkim gradivom (prebacivanje nadležnosti za skrb o baštinski važnom gradivu u nadležnost državnih arhiva te kontekstualiziraju odnose stvaratelja prema Državnom arhivu u Trstu (*Archivio di Stato di Trieste*) s jedne strane i, s druge strane, nadređenim Regionalnim bilježničkim arhivom u Veneciji.

Plan sređivanja

Prvobitni red

Premda se prvobitni red nije mogao rekonstruirati sa sigurnošću, postoje njegove naznake.

Dokumentacija nastala u sklopu općih i poslovnih funkcija, a koju najvećim dijelom čine dopisi i izvještaji nadređenim tijelima, evidentirana je u sklopu uredskog poslovanja u urudžbenom zapisniku (*registro corrispondenze*), koji nije sačuvan, ili za sada nije dostupan.

Sva dokumentacija primljena i odaslana u sklopu stručnih funkcija Arhiva (zapisnici o preuzimanju, zapisnici o provjeri preuzetog gradiva, zapisnici o pologu i objavi oporuka) evidentirana je u Glavnom upisniku Arhiva (*repertorio d'Archivio*), koji također ili nije sačuvan ili još uvijek nije dostupan. Uvid u dijelove dokumentacije u svezi akvizicije djelomice pruža središnja evidencija o pohranjenom gradivu Opći pregled pohranjenog gradiva (*Stato riassuntivo del materiale di Archivio*), izrađena 1937. godine.

Osnovne tehničke jedinice u pismohrani stvaratelja – knjige (*volumi*) i svežnjevi/fascikli (*fascicoli*) – bili su označeni i rimskim i arapskim brojevima. Zbog frag-

mentarne očuvanosti fonda, za sada nije moguće rekonstruirati značenje različitih oznaka u organizaciji pismohrane.

U fascikle, pod zasebnim brojevima, ponekad su objedinjavani istovrsni predmeti nastali tijekom višegodišnjeg razdoblja, a ponekad pojedine dokumentacijske cjeline. Pod zasebnim oznakama fascikala sačuvan je dio predmeta u narančastim košuljicama s otisnutim nazivom stvaratelja te dio zelenih registraturnih mapa tvrdih korica, na čiji je hrbat nalijepljena tiskana ili ispisana naljepnica s istim skupom podataka. U istovrsne mape u Arhivu je opremano i pohranjeno gradivo bilježnika.

Pojedini fascikli (uglavnom košuljice), uz sadržaj i vrijeme nastanka uloženog gradiva, sadržavaju i popis uloženog gradiva.

Kriteriji

Arhivističke su jedinice oblikovane prema sljedećim kriterijima:

– *Serije*

Gradivo nastalo unutar općih i poslovnih funkcija Arhiva sređeno je unutar prve dvije serije, a gradivo nastalo u sklopu stručnih funkcija glede preuzimanja, upravljanja gradivom i njegove pohrane, objedinjeno je u serijama 3 – 5.

– *Podserije*

U podserije su oblikovane postojeće očuvane dokumentacijske cjeline.

Ostalo gradivo nastalo obavljanjem istih funkcija, objedinjeno je u podserije prema sadržajnom kriteriju. Podaci o prvobitnom redu unutar pojedinih podserija navedeni su u opisima tih podserija.

– *Predmeti*

Unutar istih sadržajnih ili dokumentacijskih cjelina u predmetima je objedinjeno gradivo koje je već pri stvaratelju, u sklopu uredskog poslovanja, bilo evidentirano kao zaseban predmet te ga je stvaratelj popisao i smjestio unutar iste registraturne košuljice, ili ono gradivo za koje se i prema sadržajnim i prema formalnim kriterijima (vrijeme nastanka, veze između pojedinih dokumenata) s visokom sigurnošću moglo pretpostaviti da je činilo predmet.

Struktura

Podfond se sastoji od ukupno 5 serija sa sljedećim podserijama:

1.1 **Opći poslovi:**

1.1.1 Statistički izvještaji

1.1.2 Zaštita gradiva u ratnim uvjetima

1.2 **Financijsko poslovanje i upravljanje imovinom**

1.2.1 Mjesečni i tromjesečni blagajnički izračuni

1.3 Nadzor nad poslovanjem i gradivom bilježnika

1.3.1 Mjesečni izvodi (prijepisi) iz Upisnika bilježničkih spisa

1.3.2 Tromjesečni izvodi (prijepisi) iz Upisnika povjerenog novca i vrijednosti

1.4 Preuzimanje gradiva

1.4.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika

1.4.2 Dokumentacija o preuzimanju gradiva drugih javnih i privatnih stvaratelja

1.5 Obrada, pohrana i zaštita gradiva

1.5.1 Evidencije o pohranjenom gradivu

1.5.2 Pohrana i zaštita starog bilježničkog gradiva

1.5.3 Objava oporuka.

II/1.1 OPĆI POSLOVI

Signatura

HR-DAPA-903/1.1

Naslov

Opći poslovi

Vrijeme nastanka gradiva

1934/1941

Razina opisa

Serijski

Količina i nosač jedinice opisa

2 arhivska omota; 0,01 d/m

Povijest serije

Gradivo je iz riječkog arhiva u DAPA preuzeto 1967. godine u sklopu fonda Okružnog suda u Puli, a izdvojeno je prije 1991. godine.

Plan sređivanja

Gradivo je sređeno unutar dvije podserije, oblikovane prema sadržajno-dokumentacijskom kriteriju. Svaku od serija čini jedna izvorna arhivska košuljica (fascikl).

Budući da su spisi unutar prve serije bili izmiješani, prvobitni red u fasciklu uspostavljen je dijelom na temelju popisa predmeta zapisanog na košuljici, a dijelom rekonstrukcijom sadržajnih i kronoloških veza među pojedinim spisima.

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 1.

- Podserija 1.1.1.	Statistički izvještaji (<i>Questionario statistico</i>)	1934/1941	<i>Fascicolo XXVII</i>
1	Upitnik Uprave za građanske poslove i pravna zanimanja Ministarstva pravosuđa (<i>Direzione generale degli affari civili e delle professioni legali</i> , dalje: Uprava) o uvjetima smještaja i opreme u Arhivu (<i>Locali di Archivio, richieste di notizie dal Ministero circa gli ambienti, scaffalatura, ecc...</i>)	1934	
2	Statistički upitnik Uprave o količini pohranjenog gradiva i evidencijama u Arhivu	1936	
3	Upit Uprave o pohranjenom bilježničkom gradivu (<i>Questionario in ordine agli atti notarili originali e ai locali di conservazione</i>)	1938	
4	Upit Ministarstva o količini privatnog i javnog arhivskog gradiva pohranjenog u Arhivu (<i>Dati statistici</i>)	1939	
5	Izveštaj Državnom institutu za statistiku (<i>Istituto Centrale di Statistica del Regno di Italia</i>) za godinu 1940. (<i>Statistica degli archivi per il 1940</i>)	1941	
- Podserija 1.1.2.	Zaštita Arhiva u ratnim uvjetima	1935	<i>Fascicolo XIX</i>
1	Dopisi o premještanju gradiva Arhiva u slučaju ratne opasnosti (<i>Protezione antiarea degli Archivi – circolari e pratiche</i>)	1935	

II/1.2 FINANCIJSKO POSLOVANJE I UPRAVLJANJE IMOVINOM

Signatura

HR-DAPA-903/1.2

Naslov

Financijsko poslovanje i upravljanje imovinom

Vrijeme nastanka gradiva

1929–1932

Razina opisa

Serija

Količina i nosač jedinice opisa

1 mapa (fascikl); 0,04 d/m

Opći kontekst

Pravilnikom o financijskom poslovanju, kojim je 6. svibnja 1929. godine napušten sustav financijske samoodrživosti bilježničkih arhiva te je uvedena državna financijska potpora, u cijelosti je unificirano financijsko poslovanje bilježničkih arhiva, a dokumentacija koju su arhivi trebali voditi u cijelosti je razrađena te opsegom povećana.

Unutar vlastite djelatnosti Arhiv je ostvarivao prihode na temelju izdavanja ovjerenih prijepisa i ovjera, pohrane javnog i privatnog gradiva dostavljenog iz registarskih ureda te izrade inspekcijskih zapisnika po dovršetku primopredaje gradiva bilježnika.

Udio u prihodima činila su sredstva doznačavana mjesečno iz prihoda bilježnika s područja nadležnosti Arhiva, budući da je Arhivu od svakog izrađenog spisa, evidentiranog u Upisniku akata između živih (*Repertorio degli atti fra vivi*), pripadao određen iznos, koji se definirao ili paušalno ili s obzirom na ukupnu vrijednost koja je bila predmet bilježničkog posla. Nadzor nad ovom stavkom u prihodima Arhiv je imao putem izvoda iz upisnika, koje su bilježnici bili dužni mjesečno dostavljati Arhivu (vidi: II/1.3 NADZOR NAD POSLOVANJEM I GRADIVOM BILJEŽNIKA).

Cjelinu dokumentacije koju su arhivi bili dužni voditi u sklopu financijskog poslovanja i upravljanja imovinom (*gestione patrimoniale e finanziaria*) činili su inventar imovine (*l'inventario dei beni esistenti prospetto delle variazioni all'inventario*), blagajnički dnevnik (*il libro giornale di cassa*), registar platnih naloga (*il registro di ordini a pagamento*), knjiga ulaznih i izlaznih računa (*il registro delle somme da riscuotere e di quelle da pagare*), registar priljeva sredstava iz naknada za izvršene poslove (*registro delle cessioni di stipendio*) te registar prihoda iz poslovanja bilježnika (*registro degli onorari proporzionali dovuti ai notari o ai loro eredi*).

Uz mjesečnu i tromjesečnu bilancu, arhivi su za svaku financijsku godinu bili dužni izraditi detaljan financijski plan prihoda i rashoda, a unutar financijske godine arhivi su mjesečno i tromjesečno izvještavali o obračunu prihoda i rashoda.

Poslove u svezi financija i računovodstva Arhiva obavljao je upravitelj Arhiva. Ažurnost dostave podataka bila je regulirana novčanim kaznama za svaki dan kašnjenja pri dostavi dokumentacije Ministarstvu.

Sadržaj

Serija sadrži mjesečne obračune prihoda i rashoda (*Conto amministrativo di Cassa*) za razdoblje od osnutka do srpnja 1932. godine te mjesečne i tromjesečne obračune za razdoblje od srpnja 1930. do srpnja 1932. godine, unesene na tiskane izvještajne obrasce Ministarstva pravosuđa.

Povijest serije

Dokumentacija nastala u financijskom poslovanju i upravljanju imovinom Arhiva sačuvana je fragmentarno. Do evidentiranja i arhivističke obrade gradivo serije bilo je pohranjeno unutar neobrađenog gradiva bilježnika Pule iz talijanskog razdoblja te se sigurno može pretpostaviti da je preuzeto 1991. godine s fondom *Istarski notari*.

Plan sređivanja

Gradivo serije čini jedna podserija, zadržana u redu kakav je uspostavljen pri stvaratelju.

Radi se o zelenoj arhivskoj mapi, u kakve je bilo ulagano i gradivo bilježnika, naslovljenoj Računovodstvo (*Contabilità*), vremenski podoznačenoj razdobljem unutar kojeg je nastalo uloženo gradivo te numeriranoj arapskim brojem 1.

U oblikovanju predmeta zadržan je prvobitni red te su u slučaju onih predmeta koji sadržavaju i tromjesečne i pripadajuće mjesečne obračune, mjesečni obračuni ostavljeni uloženi unutar tromjesečnih obračuna, kao fizička cjelina.

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 1.

- Podserija 1.2.1.	Mjesečni i tromjesečni obračuni prihoda i rashoda (<i>Conto amministrativo di Cassa</i>)	1929–1932	Fascicolo 1
1	Mjesečni obračuni prihoda i rashoda	7/1929.	
2	Isto	8/1929.	
3	Isto	9/1929.	
4	Isto	10/1929.	
5	Isto	11/1929.	
6	Isto	12/1929.	
7	Isto	1/1930.	
8	Isto	2/1930.	
9	Isto	3/1930.	
10	Isto	4/1930.	
11	Isto	5/1930.	
12	Isto	6/1930.	
13	Mjesečni i tromjesečni obračuni prihoda i rashoda	7 – 9/1930.	
14	Isto	10 – 12/1930.	
15	Isto	1 – 3/1931.	
16	Isto	4 – 6/1931.	
17	Isto	7 – 9/1931.	

- Podserija 1.2.1.	Mjesečni i tromjesečni obračuni prihoda i rashoda (<i>Conto amministrativo di Cassa</i>)	1929–1932	Fascicolo I
18	Isto	10 – 12/1931.	
19	Isto	1 – 3/1932.	
20	Isto	4 – 7/1932.	

II/1.3 NADZOR NAD POSLOVANJEM I GRADIVOM BILJEŽNIKA

Signatura

HR-DAPA-903/1.3

Naslov

Nadzor nad poslovanjem i gradivom bilježnika

Vrijeme nastanka gradiva

1934/1944

Razina opisa

Serijski

Količina i nosač jedinice opisa

3 sveska; 0,05 d/m

Opći kontekst

Nadzor nad radom i gradivom bilježnika Arhiv je dijelom provodio pomoću dostavljenih mjesečnih izvoda iz bilježničkih knjiga i evidencija, na temelju kojih je, temeljem obračunatih naknada za pojedine bilježničke poslove, imao uvid i u stručno i u financijsko poslovanje bilježnika.

Izvodi su također osiguravali mogućnost rekonstrukcije bilježničkih upisnika, u slučaju njihova gubitka ili oštećenja, te pregled količine gradiva pohranjenog pri pojedinim bilježnicima.

Povijest serije

Radi se o gradivu koje Arhiv nije imao obavezu čuvati trajno, već samo do preuzimanja izvornih knjiga u Arhiv te dovršetka kontrole cjelovitosti gradiva. Nakon kontrole, Arhiv je mogao izlučiti izvode.

Budući da je gradivo serije do evidentiranja i arhivističke obrade bilo pohranjeno unutar neobrađenog gradiva bilježnika Istre iz talijanskog razdoblja, sigurno se može pretpostaviti da je preuzeto 1991. godine s fondom *Istarski notari*.

Sadržaj

Serijski sadrži prijepise (izvode) Upisnika bilježničkih spisa (*Copie degli annotamenti fatti nel repertorio degli atti fra vivi*) i Upisnika o povjerenom novcu i vri-

jednostima zapisane (*Copie delle somme e dei valori affidati*) tiskanim obrascima. Izvodi iz Upisnika spisa sadrže podatke o spisima nastalim pri bilježniku unutar jednog mjeseca, zajedno s mjesečnim obračunom bilježničke naknade, a prijepisi iz evidencije o povjerenom novcu i vrijednostima sadrže podatke za tromjesečna razdoblja.

Plan sređivanja

Prvobitni red

Primjeri tromjesečnih izvoda (prijepisa) iz evidencije povjerenog novca i vrijednosti (*Copie delle somme e dei valori affidati*), su uvezani pri stvaratelju te podaci o izlučenom gradivu ukazuju na to da su najvjerojatnije izvodi pojedinih bilježnika bili povezivani u sveske, koji su potom bili numerirani, označeni prema shemi označavanja fascikala.

Kriteriji i struktura

S obzirom na prvobitni red te evidencijski sustav Arhiva, unutar kojeg je gradivo bilo popisano i prema sadržaju (vrstama gradiva/dokumentacijskim cjelinama propisanim Zakonom o bilježništvu) i prema provenijenciji (kao cjeline gradiva pojedinih bilježnika), za primarni kriterij u oblikovanju podserija uzet je sadržaj gradiva.

U podserije su objedinjeni izvodi (prijepisi) iz istovrsnih bilježničkih knjiga i evidencija, a unutar serija u predmete su sređeni izvodi iz knjiga koje pripadaju istom bilježniku.

INVENTARNI POPIS Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 1.			>VEZE (Dopunski izvori):
- Podserija 1.3.1.	Mjesečni izvodi (prijepisi) iz upisnika bilježničkih spisa (<i>Copie degli annotamenti fatti nel repertorio degli atti fra vivi</i>)	1944	
1	Bilježnik N.N (n.n.) ⁶⁵		
	1.1 Mjesečni izvod iz Upisnika spisa za razdoblje:	3/1944.	
- Podserija 1.3.2.	Tromjesečni izvodi (prijepisi) iz evidencije povjerenog novca i vrijednosti (<i>Copie delle somme e dei valori affidati</i>)	1934–1943	
1	Bilježnik Francesco Iaschi (Pula)	1934–1943	→ HR-DAPA-541
2	Bilježnik Carlo Franchi (Pula)	1939.	→ HR-DAPA-541

⁶⁵ Obrazac je u cijelosti nepotpuno ispunjen, a ime i sjedište bilježnika ispisani su nečitko.

II/1.4 PREUZIMANJE GRADIVA

Signatura

HR-DAPA-903/1.4

Naslov

Preuzimanje gradiva

Vrijeme nastanka gradiva

1863/1944

Razina opisa

Serijski

Količina i nosač jedinice opisa

4 arhivske košuljice; 0,05 d/m

Opći kontekst

Zakonom iz 1913. godine propisana je dokumentacija koju kotarski bilježnički arhivi preuzimaju po službenoj dužnosti te rokovi u sklopu kojih je Arhiv imao obvezu preuzeti gradivo:

- Knjige, spise bilježnika koji su prestali s radom, umrli ili promijenili sjedište, kao i gradivo nastalo radom ovlaštenika za obavljanje bilježničke službe na mjestima izvan imenovanih bilježničkih mjesta. Temeljem ove odredbe u Arhiv je u roku od mjesec dana preuzimano gradivo nastalo radom bilježnika koji su djelovali nakon 1. srpnja 1929.
- Ovjerenе preslike bilježničkih spisa preuzete iz registarskih ureda te drugih tijela državne uprave. Uredi su Arhivu gradivo dostavljali po isteku 10 godina od registracije.
- Izvodi (prijepisi) bilježničkih upisnika bili su redovite mjesečne prinove (vidi: II/1.3 NADZOR NAD POSLOVANJEM I GRADIVOM BILJEŽNIKA). Dokumentacija u svezi ove mjesečne akvizicije nije sačuvana, a ni posebno propisana.
- Izvornici i prijepisi bilježničkog gradiva nastalog na području Kraljevine Italije u prethodnim državnim sustavima, ukoliko ima javno-pravnu dokaznu snagu te ukoliko se ne čuva pri drugim bilježnicima.

Temeljem ove odredbe Arhiv je preuzeo gradivo nastalo radom bilježnika od razdoblja mletačke uprave do 1929. godine, prethodno pohranjeno u austrijskom bilježničkom arhivu te oporuke nastale u razdoblju od 1814. do 1929. godine, pohranjene pri talijanskim preturama, sljednicama austrijskih tijela koja su stvarala dokumentaciju u svezi građanskih pravnih poslova u razdoblju od 1814. do ponovne uspostave notarijata.

Plan sređivanja

Primopredajna dokumentacija sređena je u dvije podserije:

1.4.1 Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika

1.4.2 Potvrde o preuzimanju prijepisa i preslika bilježničkog gradiva iz registarskih ureda.

II/1.4.1 ZAPISNICI O PREUZIMANJU GRADIVA BILJEŽNIKA

Signatura

HR-DAPA-903/1.4.1

Naslov

Zapisnici o preuzimanju gradiva bilježnika

Vrijeme nastanka gradiva

[1863–1927] 1929–1944

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

2 arhivske košuljice

Opći kontekst

Iako se primopredajni zapisnici nastali do 1929. pri Bilježničkoj komori na formalnoj i sadržajnoj razini tek neznatno razlikuju od zapisnika nastalih prema talijanskim zakonima u Bilježničkom arhivu u Puli, nositelji funkcije preuzimanja gradiva, koju dokumentira gradivo serije, bili su različito definirani u austrijskim i talijanskim propisima.

Austrijski propisi

Određbe koje su bile na snazi nakon 1851., u razdoblju uspostavljanja i osnovnog formiranja austrijskih bilježničkih arhiva i komora, preuzimanje po službenoj dužnosti nisu definirale s obzirom na cijelo područje mjesne nadležnosti bilježničkog arhiva i komore, već samo s obzirom na njihovo sjedište. Budući da je propisima omogućeno različito postupanje s gradivom po prestanku djelovanja stvaratelja, ovisno je li bilježnik djelovao u sjedištu bilježničkog arhiva ili izvan njega, te je komora morala provesti preuzimanje, a arhiv pohraniti samo gradivo onih bilježnika koji su djelovali u njihovu sjedištu, u austrijski bilježnički arhiv u cijelosti je preuzeto jedino gradivo nastalo na području Rovinja, odnosno Pule.

O akvizicijama iz svih ostalih mjesta u nadležnosti bilježničkog arhiva, odlučivala je bilježnička komora. Odluka o tome hoće li se gradivo preuzeti ili će ostati u

Elenco dei verbali di ritiro di atti, registri, esportati, udici e sigilli notarili						
N.º	Data	oggetto	Rovigno			Archiviazione
1	3 Luglio 1858	Verbale di consegna alla Ex-Camera Notariale di Pola della Scheda del Not. Quasautolo Antonio di				Seg. III - Pratiche Variz 14
2	20 Agosto "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
3	7 " 1861	Verbale con sopra fu la scheda del Notaio Barsani Antonio - Rovigno				" " " "
4	15 Marzo 1863	" " " " " " " " " " " "				" " " "
5	16. Dic. 1863	" " " " " " " " " " " "				" " " "
6	1. Maggio 1864	" " " " " " " " " " " "				" " " "
7	4 Marzo 1872	" " " " " " " " " " " "				" " " "
8	16 agosto 1872	" " " " " " " " " " " "				" " " "
9	2 Gennaio 1873	" " " " " " " " " " " "				" " " "
10	21 Marzo 1874	" " " " " " " " " " " "				" " " "
11	26 Gennaio 1880	" " " " " " " " " " " "				" " " "
12	2 Gennaio 1881	" " " " " " " " " " " "				" " " "
13	Agosto. Set. 1897	" " " " " " " " " " " "				" " " "
14	2 Gennaio 1923	" " " " " " " " " " " "				" " " "
15	27 Agosto 1924	" " " " " " " " " " " "				" " " "
16	31 Luglio 1929	Verbale d' inventario sommario e consegna all' archivio notarile di Pola del materiale conservato nella Camera Notarile di Pola				" " " "
17	6 Novembre 1929	" di consegna all' archivio di Fiume della Scheda dei notari Saurini Bruno e Vladimirovich Lidio di Volosa. Abbazia				" " " "
18	18 Dicembre 1929	Verbale di consegna di sigilli notarili dal Consiglio di Pola all' archivio notarile di Pola				" " " "
19	21 Gennaio 1930	" " " " all' archivio notarile di Pola della Scheda del notaio: Stauich Domenico di Pola				" " " "
20	14 Luglio 1930	" " " " " " " " " " " "				" " " "
21	15 Novembre "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
22	7 Gennaio 1932	" " " " all' archivio notarile di Pola di sigilli del notaio: Rossanda Luigi di Pola				" " " "
23	20 " "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
24	21 Luglio "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
25	16 Novembre 1933	Nata " " " " " " " " " " " "				" " " "
26	28 Aprile 1934	Verbale di " " " " " " " " " " " "				" " " "
27	18 Maggio 1934	" " " " " " " " " " " "				" " " "
28	23 Aprile "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
29	9 Giugno 1936	" " " " " " " " " " " "				" " " "
30	14 Luglio "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
31	4 Agosto "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
32	4 " "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
33	12 " "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
34	2 Dicembre "	" " " " " " " " " " " "				" " " "
35	31 " 1936	" " " " " " " " " " " "				" " " "
36	12 Gennaio 1937	" " " " " " " " " " " "				" " " "
37	7 Aprile 1937	" " " " " " " " " " " "				" " " "

Opći pregled pohranjenog gradiva; Popis akvizicija i primopredajne dokumentacije do 1937. godine

mjestu nastanka pri nasljedniku, imenovanoj zamjeni ili drugom bilježniku iz istoga sjedišta, donosila se zasebno u svakom pojedinom slučaju.

Propisano je da Komora mora odlučiti o preuzimanju gradiva u arhiv jedino u slučaju kada se unutar gradiva bilježnika koji je prestao s radom nalazi već prethodno pohranjena cjelina gradiva drugog bilježnika, koji je također prestao s radom ili u slučaju kada bilježnik mijenja sjedište te nastavlja djelovati izvan područja nadležnosti Okružnog suda i arhiva.

Rok u kome je trebalo preuzeti gradivo nije propisan.

Provedba postupka preuzimanja gradiva u cijelosti je bila u nadležnosti Komore, čiji je ovlaštenik imao obvezu provjeriti cjelovitost gradiva koje se preuzima te izraditi primopredajnu dokumentaciju. Propisana je forma primopredajnog zapisnika (*verbale di consegna*) koji je, među ostalim, trebao utvrditi cjelovitost gradiva te sadržavati popis gradiva koje se predaje.

Talijanski propisi

Predaja bilježničkog gradiva u arhiv trebala je biti obavljena u roku od mjesec dana nakon što je bilježnik prestao s radom ili je promijenio sjedište. Postupak preuzimanja arhivskog gradiva provodilo je tročlano povjerenstvo u kojem su uz konzervatora, koji je bilo zadužen i za sastavljanje primopredajnog zapisnika, bili i predstavnik preture (pretor ili njegov ovlaštenik) te predstavnik bilježničkog savjeta.

Primopredajni zapisnik sastavljao se u dva primjerka sa snagom izvornika, od kojih je prvi zadržavao bilježnički arhiv kao preuzimatelj i novi skrbnik bilježničkog gradiva, a drugi predavatelj. Popis gradiva bio je sastavni dio zapisnika o preuzimanju. Troškove preuzimanja, transporta i opremanja gradiva snosio je bilježnički arhiv, a provjera cjelovitosti i stanja gradiva i predanih bilježničkih znakova obavljena je u bilježničkom arhivu. Bilo je određeno da se u arhivu sastavi zapisnik o provjeri (*verbali di ispezione*) gradiva, koji je također dostavljan predavatelju, a troškove provjere gradiva i izrade zapisnika arhiv je naplaćivao na temelju utvrđenih bilježničkih pristojbi.

Povijest serije

Primopredajni zapisnici u cijelosti su evidentirani u Općem pregledu gradiva u Arhivu. S obzirom da je ova središnja evidencija Arhiva izrađena 1937. godine, dio zapisnika (1 – 37) evidentiran je retroaktivno pa su zapisnici nastali do 7. travnja 1937. evidentirani na poledini naslovne stranice Pregleda kao Popis zapisnika o preuzimanju akata, registara, repertorija, kazala i bilježničkih znakova / *Elenco dei verbali di ritiro di atti, registri, repertori, indici e sigilli notarili* (dalje: Popis zapisnika o preuzimanju). Ostala primopredajna dokumentacija evidenti-

rana je po dovršetku postupka preuzimanja gradiva uz podatke o cjelini gradiva pojedinog bilježnika koje je bilo predmet primopredaje.

Primopredajni zapisnici identificirani su unutar gradiva koje je 1991. preuzeto iz Rijeke, pohranjeni u neoznačenu arhivsku košuljicu. Moguće je da je do kidanja veza između gradiva i evidencije, koja se čuvala u sklopu Okružnog suda u Puli, došlo već pri preuzimanju gradiva u riječki arhiv. Ipak, različita povijest tijekom većeg dijela riječkog i istarskog skrbništva od knjige u kojoj su evidentirani, nije znatnije utjecala na cjelovitost gradiva.

Nisu sačuvani sljedeći dokumenti:

Izborna oznaka		
1	QUARANTOTTO, Antonio (Rovinj)	3.7.1858.
2	WEISZ, Girolamo (Motovun – Rovinj)	20.8.1858.
3	BARSAN, Antonio (Rovinj)	7.8.1861.
40	BRUNELLI, Silvio (Mali Lošinj)	14.4.1938.

Sadržaj

Podserija sadrži ukupno 56 primopredajnih zapisnika (*verbali di consegna*) i potvrde o preuzimanju gradiva bilježnika u Arhiv nastalih u razdoblju od 1863. do 1944. godine pri stvaratelju i austrijskim bilježničkim tijelima pri Okružnom sudu u Puli (zapisnici izvorno označeni brojevima 1 – 12).

Posljednja 3 zapisnika dokumentiraju preuzimanje oporuka položenih u preturu, općinu i župni ured u Labinu.

Plan sređivanja

Prvobitni red

Bilježnički arhiv skrbio je o primopredajnoj dokumentaciji unutar zasebne dokumentacijske cjeline, a sva je primopredajna dokumentacija koja se odnosila na pojedino preuzimanje gradiva bilježnika, neovisno o tome je li nastala pri stvaratelju ili njegovim pravnim prednicima, bila označena arapskim brojkama prema sustavu tekuće numeracije (brojkama akvizicija), od najstarijeg preuzetog dokumenta o preuzimanju pa do posljednjeg.

Ove oznake nalijepljene su ili zapisane u desni kut prve stranice svakog dokumenta, čime je trajno dokumentirano uključivanje gradiva pravnih prednika u informacijski sustav i pismohranu stvaratelja.

Kriteriji

Prije arhivističke obrade, primopredajni zapisnici bili su uloženi u jednu neoznačenu košuljicu te poredani kronološki prema tekućem broju.

Kriteriji za sređivanje utvrđeni su i s obzirom na činjenicu kako se radi o gradivu različitih stvaratelja (stvaratelja i njegovih prednika u obavljanju iste funkcije) i s obzirom na povijest evidentiranja i skrbi o cjelini primopredajne dokumentacije u većem dijelu njezina životnog ciklusa, o čemu svjedoči kako kontinuitet oznaka, tako i stanje u kojem su pronađeni.

Gradivo serije podijeljeno je u dva predmeta:

1.4.1.1. Primopredajni zapisnici austrijske bilježničke komore i arhiva: 1863/1929: 12 kom (1 arhivska košuljica)

1.4.1.2. Primopredajni zapisnici Arhiva bilježničkog kotara Pula: 1929/1944: 48 kom (1 arhivska košuljica).

Unutar istog sveska (podserije) zapisnici su fizički odijeljeni zasebnim košuljicama te podznačeni signaturom komada unutar predmeta.

U inventarnom popisu navedene su izvorne oznake Bilježničkog arhiva (4 – 62).

Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Zapisnici su skenirani (tiff format, rezolucija 300 dpi).

Preslike se čuvaju pri Odjelu za dokumentacijsko-informacijske poslove s knjižnicom. Dostupne su korisničke preslike.

Napomena o vezama

Gradivo bilježnika danas se čuva u drugim fondovima DAPA (vidi: *II/2 Dopunski izvori*, 3). Uz podatke o primopredajnim zapisnicima u inventarnom popisu navedene su signature fondova DAPA u kojima se čuva bilježničko gradivo istih bilježnika. Gradivo nastalo radom bilježnika Cresa i Lošinja i dalje se čuva u Rijeci (vidi: *III/2 Povijest podfonda*).

INVENTARNI POPIS Gradivo se čuva u kutiji br. 1.			→ <i>VEZE</i> (<i>Dopunski izvori</i> , 3):
- Predmet 1.4.1.1.	Primopredajni zapisnici austrijske bilježničke komore i arhiva		1863–1927
1	(4)	ARRIGONI, Antonio (Pazin)	15.3.1863. → <i>HR-DAPA-74</i>
2	(5)	BOCCALARI, Ercole (Vodnjan)	16.12.1863. → <i>HR-DAPA-544</i>
3	(6)	CONSTANTINI, Domenico (Rovinj)	1.5.1864. → <i>HR-DAPA-850</i>
4	(7)	VIDULICH, Francesco (Mali Lošinj)	4.3.1872.
5	(8)	EUENCHEL, Gustavo (Labin)	16.8.1872. → <i>HR-DAPA-538</i>
6	(9)	KOLLER, Giovanni (Motovun)	2.1.1873. → <i>HR-DAPA-539</i>
7	(10)	VIDOVICH, Niccolo (Lošinj)	21.3.1874.
8	(11)	GIUGNO, Giovanni (Rovinj)	26.1.1880. → <i>HR-DAPA-850</i>
9	(12)	PETRIS, Nicolo (Cres)	2.1.1881.

INVENTARNI POPIS				→ VEZE (<i>Dopunski izvori</i> , 3):
Gradivo se čuva u kutiji br. 1.				
– Predmet 1.4.1.1.	Primopredajni zapisnici austrijske bilježničke komore i arhiva		1863–1927	
10	(13)	GLEZER, Felice (Pula)	7.–9./1917.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
11	(14)	SORLI, Giovanni (Pula)	2.1.1923.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
12	(15)	ZEI, Renato (Labin)	27.8.1927.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
– Predmet 1.4.1.2.	Primopredajni zapisnici Arhiva bilježničkog kotara Pula		1929–1944	
1	(16)	Preuzimanje gradiva austrijskog bilježničkog arhiva (predavatelj: Francesco Ferlan, sudac Okružnog suda, posljednji predsjednik ukinute Komore)	31.7.1929.	
2	(17)	Predaja gradiva bilježnika Bruna Sandrina i Lidija Vladiscovica (Opatija) Bilježničkom arhivu u Rijeci	6.11.1929.	
3	(18)	Predaja notarskih pečata pohranjenih pri Okružnom sudu (predavatelj: Bilježnički savjet u Puli)	18.12.1929.	
4	(19)	STANICH, Domenico (Pula)	21.1.1930.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
5	(20)	BEMBO, Antonio (Rovinj)	14.7.1930.	→ <i>HR-DAPA-850</i>
6	(21)	STANICH, Domenico (Pula)	15.11.1930.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
7	(22)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	7.6.1932.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
8	(23)	DeDENARO, Edoardo (Lošinj)	20.6.1932.	→ <i>HR-DARI-40</i>
9	(24)	DeDENARO, Edoardo (Lošinj)	21.7.1932.	→ <i>HR-DARI-40</i>
10	(25)	BISCONTINI, Giacomo (Motovun)	16.11.1933.	
11	(26)	GRISSETTI, Lucio (Cres)	28.4.1934.	→ <i>HR-DARI-40</i>
12	(27)	GIOSEFFI, Emilio (Pula)	18.5.1934.	
13	(28)	FILIPUTTI, Pietro (Vodnjan)	23.10.1929.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
14	(29)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	9.6.1936.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
15	(30)	DeFRANCESCHI, Francesco (Vodnjan)	14.7.1936.	→ <i>HR-DAPA-544</i>
16	(31)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	4.8.1936.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
17	(32)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	4.8.1936.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
18	(33)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	12.8.1936.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
19	(34)	ROSSANDA, Luigi (Pula)	2.12.1936.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
20	(35)	BRUNELLI, Silvio (Lošinj)	31.12.1936.	→ <i>HR-DARI-40</i>
21	(36)	ROMOLO, Politeo (Cres)	12.1.1937.	→ <i>HR-DARI-40</i>
22	(37)	GORLATO, Giovanni (Vodnjan)	7.4.1937.	→ <i>HR-DAPA-544</i>
23	(38)	DEBEUS, Raimondo (Pazin)	9.2.1938.	→ <i>HR-DAPA-74</i>

INVENTARNI POPIS Gradivo se čuva u kutiji br. 1.			→ <i>VEZE</i> (<i>Dopunski izvori, 3</i>):
- Predmet 1.4.1.2.	Primopredajni zapisnici Arhiva bilježničkog kotara Pula	1929–1944	
24	(39) DEBEUS, Raimondo (Pazin)	14.3.1938.	→ <i>HR-DAPA-74</i>
25	(41) ROSSANDA, Luigi (Pula)	18.7.1938.	
26	(42) BISSIANI, Carlo (Rovinj)	24.8.1938.	→ <i>HR-DAPA-851</i>
27	(43) BISSIANI, Carlo (Rovinj)	11.10.1938.	→ <i>HR-DAPA-851</i>
28	(44) FROGLIA, Mario (Cres)	20.11.1938.	→ <i>HR-DARI-40</i>
29	(45) IASCHI, Francesco Saverio (Pula)	21.11.1939.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
30	(46) FILIPUTTI, Pietro (Pula)	21.11.1939.	→ <i>HR-DAPA-541</i>
31	(47) PILLAT, Rodolfo (Poreč)	23.11.1939.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
32	(48) PILLAT, Rodolfo (Poreč)	30.11.1939.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
33	(49) PILLAT, Rodolfo (Labin)	12.12.1939.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
34	(50) PILLAT, Rodolfo (Poreč, Labin)	10.5.1941.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
35	(51) PILLAT, Rodolfo (Poreč)	25.6.1941.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
36	(52) PILLAT, Rodolfo (Labin)	3.7.1941.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
37	(53) MANZIN, Domenico (Labin)	1.7.1942.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
38	(54) MANZIN, Domenico (Labin)	31.7.1942.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
39	(55) MANZIN, Domenico (Labin)	10.8.1942.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
40	(56) MANZIN, Domenico (Labin)	25.9.1942.	→ <i>HR-DAPA-538</i>
41	(57) PETRIS, Stefano (Cres)	2.10.1942.	→ <i>HR-DARI-40</i>
42	(58) PETRIS, Stefano (Cres)	16.6.1943.	→ <i>HR-DARI-40</i>
43	(59) PRETURA LABIN, dostavnica oporuke	16.6.1943.	
44	(60) OPĆINA LABIN, zapisnik o pologu oporuke	23.4.1944.	
45	(62) ŽUPNI URED PLOMIN, zapisnik o pologu oporuke	4.4.1944.	

II/1.4.2 POTVRDE O PREUZIMANJU PRIJEPISA I PRESLIKA BILJEŽNIČKOG GRADIVA IZ REGISTARSKIH UREDA S PODRUČJA ISTRE

Signatura

HR-DAPA-903/1.4.2

Naslov

Potvrde o preuzimanju prijepisa i preslika bilježničkog gradiva iz registarskih ureda s područja Istre

Vrijeme nastanka gradiva

1936/1943

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

2 košuljice; 0, 01 d/m

Opći kontekst

Ispostave državnog registra djelovale su u sjedištima talijanskih provincija, a njihovi područni registarski uredi bili su smješteni pri kotarskim središtima. Pri registarskim uredima registrirani su dokumenti u svezi imovinskih i financijskih poslova građana za koje se naplaćivala državna taksa (promet nekretninama i ostalom imovinom i vrijednostima, upisi hipoteka, zalozi i posudbe, prava na korištenje imovine i dr.) te registracija nasljedstva.

Registarski uredi evidentirali su dokumente kao privatne spise (*atti privati*), a u slučaju kada je ispunjenje ugovorene obveze zahtijevalo daljnji postupak (npr. prijenos vlasništva ili upis hipoteke), položene preslike dokumenata registrirane su kao javni dokumenti (*atti publici*). Godišnji registraturni ciklus pri uredima bio je određen početkom i krajem financijske godine te je trajao od 1. srpnja do 30. lipnja iduće godine.

Po isteku 10 godina od registracije, gradivo se iz registarskih ureda dostavljalo u Bilježnički arhiv, a s obzirom na registracijski ciklus pri predavateljima, vrijeme nastanka gradiva koje je bilo predmet primopredaja u pravilu je definirano na isti način. Prema Općem pregledu gradiva u Arhivu iz 1937. evidentirano je preuzimanje iz ureda u Lošinj, Poreču, Cresu, Pazinu, Buzetu, Puli, Vodnjanu, Labinu i Rovinju. Prvo gradivo iz registarskih ureda, nastalo tijekom financijske 1923./4. godine, preuzeto je u Arhiv 1934. godine, a nakon toga evidentirano je preuzimanje sve do 1. ožujka 1944. godine, kada je preuzet dio gradiva nastalog u financijskoj 1931./2. godini.

Povijest podserije

Sačuvan je samo manji dio primopredajne dokumentacije i to samo dostavnice, potvrde i popisi primopredajnog gradiva iz ureda u Pazinu i Buzetu. Za razliku od zapisnika o preuzimanju bilježničkog gradiva, primopredajna dokumentacija iz registarskih ureda nije se evidentirala zasebno, a u Općem pregledu pohranjenog gradiva uz cjeline gradiva preuzete iz pojedinih registarskih ureda navodi se samo datum primopredaje. Također, budući da je u jedinstvenom popisu za glave B.V i B.VI Općeg pregleda gradivo popisano sumarno, primopredajni su popisi najvjerojatnije imali ulogu pomoćnih arhivskih (analitičkih) evidencija o

pohranjenom gradivu. Ostala primopredajna dokumentacija koja se spominje u Općem pregledu nije sačuvana ili nije dostupna. Potvrde i dostavnice pronađene su uložene u Opći pregled pohranjenog gradiva.

Plan sređivanja

Prema Općem pregledu, primopredajna je dokumentacija raspoređena u 2 predmeta prijepisa javnog, odnosno privatnog gradiva, a unutar njih po predavateljima. Unutar predmeta pojedini dokumenti sređeni su kronološki, prema vremenu nastanka.

Napomena o vezama

Dio preuzetog gradiva čuva se u podfodu pohranjenog gradiva (vidi: II/2.2.1 OVJERENI PRIJEPISI BILJEŽNIČKIH SPISA O IMOVINSKO-PRAVNIM POSLOVIMA GRAĐANA PREUZETI IZ REGISTARSKOG UREDA).

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 1.

- Predmet 1.4.2.1.	Registarski ured Buzet, preuzimanje gradiva po isteku 10 godina od nastanka (<i>Ufficio registro di Pinguente, trasmissione di atti all'Archivio dopo decorso un decennio della registrazione</i>)		1936–1937
	1	Dopisi o predaji i priloženi popisi javnog i privatnog gradiva nastalog u financijskoj godini 1924./5. (5 primopredaja)	1936.
	2	Dopisi i priloženi popisi privatnog gradiva nastalog u financijskoj godini 1925./6. (1 primopredaja)	1937.
- Predmet 1.4.2.2.	Registarski ured Pazin – dostavnice (<i>Ufficio registro di Pisino, Imposte</i>)		1938/1943
	1	Popis preslika javnog i privatnog gradiva s područja Pazina i Buzeta nastalog u razdoblju od 1923. do 1927. godine koje se dostavlja Arhivu	1938.
	2	Dostavnice s popisom privatnih dokumenata (<i>Elenco descrittivo degli atti ricevuti</i>) s područja Pazina nastalog u razdoblju od 1927. do 1932. (3 komada)	1942.
	3	Dostavnice s popisom javnih dokumenata s područja Pazina i Buzeta nastalih u razdoblju od 1927. do 1932. (8 komada)	1943.

II/1.5 OBRADA, ZAŠTITA I KORIŠTENJE POHRANJENOG GRADIVA

Signatura

HR-DAPA-903/1.5

Naslov

Obrada, zaštita i korištenje pohranjenog gradiva

Vrijeme nastanka gradiva

1937/1947 [1951.1954]

Razina opisa

Serija

Količina i nosač jedinice opisa

2 knjige, 1 mapa, 2 arhivske košuljice; 0,05d/m

Opći kontekst

INVENTARIZACIJA I ARHIVISTIČKA OBRADA⁶⁶

Klasifikacija

S obzirom na tvarne značajke (knjige i spisi nastali pri bilježničkim uredima evidentirani su zasebno od bilježničkih pečata) te izvorno arhivsko gradivo i prijepise, formirane su četiri osnovne klasifikacijske skupine: prvu skupinu činile su knjige i spisi nastali radom bilježničkih ureda, drugu pečati, treću prijepisi i preslike gradiva, a četvrtu gradivo kojem stvaratelji nisu bili bilježnici.

U klasifikacijske (evidencijske) podskupine gradivo je raspoređeno s obzirom na propise koji su bili na snazi u vrijeme njegova nastanka. Izvorno gradivo i pečati nastali prema mletačkim i francuskim odredbama (do 1850.) te prema austrijskim (1850. – 1929.) i prema talijanskim odredbama (nakon 1929.) obrađeno je i popisano zasebno.

Prijepisima oporuka iz mletačkog razdoblja dodijeljen je status izvornog gradiva, a evidentirani su u zasebnim popisima, iza izvornog notarskog gradiva nastalog do 1850. godine.

Budući da su izvornici gradiva koje je nastalo nakon 1923. već bili evidentirani i pohranjeni unutar gradiva bilježnika, prijepisi i preslike spisa u svezi imovinsko-pravnih odnosa koji su se dostavljali iz registarskih ureda, a koji se nisu trebali čuvati trajno, obrađeni su kao zasebne registraturne cjeline i evidentirani prema predavateljima. Registraturne cjeline nisu evidentirane kao fondovi.

Posljednju klasifikacijsku skupinu činilo je gradivo istovrsno notarskom gradivu, ali koje nisu stvorili bilježnici: radi se o oporukama nastalim od 1814. do 1850. godine, a koje su bile izrađene i pohranjene pri austrijskim upravno-pravosudnim kotarskim tijelima (kotarskim komesarijatima i kapetanatima 1814. – 1854.) te vlastoručne oporuke (*testamenti olografi*) nastale nakon 1850. godine i položene u austrijske urede civilnog sudstva (kotarske kapetanate (preture): 1854. – 1897.), kotarske sudove (1898. – 1922.) te talijanske preture (1922. – 1929.).

⁶⁶ Opisivani fond: Podserija 1.1 Statistički izvještaji (*Questionario statistico*), 1934–1941. Signature predmeta: HR-DAPA-903/1.1.1 i HR-DAPA-903/1.1.3 (kut. 1).

Formiranje fondova

Pri formiranju je fondova u cijelosti poštivan kriterij provenijencije.

Gradivo nastalo radom pojedinih bilježnika pri Arhivu je formirano u zasebne fondove. Gradivo nastalo do 1850. samo je inventarizirano te nije arhivistički obrađeno.

Gradivo onih bilježnika koji su djelovali i prema austrijskim i prema talijanskim propisima činilo je isti fond, a formalne razlike koje su proizašle iz upravne povijesti definirane su na razini serija, oblikovanim prema dokumentacijskim cjelinama u austrijskom i talijanskom razdoblju. Također, ukoliko je bilježnik mijenjao sjedište, zasebno je, unutar istog fonda, evidentirano gradivo nastalo u različitim sjedištima. Oporuke preuzete iz pojedinih talijanskih pretura bile su obrađivane kao zasebni fondovi. Budući da se radilo o istovrsnom gradivu pohranjenom pri funkcionalno povezanim prednicima, gradivo je prema mjesnom kriteriju oblikovano u fondove, a uz 1814. i 1829. godinu, u obradi ovog dijela gradiva uvažena je upravno važna 1898., kada je stupio na snagu novi pravilnik o radu i unutrašnjem ustroju sudova.⁶⁷

Sadržaj i značaj

Seriya sadrži evidencije o pohranjenom gradivu te dopise i statističke izvještaje koji se odnose na skrb o gradivu bilježnika nastalom prije 1800. godine. Pregled cjeline gradiva o kojoj je skrbio Bilježnički arhiv od početka rada do 1944. godine osigurava uvid u osnovne postupke arhivističke obrade i sređivanja te izlučivanja gradiva.

Plan sređivanja

Ne postoje naznake prvobitnog reda.

Budući da je gradivo serije nastalo obavljanjem funkcija obrade, zaštite i korištenja gradiva, gradivo je oblikovano u podserije s obzirom na dominantnu sadržajnu odrednicu.

Seriya se sastoji od sljedećih podserija:

1.5.1 Evidencije o pohranjenom gradivu: 2 knjige

1.5.2 Skrb o starijem gradivu bilježnika: 1 arhivska košuljica

1.5.3 Objava oporuka: 2 fascikla.

⁶⁷ *Ordinanza 5 maggio 1897 del Ministero della giustizia*, u: *Bollettino delle leggi dell'Impero*, 1897., str. 609 – 884. Ovom naredbom propisane su cjeline dokumentacije koje se vode pri kotarskim, okružnim i prizivnim sudovima, u cijelosti je uređen registraturni sustav sudskih pismohrana i arhiva te je propisan način optjecaja dokumentacije i rokovi čuvanja pojedinih dokumentacijskih i sadržajnih cjelina.

II/1.5.1 EVIDENCIJE O POHRANJENOM GRADIVU

Signatura

HR-DAPA-903/1.5.1

Naslov

Evidencije o pohranjenom gradivu

Vrijeme nastanka gradiva

1937

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

2 knjige

Opći kontekst

EVIDENCIJSKI SUSTAV

Svi postupci u svezi upravljanja preuzetim gradivom, od njegova preuzimanja do trajne pohrane, odnosno izlučivanja, evidentirani su unutar Općeg pregleda gradiva u Arhivu.

U svrhu uspostavljanja potpunog intelektualnog nadzora nad sadržajem bilježničkog gradiva, Arhiv je bio obavezan voditi analitičke preglede gradiva pohranjenog u izvorniku.

U sklopu korištenja pohranjenog bilježničkog gradiva za potrebe vođenja građanskih civilnih postupaka pri Arhivu je vođen jedinstveni registar zahtjeva i uplata (*il bolletario e il registro delle richieste*).

Povijest serije

Arhiv bilježničkog kotara Pula dovršio je izrađivati Opći pregled pohranjenog gradiva 1937. godine. Opći pregled prati klasifikacijski sustav Arhiva, a u poglavlja evidencije unošeni su podaci o gradivu preuzetom u pojedinim akvizicijama. Uz Opći pregled izrađeno je abecedno kazalo u kojem se navode bilježnici čije je gradivo preuzeto iz austrijskog bilježničkog arhiva.

Opći pregled pokazuje da je pri Arhivu istovremeno izrađivan i analitički pregled bilježničkog gradiva (*Schedario/stato descrittivo*) te da je analitički obrađeno gotovo sve notarsko gradivo nastalo nakon 1850. godine te, zasebno, oporuke pristigle iz talijanskih pretura. Ova evidencija (evidencije) nije sačuvana ili još uvijek nije dostupna, a na njezino postojanje upućuje evidencijski stupac Općeg pregleda »*riferimento alla schede descrittive/schedario descrittivo*«, kojem se uz gradivo istog bilježnika, ili iz iste preture, navodi ista brojčana identifikacijska oznaka, neo-

visno o vremenu njegova preuzimanja (mjestu i načinu evidentiranja) i mjestu pohrane. Ove bročane oznake dodjeljivane su prema sustavu tekuće numeracije, a imale su funkciju današnjih signatura arhivskih fondova.

Statistički izvještaj iz 1941. godine među evidencijama o arhivskom gradivu navodi i jednu evidenciju u tiskanome obliku, bez bliže oznake njezina sadržaja. Međutim, evidencija u tiskanom obliku nije sačuvana ili još nije dostupna. Nije sačuvan ni registar zahtjeva i uplata.

Gradivo serije se do sređivanja čuvalo unutar fonda *Okružni sud u Puli*.

Sadržaj i značaj

– OPĆI PREGLED POHRANJENOG GRADIVA (*Stato riassuntivo del materiale di Archivio*) iz 1937. godine.

Knjiga, premda nedovršena, sadrži podatke o većem dijelu gradiva koje je Arhiv preuzeo i pohranio po službenoj dužnosti.

Prema preporukama u Pravilniku iz 1914. godine, njezin je sadržaj strukturiran u dva dijela (*Parte A; Parte B*): unutar prvog dijela nalaze se četiri poglavlja, numerirana rimskim brojevima, a unutar drugog dijela na isti je način označeno ukupno sedam poglavlja.

U strukturi cjelokupnog Općeg pregleda oznake poglavlja (A.I – A.IV i B.I – B.VII) imaju osnovnu identifikacijsku funkciju te su, uz uvažavanje različitog predmeta klasifikacije, potpuno ekvivalentne današnjim klasifikacijskim skupinama.

Sadržaj poglavlja organiziran je u obliku popisa. Temeljni je kriterij u oblikovanju svih popisa vrijeme nastanka i sadržaj gradiva. Stupci popisa, u većem ili manjem stupnju razrade, a sukladno propisima koji su bili na snazi u vrijeme nastanka gradiva, sadrže podatke o pojedinim sadržajnim/dokumentacijskim cjelinama, vremenu nastanka prvog i posljednjeg spisa i ukupnoj količini gradiva (knjiga, fascikala) pohranjenog unutar tih cjelina, oznakama tehničkih jedinica te mjestu njihove pohrane.

Ustroj podataka o višerazinski sređenom gradivu unutar popisa osigurava potpun uvid u stručne odluke i postupke konzervatora prilikom obrade gradiva.

Redosljed unosa zapisa u retke uvjetovan je slijedom akvizicija, a osnovni kriterij u oblikovanju redaka je provenijencija.

Redci su označeni tekućom numeracijom arapskim brojkama. Prvi redak svakog popisa započinje brojem 1.

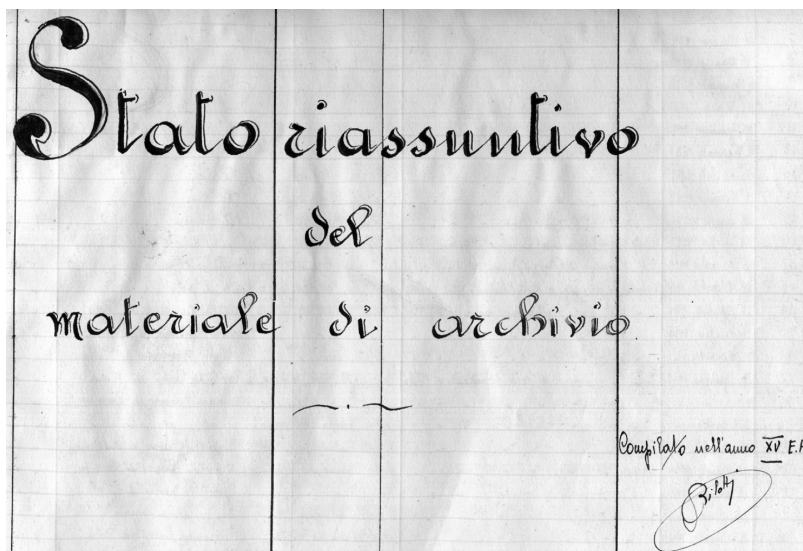
U svim popisima u retke su uglavnom u potpunosti uneseni podaci o imenu i sjedištu stvaratelja gradiva (u slučaju ako je gradivo preuzeto od bilježnika), odnosno predavatelja gradiva (ukoliko se radi o oporukama ili ovjerenim preslika-

ma bilježničkih spisa preuzetih iz registarskih ureda) te datumu i spisu temeljem kojeg je izvršena primopredaja. Podaci o izlučenom gradivu uneseni su u obliku napomene uz izlučenu cjelinu. Iza broja retka, a prije imena i sjedišta bilježnika koji su djelovali nakon 1850. godine, navedena je identifikacijska oznaka za cjelinu njihova gradiva iz analitičkog pregleda bilježničkog gradiva (*stato descrittivo / schedario descrittivo*).

Na temelju podataka unesenih u retke dobiva se potpun i precizan uvid u cjelinu gradiva o kojoj je Arhiv skrbio.

Izrađivač je evidencije konzervator Lino Emilio Bilotti.

Gradivo Arhiva bilo je obrađeno i evidentirano na sljedeći način:

- A** Gradivo austrijskog bilježničkog arhiva preuzeto u primopredaji 31. srpnja 1929. (*Materiale già conservato dalla ex-Camera Notarile presso il Tribunale di Pola e consegnato all'Archivio in blocco con verbale 31-7-1929*)
- A.I. Gradivo bilježnika koji su djelovali do 1850. godine prema mletačkim i francuskim propisima (*Notai anteriori all'anno 1850*). Evidentirano je gradivo najvećim dijelom nastalo u Rovinju i Puli, ali i Šišanu, Fažani, Balama, Velom Lošinju i Koprju.
- A.II. Gradivo upravne provenijencije koje je austrijski bilježnički arhiv najvjerojatnije preuzeo iz Općine Rovinj u sklopu gradiva starih bilježnika Rovinja (*Documenti e registri della Comunità anteriori all'anno 1850 (1600-1850) – pratiche procesuali e varie*).

- A.III. Gradivo bilježnika nastalo prema austrijskim propisima o bilježništvu do osnutka talijanskog arhiva (*Notai posteriori al 1850 e fino al 1° Luglio 1929*).
- A.IV. Bilježnički pečati pohranjeni pri austrijskom bilježničkom arhivu i komori (*Sigilli dei notai consegnati all'Archivio dalla cessata Camera Notarile*).
- B Gradivo preuzeto u Arhiv nakon preuzimanja gradiva iz bivše Bilježničke komore** (*Materiale pervenuto all'Archivio notarile dopo il 1° luglio 1929 oltre il materiale consegnato dalla ex Camera Notarile*)
- B.I. Gradivo bilježnika koji su prestali djelovati nakon osnutka Arhiva (*Atti, repertori, registri ed indici dei notai cessati dopo il 1-7-1929*). Za bilježnike koji su djelovali i u austrijskom i u talijanskom sustavu u istom je retku (među podacima o gradivu preuzetom u istoj akviziciji) zasebno evidentirano gradivo nastalo prema propisima prije i nakon 1. srpnja 1929.
- B.II. Bilježnički znakovi preuzeti nakon osnutka Arhiva (*Sigilli di notari pervenuti all'Archivio dopo il 1-7-1929*).
- B.III. Preslike oporuka preuzete nakon osnutka Arhiva (*Copie di testamenti pubbliche pervenute all'Archivio dopo il 1-7-1929*).
- B.IV. Preslike mjesečnih izvoda – prijepisa iz bilježničkih upisnika preuzete nakon osnutka Arhiva (*Copie annotamenti repertoriali pervenute all'Archivio dopo il 1-7-1929*) nisu evidentirane. List je 31., na kojem bi se, prema kazalu Općeg pregleda, trebali nalaziti podaci o ovom gradivu, prazan.
- B.V. Preslike javnih i privatnih dokumenata preuzete iz registarskih ureda s područja nadležnosti Arhiva (*Copie di atti pubblici pervenute dagli uffici del Registro del Distretto*) evidentirane su u istom popisu s gradivom navedenim u sljedećoj glavi.
- B.VI. Preslike privatnih dokumenata preuzete iz registarskih ureda s područja nadležnosti Arhiva (*Copie di atti privati pervenute dagli uffici del Registro del Distretto*).
- B.VII. Objavljene i neobjavljene oporuke, preslike oporuka, registri oporuka, kazala i dr. preuzeto iz pretura nakon osnutka Arhiva (*Testamenti, copie di testamenti, registri U.V., indici ecc. pervenuti dalle Preture del Distretto dopo il 1-7-1929*).

– ABECEDNO KAZALO BILJEŽNIČKOG GRADIVA (*Indice delle schede notarili*)

Radi se o pomoćnoj evidenciji, odnosno abecednom kazalu za sadržaj unesen u prvi dio (*Parte A*) Općeg pregleda pa je stoga ova knjiga najvjerojatnije nastajala usporedno s Općim pregledom. Pristupnice čine imena bilježnika/stvaratelja.

Plan sređivanja

Zasebne knjige (evidencije) oblikovane su u zasebne arhivističke predmete.

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 2.

- Predmet 1.5.1.1	Opći pregled pohranjenog gradiva (<i>Stato riassuntivo del materiale di Archivio</i>)	1937
- Predmet 1.5.1.2	Abecedno kazalo bilježničkog gradiva (<i>Indice delle Schede Notarili</i>)	s.a.

II/1.5.2 SKRB O STARIJEM BILJEŽNIČKOM GRADIVU**Signatura**

HR-DAPA-903/1.5.2

Naslov

Skrb o starijem bilježničkom gradivu

Vrijeme nastanka gradiva

1938.1941

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

1 arhivska košuljica

Opći kontekst

U Pravilniku za provedbu Zakona o ustroju bilježništva i bilježničkim arhivima iz 1914. godine predviđena je mogućnost da državni arhivi (*archivi di stato*) od bilježničkih arhiva preuzmu ono gradivo koje je izgubilo pravne učinke te ima baštinsku vrijednost. Osnova preuzimanja u tom je slučaju bila definirana u propisima koji su regulirali rad državnih arhiva. Preuzimanje gradiva iz bilježničkih u državne arhive, koji su bili u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova (*Ministero dell'Interno*), koordinirala su oba ministarstva, a bilo je predviđeno 50 godina po preuzimanju gradiva u bilježničke arhive, ili, u posebnim slučajevima, ranije.

Sadržaj i značaj

Serija sadrži dopise iz 1938. i 1941. godine u svezi postupka prikupljanja i popisivanja starog bilježničkog gradiva koji su na državnoj razini istovremeno provodili državni bilježnički arhivi. U predmetu iz 1938. godine traže se podaci o gradivu nastalom prije 1887. godine, a zahtjev za dostavom podataka stigao je i iz Regionalnog bilježničkog arhiva u Veneciji i iz Državnog arhiva u Trstu (*Archivio di Stato di Trieste*). U predmet je uložen dopis konzervatora Bilottija glavnom konzervatoru venecijanskog bilježničkog arhiva s upitom u svezi sukoba o nadležnosti

državnih i bilježničkih arhiva na prikupljanju i popisivanju starog bilježničkog gradiva. Konzervator Bilotti je odgovor na zahtjev uputio samo nadređenom arhivu u Veneciji uz priložen popis bilježničkog gradiva zaključno s 1887. godinom (*Elenco delle schede notarili anteriori all'anno 1887 e conservate nell'Archivio notarile di Pola*).

U Predmetu iz 1941. (*Versamento di atti antichi negli Archivi di Stato*), kojom je najavljeno da se skrb nad starim bilježničkim gradivom iz nadležnosti bilježničkih arhiva planira premjestiti u nadležnost državnih arhiva te se traže podaci o bilježničkom gradivu nastalom do 1800. godine, osobit značaj ima odgovor konzervatora Bilottija, u kojem daje samo sumarne i vrlo štire podatke o gradivu, uz napomenu kako je popis koji bi odgovarao ovom upitu poslao 1938. godine nadležnom Regionalnom bilježničkom arhivu u Veneciji.

Plan sređivanja

Dopisi obaju predmeta bili su izmiješani i uloženi u košuljicu na kojoj je pisalo »*Atti notarili antichi*«. Naslov podserije oblikovan je analogijom prema talijanskom natpisu na košuljici u kojoj su bili pronađeni dopisi.

Unutar je podserije prvobitni red utvrđen na temelju kronoloških i sadržajnih veza među dopisima te su rekonstruirana 2 predmeta.

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 2.

- Predmet 1.5.2.1	Popisivanje gradiva bilježnika nastalog prije 1887. (<i>Atti notarili antichi, anteriori al 1887</i>)
- Predmet 1.5.2.2	Prijenos starih bilježničkih spisa u državne arhive (<i>Versamento di atti antichi negli Archivi di Stato</i>)

II/1.5.3 OBJAVA OPORUKA

Signatura

HR-DAPA-903/1.5.3

Naslov

Objava oporuka

Vrijeme nastanka gradiva

1944/1954

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

1 mapa (fascikl), 1 arhivska košuljica

Opći kontekst

POHRANA I OBJAVA OPORUKA

Talijanskim građanskim zakonicima⁶⁸ bile su predviđene dvije forme oporuka: vlastoručna oporuka (*testamento olografo*), koju je sastavio sam oporučitelj, i oporuka sastavljena pri notararu u formi bilježničkog akta. Oporuka sastavljena u formi bilježničkog akta mogla je biti javna ili tajna (pohranjena u zapečaćenoj omotnici). Izrada oporuka u formi bilježničkih akata evidentirana je u upisniku akata posljednje volje. Osim oporuka koje su sami izradili, pri bilježnicima su se pohranjivale i vlastoručne oporuke, a o pohrani svih oporuka izrađivao se zapisnik o pologu (*verbale di deposito*), koji su uz bilježnika ovjeravali polagatelj oporuke, pretor te još dva svjedoka. Položena oporuka pohranjivana je zajedno sa zapisnikom. U slučaju povrata položene oporuke oporučitelju, također se sastavljao zapisnik, prema istoj proceduri.

Objava oporuke dokumentirana je zasebnim zapisnikom, a proglašenju oporuke također je bio nazočan pretor te dva svjedoka. Nakon proglašenja, zapisnik je o objavi oporuke, zajedno sa svim priložima (proglašenom oporukom, potvrdom o smrti i dr.) evidentiran u upisniku akata među živima i pohranjivan među bilježničke spise.

U slučaju kada se radilo o proglašenju oporuke preuzete u Arhiv zajedno s gradivom bilježnika, zapisnik o proglašenju oporuke bio je evidentiran u registru zahtjeva i uplata i u glavnom upisniku Arhiva.

Povijest serije

Gradivo je identificirano 2009. godine među neobrađenim gradivom bilježnika preuzetim 1991. u zbirci *Istarski notari*.

Sadržaj i značaj

Serijsa sadrži zapisnike o objavi oporuka pohranjenih pri stvaratelju te u Regionalnom bilježničkom arhivu u Veneciji. Uz oporuke, u priložima se nalaze potvrde o smrti oporučitelja, zapisnici o pologu oporuka te dokumentacija u svezi poništenja pojedinih oporuka.

Plan sređivanja

Dva izvorna fascikla oblikovana su u dva zasebna predmeta.

⁶⁸ Za djelovanja stvaratelja na snazi su bili zakonic (*codice civile*) doneseni 1865. i 1942. godine.

Uvjeti dostupnosti i korištenja

Seriya sadrži gradivo s osobnim podacima koje je sukladno Zakonu o arhivskom gradivu te čl. 4. do 17. *Pravilnika o korištenju arhivskog gradiva* privremeno nedostupno. Zbog zaštite podataka o oporučiteljima i osobama koje se spominju u oporukama, gradivo će biti dostupno 70 godina od nastanka. Iznimno, gradivo može biti dostupno za potrebe znanstvenog istraživanja, a prema uvjetima i proceduri opisanoj u gore navedenim člancima Pravilnika.

Uz svaku jedinicu u inventarnom popisu navedeni su rokovi kada istječe ograničenje dostupnosti.

Inventarni popis

Gradivo je pohranjeno u kutiji br. 2.

- Predmet 1.5.3.2	Objave oporuka u Arhivu bilježničkog kotara Pula (<i>Testamenti ricevuti a sensi del art. 609 e 610 di Codice Civile</i>)		1944 – 1947	<i>Privremeno nedostupno zbog zaštite osobnih podataka. Pojedini dokumenti dostupni su:</i>
	1	(1) Objava oporuke s priložima	20.4.1944.	→ 20.4.2014.
	2	(2) Isto	20.4.1944.	→ 20.4.2014.
	3	- Isto	2.10.1944.	→ 2.10.2014.
	4	(4) Proglašena oporuka	26.2.1944.	→ 26.2.2014.
	5	(5) Isto	15.4.1944.	→ 15.4.2014.
	6	(6) Isto	22.5.1944.	→ 22.5.2014.
	7	(7) Isto	16.8.1944.	→ 16.8.2014.
	8	(8) Isto	4.7.1944.	→ 4.7.2014.
	9	(9) Isto	13.7.1944.	→ 13.7.2014.
	10	- Isto	17.7.1944.	→ 17.7.2014.
	11	- Isto	1.9.1944.	→ 1.9.2014.
	12	- Isto	26.2.1945.	→ 26.2.2015.
	13	- Objava oporuke s priložima	9.3.1945.	→ 9.3.2015.
	14	Isto	12.3.1945.	→ 12.3.2015.
	15	- Isto	3.4.1945.	→ 3.4.2015.
	16	- Isto	16.5.1946.	→ 16.5.2016.
	17	- Isto	14.12.1946.	→ 14.12.2016.
	18	- Isto	24.2.1947.	→ 24.2.2017.
	19	- Isto	1.3.1947.	→ 10.3.2017.
	20	Djelomični popis gradiva uloženog u mapu	s.a.	

- Predmet 1.5.3.3	Objave oporuka u Regionalnom bilježničkom arhivu u Veneciji (<i>Testamenti Pubblicati dall'Archivio Notarile Regionale di Venezia</i>)	1951.1954	<i>Pojedini dokumenti dostupni su:</i>
	1 Zapisnik o objavi oporuke (<i>Verbale di pubblicazione di coppia di testamento pubblico</i>) s priložima	14.4.1951.	→ 14.4.2021.
	2 Isto	25.3.1954.	→ 25.3.2024.
	3 Poštanska omotnica s oporukom koju je izradio župnik Lošinja 1946.		
	4 Isto		

II/2 Podfond POHRANJENO GRADIVO

Signatura

HR-DAPA-903/2

Naslov

Pohranjeno gradivo

Vrijeme nastanka gradiva

1645/1815

Razina opisa

Podfond

Količina i nosač jedinice opisa

97 kutija (7 knjiga, 97 fascikala i svežnjeva); 10,90 d/m

Opći kontekst

SUSTAV POHRANE I ZAŠTITE

Označavanje i tehničko opremanje

Oznake u sustavu pohrane (oznake tehničkih jedinica) bile su odvojene od sustava signiranja (identifikacijskih oznaka), a dodjeljivale su se arapskim brojevima prema sustavu tekuće numeracije na temelju sadržaja i statusa gradiva. Zasebnim oznakama označeni su:

- Pečati, pohranjeni u kutije (*medagliere*).
- Knjige koje je austrijski bilježnički arhiv preuzeo iz Općine Rovinj. Knjige su u ormar smještene bez tehničkog opremanja.

Parte A Materiale già con venuto dalla ex- Camera Notarile presso il Tribunale di Pola e con- seguito all'Archiv- io in blocco con verbale 31-7-1929.	Capo I -	Notari anteriori all'anno 1850 - - (1441 - 1821)
	Capo II -	Documenti e registri delle Comuni ^a anteriori all'anno 1850 - pratiche processuali e varie -
	Capo III -	Notari posteriori al 1850 e fino al 1° Luglio 1929 -
	Capo IV -	Sigilli dei notari consegnati all'Archivio dalla cessata Camera Notarile -
Parte B Materiale pervenuto al l'Archivio no- tarile dopo il 1° Luglio 1929 oltre il materiale consegnato dalla ex Ca- mera notarile	Capo I -	Atti, repertori, registri ed iudici dei notari cessati - dopo il 1-7-1929 - - - - -
	Capo II -	Sigilli di notari pervenuti all'Archivio dopo il 1-7-1929 - - -
	Capo III -	Copie di testamenti pubblici (art. 66 R.n) pervenute all'Archivio - dopo il 1-7-1929 - - - - -
	Capo IV -	Copie annotamenti repertoriali pervenute all'Archivio do- - po il 1-7-1929 - - - - -
	Capo V -	Copie di atti pubblici pervenute dagli uffici del Registro del - Distretto - - - - -
	Capo VI -	Copie di atti privati pervenute dagli uffici del Registro del - Distretto - - - - -
	Capo VII -	Testamenti, copie di testamenti, registri W. iudici ecc. per- - venuti dalle Preture del Di- - stretto dopo il 1-7-1929 - - -

Pohranjeno gradivo – plan obrade gradiva u Arhivu bilježničkog kotara Pula
(HR-DAPA-903/1.5.1.1)

- Prije pohrane u ladice ormara neotvorene oporuke istog bilježnika numerirane su tekućim numeracijom. Unutar ladica oporuke preuzete od istih bilježnika bile su odvojene arhivskim karticama.⁶⁹

⁶⁹ Ove arhivske kartice i danas dijele oporuke, koje se čuvaju unutar Zbirke neotvorenih oporuka (HR-DAPA-802).

- Gradivo bilježnika preuzeto iz austrijskog bilježničkog arhiva te ostalo notarsko gradivo preuzeto u Arhiv nakon 31. srpnja 1929. godine razvrstano je u 3 cjeline i numerirano u 3 zasebna niza oznaka:
 - Oznakama za bilježničke spise među živima (*atti notarili, atti fra vivi*) bili su obuhvaćeni protokoli, minutariji i kazala nastali do 1850. godine, svežnjevi bilježničkih spisa nastalih u razdoblju od 1850. do 1929. te istovrsto gradivo nastalo nakon 1929. godine.
 - Oznakama za bilježničke knjige bili su obuhvaćeni austrijski glavni bilježnički upisnici (*repertori generali notarili*) i njihova kazala te talijanski repertoriji i kazala spisa među živima, austrijski i talijanski upisnici protesta, upisnici povjerenog novca i vrijednosti te upisnici povjerenih poslova iz talijanskog razdoblja.
 - Oznakama za oporuke bila su obuhvaćena kazala i posebni popisi oporuka koje su se tijekom austrijskog razdoblja evidentirale u glavnom bilježničkom upisniku te su se i pohranjivale zajedno s ostalim bilježničkim spisima, te upisnici i kazala oporuka iz talijanskog razdoblja.

Knjige nastale do 1850. godine nisu tehnički opremane. Neuvezano gradivo bilježnika (spisi i oporuke) nastalo nakon 1850. godine u Arhivu je opremano u svežnjeve – zelene arhivske mape (fascikle), na čiji je zatvoren hrbat bila nalijepljena tiskana ili ispisana ceduljica s osnovnim identifikacijskim podacima. I na pojedinim se knjigama iz istog razdoblja ponegdje nalazi istovrsna naljepnica.

- Unutar gradiva oporuka preuzetih iz pretura zasebnim je nizovima označeno gradivo istog predavatelja. Oporuke su opremane u svežnjeve, a uz naljepnice s osnovnim podacima o gradivu uloženom u svežanj, kakvima su bili opremani i svežnjevi bilježničkog gradiva, na hrbat fascikala bili su lijepljeni i brojevi svežnjeva dobiveni izrezivanjem znamenki iz datuma u kalendaru.
- Prijepisi i preslike bilježničkog gradiva koje je pristiglo iz registarskih ureda također su bili numerirani zasebnim oznakama, prema predavateljima, a brojevi su fascikala također bili dobiveni izrezivanjem iz kalendara. Dio gradiva pronađen je tehnički opremljen na jednak način kao bilježnički spisi i oporuke preuzete iz pretura, a dio gradiva pronađen je u svežnjevima povezanim konopom uz priloženu arhivsku karticu s identifikacijskim podacima.

Pohrana

Gradivo se u spremišta odlagalo prema redu pristizanja. Spremišta su bila opremljena drvenim ormarima i policama.

Sezione I

U dvije prostorije prvog spremišta izvornika bili su odlagani spisi i knjige podoznačeni unutar cjeline bilježničkih spisa i knjiga.

Sezione II

U ormarima drugog spremišta izvornika bile su pohranjene oporuke:

- Knjige preuzete iz Općine Rovinj
- Neotvorene oporuke nastale u razdoblju od mletačke uprave do 1929.
- Kazala i popisi oporuka nastali prema austrijskim bilježničkim propisima
- Knjige talijanskih upisnika i kazala oporuka
- Oporuke preuzete iz talijanskih pretura
- Bilježnički pečati.

Sezione III

U spremištu prijepisa i kopija pohranjivalo se:

- Gradivo pristiglo iz registarskih ureda
- Prijepisi (izvodi) iz austrijskih i talijanskih bilježničkih upisnika.

Zaštita

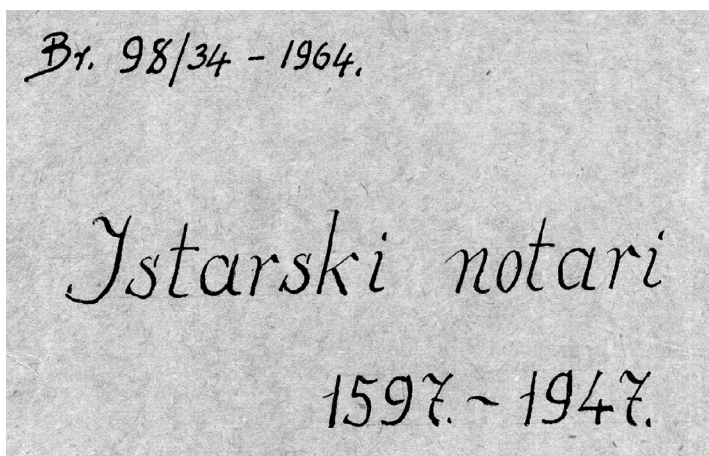
Spremišta su se čistila i otprašivala u sklopu redovnog održavanja Arhiva. U svrhu zaštite od insekata povremeno se provodilo zaprašivanje naftalinom u prahu.

Povijest podfonda

1957. – 1991. Obrada u razdoblju riječkog skrbništva

Nakon preseljenja gradiva u riječki arhiv, nije se više održao sustav evidentiranja i pohrane uspostavljen u talijanskom bilježničkom arhivu.

Iz cjeline gradiva preuzetog iz Arhiva bilježničkog kotara Pula najvjerojatnije je prilikom obrade u razdoblju od 1957. do 1964. prvo izdvojena znatna količina gradiva koje je prethodni imatelj preuzeo iz registarskih ureda te je dio toga gradiva, zajedno s dijelovima pismohrane i evidencija Arhiva, pripojen gradivu Okružnog suda u Puli. Ostatak gradiva bilježničke provenijencije sređen je kao fond *Istarski notari*.

Arhivski popis fonda *Istarski notari* iz 1964. godine potvrđuje da pri sređivanju gradiva bilježnika, nastalog u razdoblju od 1441. do 1947. godine, nisu poštivane cjeline formirane u talijanskom arhivu na temelju upravne povijesti kako bilježničkog instituta, tako i samih stvaratelja te sadržaja gradiva pa je sve gradivo iz višerazinski sređene cjeline preoblikovano u jednu, dvorazinsku: poštivano je jedino primarno načelo provenijencije pa su knjige i spisi nastali radom istih bilježnika popisani i osnovno sređeni abecednim redom, mimo kronološkog kriterija. Knjige i spisi bilježnika popisani su u prvome dijelu inventara, naslovljenom *Istarski notari*. Pod posljednjim rednim brojem (168.) popisana su 32 volumena *spisa nepoznatih notara* i 66 volumena *ostalog raznog materijala*, a unutar tog gradiva najvjerojatnije su pohranjeni ostali dijelovi gradiva Bilježničkog arhiva (podfond 1) te gradivo preuzeto iz Općine Rovinj, koje je pri stvaratelju bilo evidentirano u poglavlju A.II (vidi: II/2.1.1 PRIJEPISI I KAZALA OPORUKA OPĆINE ROVINJ).

Budući da su neotvorene oporuke u Rijeku dopremljene u ladicama ormara u koje su bile pohranjene, poledine su ladica prilikom osnovnog sređivanja nadomještene tvrdim koricama registraturnih mapa talijanskoga Arhiva, u koje je prethodno bio uložen dio bilježničkih spisa. S prednje strane bivših ladica nalijepljene su oznake s imenima bilježnika te je tako izrađena kartoteka koja se spominje u arhivskom popisu iz 1964. godine (vidi: *I Povijest fonda – Razdoblje riječkog skrbništva*). Unutar te kartoteke, koju čini 30 kutija/ladica, oporuke su odijeljene graničnicima – sačuvanim karticama s imenom bilježnika te brojem i datumom prve i posljednje neotvorene oporuke, a koje je izradio Bilotti. Sve neotvorene oporuke, od mletačkih do talijanskih, popisane su u drugom dijelu inventara kao *Abecedni popis notara i oporuke s oznakom kutija*.

Premda su oporuke popisane u zasebnom popisu, one su tijekom riječkog skrbništva ostale formalno dijelom istog fonda u kojem se čuvalo drugo bilježničko gradivo iste provenijencije. No, njihovim zasebnim popisivanjem bez uspostavljanja veza s knjigama i spisima gradiva bilježnika pri kojem su bile pohranjene, trajno je narušena koherencija podataka o gradivu dijela bilježnika.

Osim što je u razdoblju između 1957. i 1964. okrnjena cjelina gradiva koja se čuvala u Arhivu bilježničkog kotara Pula, te su, unutar fonda *Istarski notari*, u cijelosti narušene vremenske i upravno-povijesne veze među gradivom različitih bilježnika, dekonstrukcijom sustava evidentiranja iz talijanskog razdoblja u potpunosti je prekinuta i povijesna te, posredno, hijerarhijska veza s austrijskim bilježničkim arhivom i komorom, kao imateljem dijela bilježničkog gradiva pohranjenog u fondu.

1967. – 2001. Obrada u razdoblju istarskog skrbništva

Djelomično osnovno sređivanje gradiva provodeno je u više navrata tijekom 1970-ih i 1980-ih godina, pri čemu su nastala tri rukom pisana arhivska popisa. Iako se ni u jednom popisu ne navodi ni gradivo Arhiva bilježničkog kotara Pula, ni pri njemu pohranjeno gradivo, na kraju posljednjeg popisa iz 1980-ih, uz već spomenut priložen kratak historijat talijanskog bilježničkog arhiva,⁷⁰ popisano je gradivo nazvano *Arhiva*. Iako za to nema izravne potvrde, prema rasporedu gradiva u spremištu, a koji prati taj popis, pod ovim nazivom *Arhiva* najvjerojatnije je popisano gradivo koje je talijanski bilježnički arhiv preuzeo iz registarskih ureda i pretura, a koje je u riječkom arhivu izdvojeno i pripojeno tome fondu. Ovo gradivo ostalo je pohranjeno u sklopu fonda *Okružni sud u Puli* sve do 2009. godine, kada je vraćeno u fond *Bilježnički arhiv u Puli*.

Nakon preuzimanja gradiva zbirke *Istarski notari*, u spomenutom nenaslovljenom dokumentu nastalom u sklopu identifikacije *nepoznatih notara*, u popisu *Knjige* navodi se prvih 5 knjiga popisanih u poglavlju A.II Općeg pregleda, a koje su sada dio serije *Prijepisi i kazala oporuka Općine Rovinj*.

Obrada gradiva preuzetog u sklopu zbirke *Istarski notari* započela je sredinom 1990-ih. Postupak dekontekstualizacije dijela povijesti bilježničkog gradiva, započet u riječkom arhivu raskidanjem veza s austrijskim bilježničkim arhivom, dovršen je razbijanjem zbirke *Istarski notari* u bilježničke fondove DAPA, čime se u potpunosti izgubio formalan trag cjeline bilježničkog gradiva o kojoj je skrbio Arhiv bilježničkog kotara Pula. Pri uspostavi kriterija za obradu bilježničkog gradiva nisu uvaženi kriteriji talijanskog bilježničkog arhiva, zasnovani na razgraničenju tradicionalnog od moderno definiranog bilježničkog instituta, s graničnom 1850. godinom te 1929. godinom u kojoj su nastupile promjene u načinu poslovanja bilježnika i formalnoj strukturi njihova gradiva.

Gradivo pojedinih bilježnika izdvajano je u zbirne fondove, koji su formirani na temelju mjesnog kriterija, odnosno sjedišta bilježničkih ureda (Buje, Buzet, Labin, Motovun, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Vodnjan). Na ovaj su način formirani fondovi vremenski razgraničeni s obzirom na godine relevantne za istarsku opću upravnu povijest: 1797., 1806., 1814. i 1918.

Budući da su se državne promjene u 1797., 1806. i 1918. godini odrazile na poslovanje samo onog dijela bilježnika koji su djelovali u godinama smjene državnih uprava, ali ne i na ustroj instituta u cjelini (gradivo je u protokolima i minutarijima nastajalo sve do početka 1820-ih, a bilježnici su tijekom toga razdoblja djelovali pri općinskim sjedištima), fondovi iz razdoblja Prve austrijske i Francuske

⁷⁰ Državni arhiv u Pazinu. INDOK. [S.N]. *Arhivski popis: 1930–1947. DAPA, s.a.* Oznaka: HR DAPA ObP-244/AP-3.

uprave, koje su i u kontekstu radnog vijeka bilježnika bile kratkotrajne, sadrže znatne količine gradiva definiranog kao predspisi i postspisi, pa je stoga rad pojedinih bilježnika koji su djelovali u dvije ili više uprava bez znatnijih promjena u načinu rada, u formalno-evidencijskom smislu u svezi samo jednog razdoblja njihova djelovanja.

S druge strane, prilikom obrade i evidentiranja gradiva nastalog radom bilježnika iz doba modernog notarijata nakon 1850. godine, pri oblikovanju fondova prema sjedištu bilježničkog ureda, zanemarena je pripadnost istom bilježničkom distriktu, koji je do 1929. godine bio u nadležnosti Arhiva i Komore definiranom prema austrijskim propisima, a od tada, s promijenjenom mjesnom nadležnošću, savjeta i arhiva definiranog prema talijanskim propisima. Posljedično, uslijed poštivanja načela provenijencije, gradivo bilježnika koji su tijekom svoga djelovanja promijenili više sjedišta u formalno-evidencijskom smislu u svezi je samo jednog fonda i jednog sjedišta, bez uspostave veza prema fondovima kojima bi, prema na ovaj način definiranom mjesnom kriteriju, trebalo pripadati. Rukopisne napomene na dijelu primopredajne dokumentacije upućuju i na to da je gradivo nastalo radom bilježnika Cresa i Lošinja, odnosno na područjima koja su povijesno bila dijelom istarskih upravnih i pravosudnih jedinica, tijekom provedbe postupka primopredaje percipirano kao riječko te je ostalo u riječkom arhivu.

Dodatno, gradivo preuzeto u fondu *Istarski notari* objedinjeno je u zbirne fondove zajedno s gradivom nastalom u istim sjedištima i u isto vrijeme, a koje je u DAPA preuzeto zajedno s gradivom kotarskih sudova.

Knjigama i spisima pojedinih bilježnika nisu pridružene neotvorene oporuke iste provenijencije, a pristigle iz Rijeke kao fizički izdvojena, ali evidencijski povezana cjelina. Riječka kartoteka je 2004. godine evidentirana kao zbirka HR-DAPA-802 Zbirka neotvorenih oporuka istarskih bilježnika, čime su do kraja raskinute evidencijske veze s gradivom iste provenijencije. Gradivu ove zbirke također su pridružene neotvorene oporuke nastale pri bilježnicima, a koje su bile položene u sudove.

Za sada je arhivistički obrađen samo dio bilježničkih fondova u kojima se nalazi gradivo izdvojeno iz zbirke *Istarski notari*. Zbirka neotvorenih oporuka obrađena je analitički u razdoblju između 1994. i 1996. godine, pri čemu su do razine komada popisane oporuke, nadnevkom nastanka i imenima oporučitelja.

Plan sređivanja

Arhivističkom obradom obuhvaćeno je gradivo koje je, nakon izdvajanja knjiga i spisa bilježnika iz zbirke *Istarski notari*, neevidentirano. Gradivom podfonda objedinjeno je gradivo preuzeto iz pretura i registarskih ureda te prijepisi i kazala oporuka nastalih u Općini Rovinj do 1815. godine.

Ostalo gradivo pohranjeno pri talijanskom bilježničkom arhivu, a koje je tijekom obrade u DAPA izdvojeno iz fonda *Istarski notari*, nije pripajano fondu zbog očuvanja koherencije evidencijskog sustava uspostavljenog u DAPA (vidi: *Dopunski izvori*, 3).

Kriteriji

Gradivo je sređeno prema prvobitnom redu uspostavljenom u talijanskom bilježničkom arhivu i evidentiranom u Općem pregledu gradiva u Arhivu iz 1937. godine.

– Serije

Dvema serijama objedinjeno je gradivo koje je bilo pohranjeno u austrijskom bilježničkom arhivu i koje je talijanski bilježnički arhiv preuzeo od svoga prednika te gradivo preuzeto u svim ostalim akvizicijama Arhiva.

– Podserije

Zasebnim podserijama objedinjeno je gradivo koje je evidentirano u zasebnim poglavljima Općeg pregleda.

Napomena

Kako bi se naglasile veze između prve sustavne arhivističke obrade znatnog dijela istarskog bilježničkog gradiva, provedene pri stvaratelju fonda 1930-ih godina, i posljednje arhivističke obrade onog gradiva koje je preostalo nakon izdvajanja bilježničkih fondova, u drugoj polovini 1990-ih godina, uz signature i naslove arhivističkih jedinica, dodijeljenih na temelju ovog plana sređivanja u opisima su i inventarnim popisima nižih arhivističkih jedinica iskazane i povijesne signature i naslovi dodijeljeni talijanskom bilježničkom arhivu.

Struktura

2.1 Gradivo austrijskog bilježničkog arhiva

2.1.1 Prijepisi i kazala oporuka Općine Rovinj

2.2 Ostalo gradivo preuzeto u Arhiv

2.2.1 Ovjereni prijepisi bilježničkih spisa o imovinsko-pravnim odnosima preuzeti iz registarskih ureda

2.2.2 Proglašene i neproglašene oporuke pohranjene pri uredima civilnog sudstva u razdoblju od 1814. do 1929. godine

Napomena

U inventarnim su popisima iza oznaka (brojke) kutija (tehničkih jedinica) naznačene izvorne oznake (brojke) knjiga i fascikala.

Dopunski izvori

3. Gradivo bilježnika koje je bilo pohranjeno pri stvaratelju, a koje se danas čuva u sklopu drugih bilježničkih fondova Državnog arhiva u Pazinu i Državnog arhiva u Rijeci:

DAPA

- 3.1. HR-DAPA-537 Bilježnici Buja (*Notai di Buie*), 1860–1927. Fond je arhivistički sređen i obrađen.
FILIPLIĆ, Sonja. *Bilježnici Buja u vrijeme Druge austrijske i Talijanske uprave: sumarni inventar*. Državni arhiv u Pazinu, 1998.
- 3.2. HR-DAPA-73 Bilježnici Buzeta (*Notai di Pinguento*), 1881–1943. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.3. HR-DAPA-538 Bilježnici Labina (*Notai d'Albona*), 1798–1821.1869/1947 [1954]. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.4. HR-DAPA-539 Bilježnici Motovuna (*Notai di Montona*), 1878/1921. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.5. HR-DAPA-74 Bilježnici Pazina (*Notai di Pisino*), 1858–1942. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.6. HR-DAPA-540 Bilježnici Poreča (*Notai di Parenzo*), 1852–1947. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.7. HR-DAPA-531 Bilježnici Pule (*Notai di Pola*), 1626/1797 [1797/1826]. Fond je arhivistički sređen i obrađen.
VLAHOV, Eda. *Sumarni inventar arhivskog fonda Bilježnici Pule za vrijeme mletačke uprave (1626-1797/1826)*. *Vjesnik istarskog arhiva*, sv. 4 – 5 (1994. – 1995.). Povijesni arhiv u Pazinu, 1998., str. 249.
- 3.8. HR-DAPA-541 Bilježnici Pule (*Notai di Pola*), 1856/1947. Fond je osnovno sređen i obrađen.
FILIPLIĆ, Sonja. *Pulski bilježnici, 1856-1946: arhivski popis fonda HR-DAPA-541*. Državni arhiv u Pazinu, s.a.
- 3.9. HR-DAPA-532 Bilježnici Rovinja (*Notai di Rovigno*), 1597–1797 [1797/1821]. Fond je arhivistički sređen i obrađen.
POROPAT, Branka. *HR-DAPA-532 Bilježnici Rovinja (Notai di Rovigno), 1597–1797 [1797/1821]: sumarni inventar*. Državni arhiv u Pazinu, 2004.
- 3.10. HR-DAPA-542 Bilježnici Rovinja (*Notai di Rovigno*), 1797–1805 [1806/1816]. Fond je arhivistički osnovno sređen i obrađen.
- 3.11. HR-DAPA-852 Bilježnici Rovinja (*Notai di Rovigno*) 1806–1813 [1813–1821]. Fond je osnovno sređen i neobrađen.

- POROPAT, Branka. *HR-DAPA-852 Bilježnici Rovinja (Notai di Rovigno), 1806-1813 [1813-1821]: arhivski popis*. Državni arhiv u Pazinu, 2005.
- 3.12. HR-DAPA-850 Bilježnici Rovinja (*Notai di Rovigno*), 1852–1918 [1919/1942]. Fond je osnovno sređen i obrađen.
BRBIĆ, Snježana. *HR-DAPA-850 Bilježnici Rovinja (Notai di Rovigno): arhivski popis*. Državni arhiv u Pazinu, 2005.
- 3.13. HR-DAPA-851 Bilježnici Rovinja (*Notai di Rovigno*), 1922–1943. Fond je arhivistički sređen i obrađen.
BRBIĆ, Snježana. *Rovinjski bilježnici u periodu talijanske uprave. Sumarni inventar fonda HR-DAPA-851*. Državni arhiv u Pazinu, 2005.
- 3.14. HR-DAPA-544 Bilježnici Vodnjana (*Notai di Dignano*), 1857–1945. Fond je osnovno sređen i neobrađen.
- 3.15. HR-DAPA-802 Zbirka neotvorenih oporuka, 1857–1945. Zbirka je osnovno sređena i obrađena. Dostupan je analitički arhivski popis.
RADALJAC, Ljiljana. *Neotvorene oporuke: analitički popis zbirke HR-DAPA-802, svezak 1 i 2*. Povijesni arhiv Pazin, 1994.

DARI

- 3.16. HR-DARI-40 Javni bilježnici Cresa i Lošinja, 1774/1845. Dostupan sumarni inventar:
GREBLO, Zadarka. *Inventar zbirnog arhivskog fonda Bilježnici Cresa i Lošinja: 1774–1945*. Historijski arhiv Rijeka, 1991.⁷¹

⁷¹ http://www.riarhiv.hr/fond_zoom.asp?signatura=40 (4.2.2010.)

II/2.1 GRADIVO AUSTRIJSKOG BILJEŽNIČKOG ARHIVA

II/2.1.1 PRIJEPISI I KAZALA OPORUKA OPĆINE ROVINJ

Signatura

HR-DAPA-903/2.1.1

Povijesna signatura

A.II

Naslov

Prijepisi i kazala oporuka Općine Rovinj

Povijesni naslov

Documenti e registri della Comunità anteriori all'anno 1850

Vrijeme nastanka gradiva

1645/1815

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

5 kutija (7 knjiga); 0,06 d/m

Povijest serije

Gradivo serije nastalo je u razdoblju tijekom kojeg je gradivo bilježnika Rovinja bilo pohranjeno u općinskom arhivu u Rovinju, a radi se o prijepisima oporuka i pomoćnim knjigama u svezi korištenja oporuka. Knjige su najvjerojatnije izradili skrbnici – kancelari Općine. Prema Općem pregledu, gradivo je u austrijski bilježnički arhiv preuzeto izravno iz Općine, a u DAPA je preuzeto 1991. godine, s fondom *Istarski notari*.

Sadržaj

Seriya sadrži 7 knjiga prijepisa i kazala oporuka. Najveći dio zapisa u Knjigama nastao je u razdoblju mletačke uprave, a tek je manji dio zapisa u posljednjoj, sedmoj knjizi nastao u razdoblju Francuske uprave te do 1815. godine.

Plan sređivanja

Gradivo je zadržano u redu evidentiranom u Općem pregledu pohranjenog gradiva.

Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Za sve se knjige predlaže dezinfekcija i dezinsekcija.

- Knjige 1 i 3: Uvez: karton presvučen kožom, dobro očuvan. Listovi u cijelosti dobro očuvani. Izbljedjeli zapisi, ali čitljivi. Ne predlaže se restauracija.
- Knjige 2 i 4: Uvez: karton, dobro očuvan. Knjižni blok dobro očuvan. Izbljedjeli zapisi, ali čitljivi. Ne predlaže se restauracija.
- Knjiga 5.1: U cjelini su prisutni brojni znakovi mehaničkih, kemijskih i bioloških uzroka oštećenja (pokidanost, tragovi plijesni, kukaca i glodavaca). Moguće je da je dio oštećenja nastao uslijed namočenosti i sušenja gradiva. Uvez: karton presvučen kožom. Kožna je presvlaka djelomice nepotpuna. Bila je ukrašena, ukrasi tek mjestimično vidljivi. Uvez je djelomice odvojen od knjižnog bloka. Knjižni je blok izvijen. Oštećenja na većem dijelu listova nastala su na rubovima, uslijed izvijenosti knjižnog bloka te izloženosti prašini. Zapisi su djelomično izbljedjeli, ali čitljivi. Papir se na posljednjem listu mrvi i otpada. Predlaže se restauracija.
- Knjiga 5.2: Kartonske korice, djelomice pokidane na hrptovima. Gotovo je sigurno da su korice bile presvučene pergamenom istovjetnom onoj na knjizi 2.1.1.5.3. Knjižni blok očuvan, listovi djelomice izgužvani, na rubovima manje oštećeni zbog izloženosti prašini. Zapisi su samo djelomice izbljedjeli, ali u cijelosti čitljivi. Ne predlaže se restauracija.
- Knjiga 5.3: Kartonske korice presvučene pergamenom na kojoj su mjestimično vidljivi ukrasi. Ovitak je otpao na stražnjoj strani korica te djelomično na hrptu. Ostala oštećenja knjižnog bloka, listova i zapisa jednaka su onima opisanim u 2.1.1.5.2. Ne predlaže se restauracija.

Dostupnost i korištenje

Zbog znatne oštećenosti, knjiga 5.1 nije dostupna za korištenje do dovršetka restauracije.

Napomena

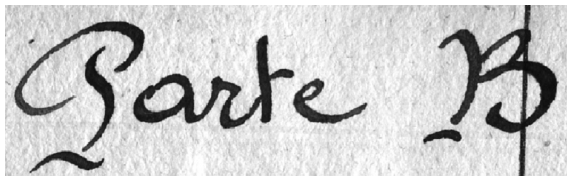
Ostalo gradivo popisano u Općem pregledu ne navodi se u evidencijama DAPA te stoga za sada nije poznato mjesto njegove pohrane.

Inventarni popis

- Parti A Capo II -						
N ^o	Riferimenti vani	Descrizione	Archiviazione			Note
			Sezioni	Stipendi	Annuario	Indice o voluntà n. 5
						Volume Voluntà

- Podserija 2.1.1.	Prijepisi i kazala oporuka Općine Rovinj		1645/1815	POHRANA	
				Kutija	Izvorne oznake knjiga
1	(A.II/1)	Registar prijepisa oporuka Općine Rovinj <i>(Registro di trascrizioni dei testamenti della Comunità di Rovigno)</i>	1719-1738	3	(1)
2	(A.II/2)	Kazalo registra prijepisa oporuka Općine Rovinj 1719. – 1738. <i>(Indice relativo al registro)</i>		3	(2)
3	(A.II/3)	Registar prijepisa oporuka Općine Rovinj <i>(Registro di trascrizioni dei testamenti della Comunità di Rovigno)</i>	1784-1794	4	(3)
4	(A.II/4)	Kazalo registra prijepisa oporuka Općine Rovinj 1784. – 1794. <i>(Indice relativo al registro)</i>		4	(4)
Nedostupno do dovršetka restauracije	5	1 (A.II/5)	Kazalo oporuka Općine Rovinj	1645-1776	5 (5)
		2 (A.II/5)	Isto	1741-1795	6 (6)
		3 (A.II/5)	Isto	1786-1815	7 (7)

I/2.2 OSTALO GRADIVO PREUZETO U ARHIV

II/2.2.1 OVJERENI PRIJEPISI BILJEŽNIČKIH SPISA O IMOVINSKO-PRAVNIM POSLOVIMA GRAĐANA PREUZETI IZ REGISTARSKIH UREDA

Signatura

HR-DAPA-903/2.2.1

Povijesna signatura

B.V; B.VI

Naslov

Ovjereni prijepisi bilježničkih spisa o imovinsko-pravnim poslovima građana preuzeti iz registarskih ureda

Povijesni naslov

Copie di atti pubblici pervenute dagli Uffici del Registro del Distretto

Copie di atti privati pervenute dagli Uffici del Registro del Distretto

Vrijeme nastanka gradiva

1923/1932

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

Kutija 31 (36 svežnjeva i mapa)

Povijest podserije

Ovjereni prijepisi bilježničkih spisa o imovinsko-pravnim poslovima građana pohranjeni pri registarskim uredima nakon preuzimanja u Arhiv osnovno su popisani i tehnički opremljeni u svežnjeve. Zadržan je poredak uspostavljen pri predavatelju. Izvorna numeracija svežnjeva pokazuje da su dokumenti u statusu privatnih spisa bili fizički i tehnički odvojeni od javnih dokumenata. Razlika između javnog i privatnog gradiva vizualno je istaknuta i na hrptu svežnjeva: budući da je Arhiv oznake svežnjeva izrađivao izrezujući i kombinirajući znamenke brojeva iz kalendara, svežnjevi u koje je pohranjeno privatno gradivo označeni su crvenim brojkama (blagdana), a javnog gradiva crnim brojkama (radnih dana).

Prema odredbama iz 1936. u svezi rokova čuvanja, ovo gradivo nije imalo status trajnog gradiva te se moglo izlučiti.

Nema podataka je li cjelina pohranjenog gradiva evidentirana u Općem pregledu, a koja nije pohranjena unutar podserije, izlučena pri Arhivu. Budući da je Arhiv evidentirao izlučivanja iz ostalih cjelina pohranjenog gradiva, vjerojatnije je da to gradivo za sada još nije identificirano ili nije preuzeto u DAPA.

Sadržaj

Serija sadrži pohranjeno gradivo pristiglo iz Registarskog ureda u Pazinu te jedan svežanj dokumenata u statusu privatnih spisa iz Registarskog ureda u Poreču.

Na dokumentima stoji naznaka da se radi o preslikama za potrebe tih ureda (*coppia ad uso dell'ufficio registro e bollo*).

Pohranjeno gradivo odnosi se na kupoprodaje, donacije, posudbe i zaduženja, prijenos dobara, a najčešće se radi o:

- Kupoprodajnim ugovorima (*contratti di compravendita*)
- Ugovorima o posudbi/zaduženju (*atti notarili debitoriali*)
- Potvrdoma o namirenju dugova (*quietanze*)
- Ugovorima o donaciji (*contratto di donazione*)
- Sporazumima o nasljeđivanju (*convenzione ereditaria*)
- Aktima o odricanju od naslijeđenog dobra (*atti di rinunzia alla eredità*)
- Sporazumima o sklapanju braka (*patto nuziale*)
- Aktima o prestanku prava na korištenje (*atti di svincolo del diritto d'usufrutto*).

Ovjeranim prijepisima i preslikama u statusu javnih dokumenata mjestimice je priložena druga dokumentacija (potvrde o smrti, potvrde o upisu hipoteke, o prijenosu vlasništva nad nekretninama i zemljištem, izvodi iz zemljišnih knjiga i sl.).

Uz navedene bilježničke akte, među privatnim gradivom (*atti privati*) nalaze se još i:

- Akti o izdavanju jamstva (*atti di garanzia/atti di fideiussione*)
- Ugovori o zamjeni (*atti / contratti di permuta*)
- Ugovori o zaduženju (*atti debitoriali*)
- Potvrde o usmenom dogovoru (*contratti verbali, denunzie*).

Plan sređivanja

Gradivo je zadržano u redu uspostavljenom pri Arhivu bilježničkog kotara Pula. Ono je u kutije uloženo u izvornoj registraturnoj opremi Arhiva, a priložene su i izvorne kartice Arhiva, s podacima o sadržaju, vremenu nastanka gradiva u svežnju te brojem svežnja.

Napomena

Ostalo gradivo popisano u Općem pregledu ne navodi se u evidencijama DAPA te stoga za sada nije poznato mjesto njegove pohrane.

Inventarni popis

Data di consegna all'archivio	Ufficio del Registro di	Riferimento allo schedario descrittivo	Data di registrazione		In complesso ATTI Privati	Copia ATTI pubblici	ARCHIVIAZIONE			
			dal no	al no			Sezioni	III	Copia	fascicoli

- Pod-podse- rija 2.2.1.1. (B.V)	Javni dokumenti	1923/1932	POHRANA	
			Kutija	Izvorne oznake sveznjeva
1	Registarski ured Pazin (<i>Atti pubblici. Ufficio registro e bollo Pisino</i>)			
-	Registrirani dokumenti	4.7.1923.-11.4.1924.	9	(1)
-	Isto	12.3.1923.-29.12.1924.	10	(2)
-	Isto	1.7.1925.-30.12.1925.	11	(4)
-	Isto	4.1.1926.-26.6.1926.	12	(5)
-	Isto	1.7.1926.-22.12.1926.	13	(6)
-	Isto	5.1.1927.-29.6.1927.	14	(7)
-	Isto	4.1.1928.-28.6.1928.	15	(9)
-	Isto	1.7.1928.-30.12.1928.	16	(8)
-	Isto (samo spisi nastali pri Raimondu Debeuzu, bilježniku Pazina)	1928.	17	(10)
-	Isto	1.7.1929.-15.10.1929.	18	(12)
-	Isto	1.1.1930.-15.3.1930.	19	(14)
-	Isto	1.7.1930.-30.8.1930.	20	(16)
-	Isto	1.9.1930.-18.11.1930.	21	(17)
-	Isto	18.11.1930.-15.1.1931.	22	(18)
-	Isto	2.4.1931.-20.5.1931.	23	(20)
-	Isto	21.5.1931.-25.6.1931.	24	(21)
-	Isto	28.9.1931.-18.11.1931.	25	(23)
-	Isto	18.11.1931.-26.1.1932.	26	(24)
-	Isto	3.2.1932.-5.4.1932.	27	(25)
-	Isto	5.4.1932.-25.6.1932.	28	(26)

- Pod-podse- rija 2.2.1.2. (B.VI)	Privatni dokumenti	1923/1932	POHRANA	
			Kutija	Izvorne oznake svežnjeva
1	Registarski ured Pazin (<i>Atti privati. Ufficio registro e bollo Pisino</i>)			
-	Registrirani dokumenti	5.7.1923.-28.11.1923.	29	(1)
-	Isto	1.12.1923.-31.3.1924.	30	(2)
-	Isto	1.4.1924.-17.6.1924.	31	(3)
-	Isto	1.7.1924.-31.3.1925.	32	(4)
-	Isto	1.4.1925.-25.12.1925.	33	(5)
-	Isto	2.1.1926.-28.5.1926.	34	(6)
-	Isto	1.7.1926.-14.2.1927.		(7)
-	Isto	15.2.1927.-29.6.1927.	35	(8)
-	Isto	1.7.1927.-30.12.1927.		(9)
-	Isto	2.1.1928.-30.6.1928.	36	(10)
-	Isto	1927/1928.		-
-	Isto	3.1.1929.-28.6.1929.	37	(12)
-	Isto	1.7.1929.-28.6.1930.		(13)
-	Isto	1.7.1930.-30.6.1931.	38	(15)
-	Isto	1.7.1931.-28.6.1932.		(14)
2	Registarski ured Poreč (<i>Atti privati. Ufficio registro e bollo Parenzo</i>)			
-	Registrirani dokumenti	siječanj (<i>gennaio</i>) 1930.	39	-

II/2.2.2 PROGLAŠENE I NEPROGLAŠENE OPORUKE POHRANJENE
PRI GRAĐANSKIM SUDOVIMA U RAZDOBLJU OD 1814. DO
1929. GODINE

Signatura

HR-DAPA-903/2.2.2

Povijesna signatura

B.VII

Naslov

Proglašene i neproglašene oporuke pohranjene pri građanskim sudovima u razdoblju od 1814. do 1929. godine

Povijesni naslov

Testamenti, copie di testamenti, registri U.V., indici ecc. pervenuti dalle Preture del Distretto dopo il 1-7-1929

Vrijeme nastanka gradiva

1814/1929

Razina opisa

Podserija

Količina i nosač jedinice opisa

61 kutija (61 mapa/fascikl)

Povijest serije

Arhiv je već u prvim mjesecima nakon osnutka započeo preuzimati oporuke nastale u razdoblju tijekom kojeg su notarske funkcije izvršavali uredi civilnog sudstva (1914. – 1850./54.) te oporuke položene u austrijske i talijanske kotarske sudove (1854. – 1929.). U prvoj akviziciji, 30. rujna 1929., preuzeto je gradivo pohranjeno pri pulskoj preturi (*Regia pretura di Pola*). U razdoblju od 1929. godine pa do sredine 1932. godine Arhiv je iz pretura u Puli, Buzetu, Pazinu, Poreču, Vodnjanu, Labinu, Malom Lošinju, Cresu, preuzeo ukupno 268 fascikala oporuka nastalih u razdoblju od 1796. do 1930. godine. Oporuke dostavljene iz rovinjske preture bile su izvorno položene i u Kotarskome i u Okružnome sudu. Među oporukama povijesnih skrbnika i imatelja bilježničkog gradiva i gradiva nastalog u obavljanju notarskih funkcija nalazile su se i oporuke položene u mletačke općine Vodnjan i Bale. Zajedno s gradivom pohranjenim pri pazinskoj preturi preuzete su i oporuke položene u građansko sudište u Belaju (1802. – 1850.), čije je područje nakon ukidanja kotarskog komesarijata 1850. godine uključeno u nadležnost pazinskih kotarskih tijela.

Prema podacima od 1. lipnja 1937. godine, navedenima u Općem pregledu, u Arhiv su preuzete ukupno 59 944 oporuke, od čega njih 953 neotvorene.

Tek je manji dio oporuka preuzet od prethodnih imatelja s kazalima i evidencijama, a pri Arhivu je izrađen dio obavijesnih pomagala (uglavnom kazala) o pohranjenom gradivu.

Prvobitni red

– *fondovi*

Preuzeto je gradivo pri Arhivu sređeno prema imateljima (predavateljima), a pojedine su cjeline gradiva iste provenijencije u analitičkom pregledu (*schedario descrittivo*) evidentirane pod zasebnim identifikacijskim oznakama. Gradivo s područja Rovinja položeno u Kotarski, odnosno Okružni sud, evidentirano je zasebno.

– *serije*

Unutar gradiva predanog iz istih pretura, odnosno nastalog na područjima, gradivo je sukladno upravnoj povijesti razvrstano i popisano unutar cjelina omeđenih sljedećim godinama:

- do 1815.: oporuke prvotno položene u općinske arhive. Unutar ove cjeline izuzetak je bilo jedino gradivo Belaja, koji je kao uprava imao svoje feudalno sudište te je sukladno povijesti belajskih upravno-pravosudnih tijela gradivo popisano kao jedna cjelina.
- 1815. – 1897.: oporuke građanskih sudova pri kotarskim upravnim tijelima: kotarski komesarijati (1814. – 1850.), kapetanati (1850. – 1854.) i poglavarstva/preture (1854. – 1897.).
- 1898. – 1929.: gradivo položeno u kotarske građanske sudove ustrojene prema Pravilniku iz 1897. godine te njihove pravne sljednike, talijanske preture.

Gradivo unutar serije ukazuje da je prilikom opremanja i označavanja gradiva u Arhivu zadržan red uspostavljen pri predavateljima i ranijim imateljima.

Sadržaj

U seriji su pohranjene oporuke u formi javnih dokumenata (akata) i vlastoručne oporuke (*testamenti olografi*) nastale na području Pazina u razdoblju od 1814. do 1829. godine.

Oporuke nastale u razdoblju od 1814. do 1854. godine uglavnom su u formi javnih dokumenata, s manjim brojem olografa.

U gradivu nastalom pri Kotarskom sudu u Pazinu (*Giudizio distrettuale Pisino*) nakon 1898. godine uglavnom se nalaze vlastoručne oporuke. Manji dio oporuka pisan je hrvatskim jezikom. Oporuke su uložene u tiskane protokole o proglašenju oporuka (*protocollo di pubblicazione della disposizione di ultima volontà*). Od 1905. godine oporukama su priloženi zapisnici o proglašenju oporuka Kotarskog suda u Pazinu na talijanskom jeziku (*protocolli di udienza e l'audizione giurata dei testimoni che fuorono presenti alla dichiarazione di ultima volontà*), a od 1908. do 1918. istovrsni dokumenti tiskani su na hrvatskome jeziku (*zapisnici ročišta u zaprisežnom preslušanju svjedoka prisutnih kod očitovanja posljednje volje*).

U talijanskom razdoblju do 1929. godine nema promjena u sadržaju gradiva.

Plan sređivanja

Gradivo je zadržano u redu uspostavljenom pri Arhivu bilježničkog kotara Pula. Podserija se sastoji od dvije pod-podserije. Podserijama *Oporuke s područja Pule* i *Oporuke s područja Pazina* objedinjeno je gradivo koje je unutar evidencijskog sustava bilježničkog arhiva bilo evidentirano zasebnim identifikacijskim oznakama, odnosno gradivo koje je predano iz pojedinih pretura.

- Pod-podse- rija 2.2.2.2. (B.VII/76)	Oporuke s područja Pazina		1814–1929	POHRANA	
				Kutija	Izvorne oznake svežnjeva
1	Oporuke položene u urede građanskog suda pri kotaru Pazin		1814–1897		
	-	1884–1890 (A-C; D-L; M-P; R-Z)		74 – 77	(36 – 39)
	-	1893–1894		78 – 79	(40 – 41)
	-	1895–1897		80	(42)
2	Oporuke položene u Kotarski sud u Pazinu i Preturu Pazin		1898–1929		
	-	1898		81	(43)
	-	1899		82	(44)
	-	1900		83	(45)
	-	1901		84	(46)
	-	1902		85	(47)
	-	1903–1904		86	(48)
	-	1905–1906		87	(49)
	-	1907–1908		88	(50)
	-	1909		89	(51)
	-	1910–1911		90	(52)
	-	1912–1913		91	(53)
	-	1914–1915		92	(54)
	-	1916–1917		93	(55)
	-	1918–1919		94	(56)
	-	1920–1921		95	(57)
	-	1922–1923		96	(58)
	-	1924–1925		97	(59)
	-	1926.1927		98	(60)
-	1928–1929	99	(61)		

III. KONTROLA OPISA

Identifikator ustanove i opisa

HR DAPA ObP-903/AI-1.2

Pravila ili propisi

- Međunarodno arhivsko vijeće. ISAD (G) Međunarodna norma za opis arhivskog gradiva, 2. izd. (hrv. prijevod), Zagreb, 2001.
- Međunarodno arhivsko vijeće. ISAAR (CPF) Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, 2. izd. (hrv. prijevod), Zagreb, 2006.
- International Council on Archives. ISDF International Standard for Describing Functions, First Edition, 2008. <http://www.ica.org/sites/default/files/ISDF%20ENG.pdf> (1.5.2009.)
- International Council on Archives. ISDIAH International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings, First Edition, 2008. http://www.ica.org/sites/default/files/ISDIAH%20Eng_0.pdf (1.5.2009.).

Napomena

Na razini je fonda opis upravne povijesti stvaratelja prema normi ISAD (G) razrađen elementima norme ISAAR (CPF) te usklađen s elementima preuzetim iz Međunarodne norme za opis imatelja arhivskog gradiva (ISDIAH, 5.3.5 Upravljanje arhivskim gradivom i 5.3.7 Zgrada/Prostor). Za potrebe kontekstualizacije povijesti i sadržaja opisivanog gradiva na nižim razinama opisa korišten je element Opći kontekst (ISAAR (CPF), 5.2.8).

Status

Opis je dovršen i dostupan.

Razina podrobnosti

Opis je fonda cjelovit, a opisi su nižih razina djelomični.

Nadnevci nastanka, izmjena i brisanja

Nacrt je izrađen u travnju 2009. Dovršena verzija izrađena je u svibnju 2009.

Izvori

Uz arhivsko gradivo, objavljene izvore i dokumentaciju navedenu u bilješkama te obavijesna pomagala navedena uz podatke o fondovima u *Dopunskim izvorima*, opisi referiraju i na sljedeće izvore:

- *Codice civile del Regno d'Italia, 1865*. Roma: Tipografia delle Mantelatte, 1914.
- BENUSSI, Bernardo. *Storia documentata di Rovigno*. Rovinj, Centro di ricerche storiche di Rovigno, 1977., str. 60 – 91.

- STULLI, Bernard. *Pregled povijesnog razvitka zaštite arhivalija na područjima Historijskih arhiva u Pazinu i Rijeci*. Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu sv. XXXIII (1980.), str. 11 – 44.
- STULLI, Bernard. *Istarsko okružje 1825-1860: I. dio, upravni sustav – demografske prilike – gospodarska struktura*. Posebna izdanja historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu 8., Pazin – Rijeka, 1984.
- CRNKOVIĆ, Nikola. *Administrativno-teritorijalno ustrojstvo upravnih i sudbenih oblasti u Istri u vrijeme njene političke integracije 1797-1825*. Problemi sjevernog Jadrana 6 (1988.). JAZU, Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka, 1988.

SAŽETAK

Sumarno-analitički inventar fonda *Bilježnički arhiv u Puli* (1645/1954)

Fond HR-DAPA-903 *Bilježnički arhiv u Puli* (1645/1954) osigurava neposredan i reprezentativan izvor podataka o radu Arhiva bilježničkog kotara Pula (*Archivio Notarile Distrettuale Pola*, 1929. – 1947.) i njegovih prednika – austrijskih bilježničkih tijela koja su nakon 1854. godine djelovala pri Okružnom sudu u Rovinju, a nakon 1918. u Puli, te povijesti skrbi nad dijelom istarskog bilježničkog gradiva u razdoblju od 1854. do druge polovine 20. stoljeća.

Uz gradivo Arhiva bilježničkog kotara Pula, koji je odmah po osnutku iz ukinutog austrijskog bilježničkog arhiva i komore preuzeo notarsko gradivo nastalo u razdoblju od 1441. do 1929. godine (oko 1572 tehničke jedinice) te ga u cijelosti inventarizirao, a dijelom i arhivistički obradio, te je 1940. godine skrbio o ukupno 2376 knjiga i svežnja gradiva notarske provenijencije, unutar fonda se čuvaju dijelovi gradiva austrijske Bilježničke komore, koje je ujedno i jedini za sada obrađen izvor podataka o članovima Bilježničke komore i nositeljima dužnosti unutar funkcija Bilježničkog arhiva uređenog prema austrijskim propisima o bilježništvu.

Dokumenti nastali radom austrijskih bilježničkih tijela, uključeni u pismohranu talijanskog slijednika (primopredajni zapisnici, 1863–1927), kao i gradivo koje je stvorio Arhiv bilježničkog kotara Pula (1929/1954) su izvor za povijest djelovanja pojedinih bilježnika čije se gradivo danas čuva u drugim fondovima DAPA, jer sadrže podatke o promjeni sjedišta, smrti ili prestanku djelovanja bilježnika. To je gradivo ujedno i važna referentna točka u rekonstrukciji cjeline gradiva pojedinih bilježnika, ukoliko se ona nije očuvala do danas. Dijelovi fonda dopunski su izvor u proučavanju razdoblja od 1945. do 1947. godine te procesa postupne dekonstrukcije funkcija talijanskih državnih tijela.

U opisu talijanskog bilježničkog arhiva, arhivistički opisi koncentrirali su se na opći kontekst njegova djelovanja – učinke i provedbu posebnih propisa u svezi općih poslovnih i stručnih funkcija, pri čemu su, što je to više bilo moguće, nastojali predočiti specifične uvjete u kojima je Arhiv djelovao: profil zaposlenika, radne i spremišne prostore te komunikaciju s nadređenim tijelima. Pri opisima stručnih funkcija osobit naglasak stavljen je na sustav arhivističke obrade, evidentiranja i pohrane gradiva u talijanskom razdoblju.

Unutar općeg konteksta opis pruža sažet pregled povijesti tradicionalnog notarijata (do 1814. godine) na području Istre te osigurava uvid u razdoblje u kojem su funkcije bilježnika obavljali austrijski uredi civilnog sudstva pri kotarskim komesarijatima (1814. – 1850.). Uz opći prikaz početka modernog notarijata u Istri (nakon 1850. godine), uspoređivane su razlike između austrijskog i talijanskog ustroja bilježničkih arhiva.

U podfondu gradiva koje je bilo pohranjeno pri bilježničkom arhivu najvrjednije dijelove čine knjige prijepisa oporuka (1645/1815) izrađene pri rovinjskoj općinskoj kancelariji te potom predane austrijskom bilježničkom arhivu zajedno s gradivom bilježnika Rovinja, te oporuke s područja Pazina (1814/1850), nastale tijekom razdoblja u kojem su se notarske funkcije izvršavale pri uredima civilnog sudstva i preuzete u Arhiv iz talijanske preture nakon 1929. godine.

Budući da cjelina bilježničkog gradiva koja je bila pohranjena pri talijanskom arhivu nije u cijelosti dostupna te da se bilježničko gradivo prethodno pohranjeno u Arhivu danas u DAPA čuva u Zbirci neotvorenih oporuka i 14 bilježničkih fondova Državnog arhiva u Pazinu (bilježnici Buja (1860–1927), Buzeta (1881–1943), Labina (1798/1947), Motovuna (1878/1921), Pazina (1858–1942), Poreča (1852–1947), Pule (1626/1947), Rovinja (1597–1943), Vodnjana (1857–1945)) te u Državnom arhivu u Rijeci (bilježnici Cresa i Lošinja), unutar arhivističkih opisa uspostavljene su veze prema gradivu koje se danas, uslijed povijesti ovog fonda, čuva izdvojeno.

Rad posredno, putem prikaza različitih arhivističkih pristupa u pohrani i obradi gradiva tijekom razdoblja talijanskog skrbništva (1929. – 1947./54.) te poslijeratnog riječkog (1947./54. – 1991.) i istarskog/pazinskog skrbništva (nakon 1991.) razmatra povezanost stručnih postupaka u obradi arhivskog gradiva s kasnijom dostupnošću i cjelovitošću arhivskog gradiva te dostupnošću informacija relevantnih za povijest institucija.

SUMMARY

Summary and Analytical Inventory of the Fonds *Notarial Archives in Pula* (1645/1954)

The Fonds HR-DAPA-903 *Notarial Archives in Pula* (1645/1954) provides an immediate and representative source of information on the work of the District Notarial Archives in Pula (*Archivio Notarile Distrettuale Pola*, 1929–1947) and its predecessors – Austrian notarial organisations operating after 1854 with the District Court in Rovinj, and after 1918 in Pula, and maintain a part of the Istrian notarial records originating in the period between 1854 and the second half of the 20th century.

Apart from the archives of the District Notarial Archives in Pula, which took over immediately after its establishment the archives of the abolished Austrian Notarial Archives and Chamber, created in the period from 1441 to 1929 (about 1572 technical units), inventoried them completely and partly carried out archival processing, thus maintaining a total of 2376 books and bundles of notarial records, the Fonds also keeps parts of the Austrian Chamber of Notaries, which is currently the only processed source of information on the members of the Chamber of Notaries and holders of office within the functions of the Notarial Archives arranged according to the Austrian notarial rules and regulations.

Documents created during the activities of notarial bodies, included in the archives of the Italian successor (transfer schedule, 1863–1927) and archives created by the District Notarial Archives in Pula (1929/1954) represent an additional source for the history of activities of single notaries whose archives are today preserved in other fonds of the State Archives in Pazin, as they contain information on the change of the head office, death or termination of activity of a notary. The archives is at the same time an important benchmark in the reconstruction of the whole archives of single notaries where they have not been preserved until today. Parts of the fonds are a complementary source for the study of the period from 1945 until 1947 and the process of a gradual deconstruction of the functions of Italian state organisations.

In the description of notarial archives, archival descriptions were concentrated on the general context of their activities – effects and implementation of special rules related to general business and expert functions. In this process, specific conditions in which the Archives carried out its activities were presented to the greatest possible degree: profiles of the employees, working and storage rooms and communication with the superior bodies. When describing the professional functions, the system of archival processing, evidence and storage of archives during the Italian period were particularly emphasized.

Within the general context, the description gives a summary overview of the history of the traditional notaryship (until 1814) on the territory of Istria and provides an insight into the period when the functions of a notary were carried out by Austrian offices of civil law with the district commissariats (1814–1850). Along the general overview of the beginnings of modern notaryship in Istria (after 1850), differences between the Austrian and Italian organisation were compared.

Of the archives subfonds which was preserved with the notarial archive, the most valuable parts are the books containing transcripts of wills (1645/1815) made by the Rovinj Municipality offices and then transferred to the Austrian Notarial Archives together with the archives of the notary in Rovinj and the wills created on the territory of Pazin (1814–1850) during a period when notary duties were carried out by offices of civil law transferred into the Archives of the Italian Magistrate's Court after 1929.

The notarial archives which was stored with the Italian Archives being only partially accessible and notarial archives, previously stored by the Archives and today by the State Archives in Pazin, being preserved in the Collection of Unopened Wills and 14 notarial fondss of the State Archives in Pazin (notaries of Buje (1860–1927), Buzet (1881–1943), Labin (1798–1947), Motovun (1878–1921), Pazin (1858–1942), Poreč (1852–1947), Pula (1626–1947), Rovinj (1597–1943), Vodnjan (1857–1945)) and the State Archives in Rijeka (notaries of Cres and Lošinj), within the archival descriptions links have been established towards the archives which is today, due to the history of the fonds, preserved separately.

Indirectly, by representing various archival approaches to storage and processing of records during the period of Italian care (1929–1947/1954) and the post-war care in Rijeka (1947/1954–1991) and Istria/Pazin (after 1991), the paper considers the connection between professional procedures in processing archives and the later accessibility and unity of archives and accessibility of information relevant for the history of institutions.

RIASSUNTO

Inventario sommario-analitico del fondo *Archivio Notarile di Pola* (1645/1954)

Il fondo HR-DAPA-903 Archivio Notarile di Pola (1645/1954) garantisce una fonte dei dati diretta e rappresentativa sul lavoro dell'Archivio Notarile Distrettuale di Pola, 1929-1947 e dei suoi predecessori – organi notarili austriaci che dopo l'anno 1854 operavano presso il Tribunale Circondariale a Rovigno, e dopo il 1918 a Pola, nonché sulla storia della tutela di una parte del materiale notarile istriano nel periodo dal 1854 fino alla seconda metà del 900.

Oltre al materiale dell'Archivio Notarile Distrettuale di Pola che subito dopo la sua fondazione ha rilevato dall'abolito archivio notarile austriaco e dalla camera il materiale notarile risalente al periodo dal 1441 al 1929 (circa 1572 unità tecniche) e lo ha completamente inventariato e, in una parte elaborato e nel 1940 tutelava un totale di 2376 libri e di mazzette del materiale di provenienza notarile, all'interno del fondo vengono conservate alcune parti del materiale della Camera Notarile austriaca che finora rappresenta l'unica fonte elaborata dei dati sui membri della Camera Notarile e sui titolari all'interno delle funzioni dell'Archivio Notarile regolato in base alle norme austriache sul notariato.

I documenti sorti dal lavoro degli organi notarili austriaci inseriti nell'archivio del successore italiano (verbali di consegna, 1863-1927) nonché il materiale prodotto dall'Archivio Notarile Distrettuale di Pola (1929/1954) rappresentano una fonte aggiuntiva per la storia dell'attività di alcuni notai il cui materiale oggi viene conservato in altri fondi DAPA (Archivio di Stato di Pisino) siccome contengono dati sul cambiamento della sede, sulla morte o sulla cessazione dell'attività del notaio. Questo materiale è nello stesso tempo un'importante punto di riferimento nella ricostruzione del complesso del materiale di alcuni notai nel caso non si sia conservato fino ad oggi.

Le parti del fondo rappresentano una fonte aggiuntiva per lo studio del periodo dal 1945 al 1947 nonché per il processo della graduale decostruzione delle funzioni degli organi statali italiani.

Nella descrizione dell'archivio notarile italiano le descrizioni archivistiche si sono concentrate sul contesto generale della sua attività – effetti e attuazione delle norme specifiche legate alle funzioni generali operative e professionali in cui hanno cercato di presentare, quanto più possibile, le condizioni particolari nelle quali l'Archivio operava: il profilo dei dipendenti, i locali di lavoro e di conservazione nonché la comunicazione con organi superiori. Nelle descrizioni di funzioni professionali si pone l'accento sul sistema dell'elaborazione archivistica, registrazioni e conservazione del materiale nel periodo italiano.

All'interno del contesto generale la descrizione offre una rassegna sintetica della storia del notariato tradizionale (fino all'anno 1814) sul territorio dell'Istria e garantisce l'accertamento del periodo in cui la funzione del notaio veniva esercitata negli uffici austriaci della magistratura civile presso i commissariati distrettuali (1814-1850). Oltre alla presentazione generale degli inizi del notariato moderno in Istria (dopo l'anno 1850) sono state confrontate le differenze tra l'ordinamento degli archivi notarili austriaci ed italiani.

Nel sottofondo del materiale che fu conservato presso l'archivio notarile rappresentano la parte più importante i libri con le trascrizioni dei testamenti (1645/1815) redatte presso l'ufficio comunale roviginese che successivamente furono consegnati

all'archivio notarile austriaco insieme al materiale del notaio di Rovigno nonche i testamenti provenienti dal territorio di Pisino (1814/1850) risalenti al periodo in cui le funzioni notarili venivano esercitate presso uffici della magistratura civile e riportate nell'Archivio dalla pretura italiana successivamente all'anno 1929.

Siccome il complesso del materiale notarile conservato presso l'archivio italiano non è del tutto disponibile e siccome il materiale notarile precedentemente conservato nell'Archivio oggi nel DAPA (Archivio di Stato di Pisino) conserva nella Raccolta di testamenti non aperti anche 14 fondi notarili dell'Archivio di Stato di Pisino (notai di Buie (1860-1927), Pinguente (1881-1943), Albona (1798-1947), Montona (1878-1921), Pisino (1858-1942), Parenzo (1852-1947), Pola (1626-1947), Rovigno (1597-1943), Dignano (1857-1945) e nell'Archivio di Stato di Fiume (notai di Cherso e Lussino), all'interno delle descrizioni archivistiche sono instaurate le connessioni con il materiale che oggi, in seguito alla storia di questo fondo viene conservato separatamente.

L'opera indirettamente, attraverso la presentazione di diversi approcci archivistici nella conservazione ed elaborazione del materiale durante il periodo della tutela italiana (1929-1947/54) e della tutela fiumana del dopoguerra (1947/54-1991) e di quella istriana/di Pisino (dopo il 1991) sta considerando la connessione dei processi professionali nell'elaborazione del materiale d'archivio con la successiva disponibilità ed integrità del materiale archivistico nonche la disponibilità delle informazioni rilevanti per la storia delle istituzioni.